

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
12. (1077.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

1 euró	4,1008
1 amerikai dollár	2,8513
100 magyar forint	1,5348

Aktuális 2**Cotroceni-ben az EU elnöke**

„Azért jöttem Bukarestbe, hogy közelebről is megismerjem Romániát” – jelentette ki tegnap este Herman Van Rompuy, az Európai Unió újdonsült elnöke, miután Traian Băsescu államfővel tárgyalt a Cotroceni-palotában. A belga politikus beszámolója szerint a román elnökkel elsősorban EU aktuális gazdasági kérdéseiről egyeztettek.

Aktuális 3**Radu Stroe lett Olteanu utódja**

A liberális Radu Stroe nyert képviselői mandátumot a vasárnap lezajlott időközi választásokon. A politikus a szavazatok 70,17 százalékával messze lekörözte a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) jelöltjét.

Média 9**Duplázók Golden Globe-ja**

Duplázott az *Avatar*, a *Fel!* és a *Crazy Heart*, a színésznőknél Sandra Bullock és Meryl Streep is dupla jelölés után vihette haza a 67. Golden Globe-gáláról arany földgömböt formáló díjait.

Vezércikk 3**Gyártási hiba**

Csak találgatni lehet, hogy milyen megfontolás vezethet egy (feltételezhetően) épeszű embert, politikust,

Salamon Márton László

karrierdipomatát oda, hogy az ország és a világ értelmesebb része előtti nevetességé válást egy ilyen kiállással vállalja. Kockáztatva – ha nem is az elmeegógyintezetbe zárást, de legalább – saját politikai jövőjét. ▶

Félretolt Gránit-lapok

Pénzügyi- és telekhuzavonák késleltetik a bukaresti Esplanada-projekt megvalósulását

Fotó: Frischer Hilda

A gránit- és üvegsodák helyett csak romos házak állnak Bukarest szívében, ahova az Esplanada-projektet megálmodta a főváros és a TriGránit

Két tényező hátráltatja az új bukaresti városközpont, az Esplanada City Center építését, amelynek a megvalósítására kiírt pályázatot a TriGránit magyarországi ingatlanfejlesztő már hat éve megnyerte. A telekviták miatt az elmúlt kormányzati ciklusban nem sikerült végleges szerződést kötni, illetve – egy gigantikus méretű projektről lévén szó – nincs olyan bank, amely vállalná a finanszírozást. A társaság eddig kétfélmillió eurót költött a kivitelezés előkészítésére, de egyelőre visszavonulót fújt Bukarestben, megszüntette fővárosi irodáját és csak a konstancai, illetve brassói fejlesztéseire koncentrált. **6. oldal ▶**

Erdőháború Székelyföldön

▶ Nem tudnak a Hargita és Kovászna megyei erdőtulajdonosok románul, ezért sértenek törvényt, állítja tegnapi közleményében a brassói Területi Erdészeti és Vadászati Felügyelet. A helyzet orvoslásáért magyar nyelvű információs kampány elindítását fontolgatják Brassóban. A felügyelet úgy véli, az erdőtulajdonosok elhanyagolják a birtokukban lévő erdőket. Az érintettek szerint nincs szó mulasztásról, csak arról, hogy elfordultak az állami szolgáltatásoktól. Akinek sem magán-, sem állami erdészettel nincs szerződése, a gyors bevétel reményében döntenie kell, vágni vagy szerződni akar. **7. oldal ▶**

Már nem gyászolnak Csíkban

▶ Elvitték tegnap az „Ebből az intézményből magyar vezetőt távolítottak el” feliratú, gyászjelentés formájú táblát a Hargita Megyei Tanács bejárata előtt. A

helyi RMDSZ vezetői így kívánták jelezni, hogy a szövetség kormányra lépésével csökkent a magyar igazgatók leváltása miatti feszültség Székelyföldön. **3. oldal ▶**

Gyászból ünnep. A kormányra lépés írt volt a sebekre

Fotó: ÚMSZ/archív

A nemzetpolitika három éve

Kánya Gyöngyvér, Budapest

▶ „Bár 2010 választási év Magyarországon, nem fogunk választási szempontú nemzetpolitikát folytatni. Nem a magyar közösségek bevonásával kell Magyarországon belpolitikát folytatni” – fogalmazott Gémesi Ferenc, a Miniszterelnöki Hivatal kisebbség- és nemzetpolitikáért felelős szakállamtitkára tegnap Budapesten, a nemzetpolitika három év alatt elért eredményeiről és az évi terveiről tartott tájékoztatóján. **Folytatása a 2. oldalon ▶**

Mai mellékletünk:**úmsz** kisebbségben

Röviden

Újabb szociáldemokrata dezertőr

Valeriu Steriu honatyja tegnap bejelentette, hogy kilép a szociáldemokrata frakcióból és csatlakozik a független képviselők csoportjához. Mircea Geoană PSD-elnök szerint a fiatal politikus rossz döntést hozott, amely negatív hatással lesz majd jövőbeli megítélésére. Bogdan Niculescu Duvăz, az alakulat szóvivője kifejtette, a parlamenti frakcióban minél hamarabb napirendre kell tűzni a dezertálás kérdését. Az érintett Steriu azzal indokolta döntését, hogy a PSD-tagság „nem hozott már semmilyen örömet életébe”.

Fico: kampánytéma lesz a szlovák–magyar viszony

Robert Fico attól tart, hogy uralkodó témává válik a szlovák–magyar viszony a szlovákiai választási kampányban. „Ha a Fidesz megnyeri a magyar parlamenti választást, elsősorban arra kell figyelni, hogyan teljesülnek az olyan típusú nagyon kemény nyilatkozatai, mint például, hogy Magyarország önmagával határos. Ilyen esetben úgy vélem, hogy a szlovák–magyar kapcsolatok kérdése a választási kampány uralkodó témájává válik Szlovákiában” – jelentette ki a szlovák kormányfő Pozsonyban.

Karzai: Kabulban helyreállt a rend

Helyreállt a rend a tálibok támadását követően hétfőn az afgán fővárosban, Kabulban – közölte Hamid Karzai államfő. A politikus nyilatkozatában hangoztatta, hogy az ország ellenségei félelmet akarnak kelteni a főváros lakóiban. Hozzátette: utasította a biztonsági erőket, hogy tegyenek meg mindent a behatolók őrizetbe vétele érdekében. A pokolgépes merényletekben és támadásokban legkevesebb kilenc ember meghalt, köztük négy öngyilkos merénylő.

Együttes ülést kezdett Berlinben a német és az izraeli kormány

Csaknem 65 évvel a II. világháború befejeződése után – a megbékélés újabb jeleként – együttes ülést kezdett tegnap Berlinben a német és az izraeli kabinet. Közös kormányülésre első ízben kerül sor német földön. Benjámin Netanjahu izraeli miniszterelnök hat minisztere társaságában érkezett Berlinbe, kíséretében van a többi között Avigdor Lieberman külügy- és Ehud Barak védelmi miniszter is. A látogatás bővelkedik a két ország közötti megbékélésre utaló jelképes eseményekben is, így a német kancellár és az izraeli kormányfő közösen keresi fel a náci által meggyilkolt európai zsidók emlékművét.

Kiszabadult II. János Pál merénylője

Letöltötte büntetését és kiszabadult hétfőn törökországi börtönéből Mehmet Ali Agca, aki 1981-ben merényletet kísérelt meg a néhai II. János Pál pápa ellen. Agca, aki 1981. május 13-án nyitott tüzet a volt egyházfőre a római Szent Péter téren, csaknem 30 évet töltött rács mögött, részben egy 1979-ben Törökországban elkövetett gyilkosságért. Szabadulása után először egy katonai létesítménybe vitték, hogy megállapítsák, alkalmas-e katonai szolgálatra, amelyet eddig még nem teljesített – közölte a férfi ügyvédje.

Szlovákiában tájékozik a Velencei Bizottság

A szlovákiai államnyelvtörvény ügyében tájékozik a Velencei Bizottság, amelynek küldöttsége tegnap Pozsonyban kezdett tisztázó jellegű beszélgetéseket a nemzeti kisebbségek, a civil szervezetek és az állami szervek képviselőivel. Viliam Figusch, az Európa Tanács pozsonyi tájékoztató irodájának igazgatója az MTI tudósítójának elmondta: a küldöttség az ellentmondásos nyelvtörvényről alkotott politikai és lakossági, civil véleményekre kíváncsi.

Cotroceniben az Unió elnöke

Fleischer Hilda

„Azért jöttem Bukarestbe, hogy közelebről is megismerjem Romániát” – jelentette ki tegnap este Herman Van Rompuy, az Európai Unió újdonsült elnöke, miután Traian Băsescu államfővel tárgyalt a Cotroceni-palotában. A belga politikus beszámolója szerint a román elnökkel elsősorban az EU aktuális gazdasági kérdéseiről, illetve a tagállamok miniszterelnökeinek és államfőinek soron következő tanácskozásáról is egyeztettek, amelyet – kezdeményezésére – február 11-én tartanak.

Rompuy hangsúlyozta, az Európai Tanács legközelebbi, informális ülésén arra próbálnak majd megoldásokat keresni, miként lábalhatnak ki a gazdasági válságból az EU tagállamai. Hoz-

záttette, céljuk az, hogy az Unió országainak gazdasága idén legalább kétszázalékos átlagnövekedést érjen el. „Célunk a hosszú távú gazdasági stabilitás elérése, hogy lépést tudjunk tartani a világ nagyobb gazdaságaival” – fogalmazott Herman van Rompuy tegnap este Bukarestben.

Elmondta, a február 11-i EU-csúcs is ezt a célt szolgálja. „A gazdasági talpra állás, valamint az új év új kihívásainak a megoldása lesz a prioritásunk” – tette hozzá az elnök. Hozzátette, szükségét érzi annak, hogy az Unió országainak vezetőivel jó, kölcsönös bizalom alapuló kapcsolatot alakítsanak ki. „Ez mind a mandátumom hatékonysága szempontjából, mind az eredményes együttműködés miatt fontos” – hangsúlyozta az Európai Unió elnöke.

Herman Van Rompuy már korábban bejelentette, hogy február 11-re soron kívüli találkozóra Brüsszelbe hívta az EU-tagországok állam- és kormányfőit. A megbeszélés témája a gazdasági válság mellett a káros éghajlatváltozás elleni fellépés lesz. Utóbbira vonatkozóan azt emelte ki, hogy a múlt havi koppenhágai konferencia tapasztalatainak felhasználásával, az EU egységének fokozásával kell megpróbálni elérni az ambíciózus célkitűzéseket. Az Unió gazdasági helyzetével kapcsolatban Van Rompuy elmondta, hogy most már közép- és hosszú távon kell gondolni, és ennek érdekében dönteni kell a 2020-ig ívelő növekedési programról. Mint mondta, hosszú távon sem egyértelműen kedvezőek a gazdasági kilátások. ◀

Herman van Rompuy európai uniói körútjának egyik állomása volt Traian Băsescu elnöki hivatala

A szerző felvétele

Janukovics vezet Ukrajnában

Hírösszefoglaló

► Az ellenzéki Viktor Janukovics tizenhárom százalékkal vezet Julia Timosenko kormányfő előtt az ukrajnai elnökválasztás első fordulójában a szavazatok viszonylag alacsony feldolgozottsága alapján a tegnap Kijevben nyilvánosságra hozott hivatalos részeredmény szerint. A központi választási bizottság közölte, hogy a voksok negyedének összesítése alapján Janukovics, az ellenzéki Régiók Pártjának vezetője a szavazatok 38 százalékát szerezte meg. Timosenko a voksok 24 százalékaival a második helyen áll, Szerhij Tihipko volt jegybankelnök 12 százalékkal pedig a harmadik az alacsony feldolgozottságon alapuló részeredmény szerint. A vasárnap esti urnazárás után közzétett, a szavazóhelyiségekből távozó polgárok megkérdezésén alapuló exit poll felmérések azt mutatták, hogy Janukovics az első fordulóban a szavazatok 31,5 százalékára, Timosenko a 27,2 százalékára, Tihipko pedig a 13,5 százalékára számíthat. ◀

A nemzetpolitika három éve

Folytatás az 1. oldalról

A szakállamtitkár kiemelte, továbbra is fontosnak tartják az elindított ügyeket, programokat, így ezeket folytatják, hiszen – mint mondta – a magyar kormány elkötelezett a megújított nemzetpolitika, a külhoni magyarsággal egyetértésben kialakított programok folytatásában. A költségvetési támogatás összege 2010-re is változatlan maradt, az idén februárban öt éves Szülőföld Alap pedig az előző évekhez hasonlóan idén is két milliárd forintot rendelkezik. „A támogatott ügyek közül a nemzeti jelentőségű intézmények és programok köre kiemelkedik” – vélekedett Gémesi Ferenc, majd hozzátette, hogy a 2009. decemberi Magyar-Magyar Kormányzati Konzultáción a határon túli magyar szervezetek vezetőivel már megállapodtak a program 2010-2014 közötti folytatásáról.

A 2007-ben nemzeti jelentőségűvé nyilvánított romániai magyar intézmények körének és támogatási nagyságrendjének megtartása mellett új intézmények és programok is bekerül-

nek idén a keretbe: mint például a Mezőségi Magyar Iskolaközpont építése Szamosújváron, amely a magyar és a román kormány közös finanszírozásában valósulna meg. „A Nemzeti Intézmények új körének meghatározásakor mindenekelőtt az adott intézmény anyanyelv és nemzeti identitás megőrző erejét vettük figyelembe. Az új intézmények is az oktatás és a kultúra területéről kerültek ki: a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógy-

szervezeti Egyetem és a Színművészeti Egyetem háttérintézményei, a Studium-Prospero Alapítvány – 5 millió forint, illetve a kolozsvári Protestáns Teológia – 3 millió forint működési támogatásban részesül nemzeti intézményként” – fogalmazott Gémesi. Emellett Erdélyben a Korunk, a Helikon és a Látó folyóiratok is két-két millió forint támogatást nyertek, illetve az Aradi Kamaraszínház is nemzeti jelentőségű intézmény lett. ◀

Gémesi Ferenc az elkezdett programok folytatását ígérte

A szerző felvétele

Katasztrófa szélén Haiti

Hírösszefoglaló

► A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága tegnapi jelentése szerint a földrengést követő hatodik napon továbbra is katasztrófa a helyzet Haitin, s a lakosság egyre agresszívbab az élelem és víz hiánya miatt. A jelentés a részvétlenség terjedéséről is szól: a hullákat az utcára dobálják, és akiket összegyűjtöttek, Port-au-Prince-ben helyenként utcai gödörökben égetik el. Már nem folyik a halottak kiásása a romok alól, onnan már csak használható tárgyakat gyűjtenek. A Vöröskereszt felhívja a figyelmet arra, hogy romlik az egészségügyi helyzet az ideiglenes táborokban, és járványok kitörése fenyeget. A szervezet 7500 embernek oszt vizet három táborban, és árnyékszékeket ásnak számukra. „A víz nem csak a szomj oltására szolgál, mert ha valaki megmosakodhat, az az önértékének a helyreállításában is segít” – magyarázta Guy Moron, akinek a felügyelete alá a táborok tartoznak. Az élelmiszerek ára robbanásszerűen emelkedik, a kenyér például kétszer annyiba kerül, mint a földrengés előtt, s az erőszakos incidensek, fosztogatások száma ugyanolyan ütemben nő, ahogy az emberek kétségbeesése. Olyan esetek is voltak, hogy egyesek cunami betörésével rémisztgették a tömeget, hogy aztán ellophassák a futva menekülő tulajdonát. A Vöröskereszt szerint mindenki távozik Haitiből, akinek pénze van. A Dominikai Köztársaságba vezető határátelőkön nagy a zsúfoltság, az amerikai állampolgársággal is rendelkező haitiak pedig az Egyesült Államok nagykövetsége előtt állnak sorba, hogy elutazhassanak az országból. A Nemzetközi Vöröskereszt és Vörös Félhold társaság felhívást tett közzé egy segélyalap feltöltésére, ahová 73 millió dollárt vár, hogy 300 ezer embernek tudjon segíteni három éven keresztül. ◀

Csík: már nem gyászolnak

Cseke Péter Tamás, Inczei Tibor

Utolsó szakaszába érkezett tegnap az RMDSZ és a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) közötti egyeztetés a kormányzati tisztségek elosztásáról: a koalíciós partnerek lapzártánkkor az országos ügynökségek és hatóságok vezetőségi posztjain alkudoztak.

Kovácsna és Temes az élen

Eközben helyi szinteken is zajlanak a tárgyalások a PD-L és az RMDSZ között a megyei intézményvezetői tisztségek elosztásáról, igaz, eddig nem sok eredménnyel: mindeddig csak Kovászna és Temes megyében sikerült aláírni a koalíciós partnerrel a megállapodást – erősítette meg tegnap lapunknak Kovács Péter területi szervezetekért felelős ügyvezető alelnök. Emlékeztetett: a területi szervezetek január 21-ig kaptak határidőt arra a két alakulat vezetésétől, hogy megkötse a helyi egyezségeket. „Ott, ahol nem sikerült megállapodni a határidőig, a PD-L és az RMDSZ országos vezetői próbálnak megoldást keresni a helyi tisztségek elosztására” – magyarázta Kovács Péter.

Temes megyében egy igazgatói és hat aligazgatói tisztséget sikerült két tárgyalási forduló után kialakítani a helyi RMDSZ-nek, Kovászna megyében pedig a posztok 65 százalékát szerezte meg a PD-L-vel folytatott egyezkedéseken.

Baciu: vissza az egész!

Ez utóbbi megállapodással azonban máris elégedetlen a demokrata-liberálisok háromszéki vezetője, igaz, Gheorghe Baciu nem is vett részt a helyi „koalíciós szerződés” múlt heti aláírásán. Az RMDSZ-szel folytatott tárgyalásokon a PD-L régióért felelős alelnöke, Gheorghe Sricp-

A gyászjelentés eltávolítására Korodi Attila képviselő és Bence István helyi RMDSZ-elnök vállalkozott

Fotó: RMDSZ

caru képviselte a koalíciós partnert, a megyei elnök Bukarestben volt. „Nekem csak az utolsó pillanatban szóltak a megállapodásról” – panaszkodott Baciu, aki szerint a nélküle megkötött egyezséget újra kell tárgyalni. „Elfogadhatatlan, hogy a választásokon nyertes párt olyan kulcsfontosságú intézményekből küldi haza az embereit, mint például a pénzügyi igazgatóság vagy a mezőgazdasági igazgatóság” – nyilatkozta a Kovászna megyei PD-L elnöke.

„A kutya ugat, a karaván halad” – kommentálta tegnap megkeresésünkre Gheorghe Baciu panaszeit Tamás Sándor. A háromszéki RMDSZ-szervezet elnöke nem tartja valószínűnek, hogy a PD-L helyi vezetőjének kifogásai felboríthatják a már megkötött megállapodást. „Nyilván, hogy Baciu tiltakozik, hiszen most nagyon haragszanak rá azok az igazgatók, akiknek most távoznuk kell posztjukról,

s akiket korábban ő juttatott tisztségbe” – mondta Tamás Sándor.

Csíkban ma tárgyalnak

Hargita megyében ma tart tárgyalási fordulót az RMDSZ és a PD-L az intézményvezetői tisztségek elosztásáról. Borboly Csaba megyei tanácselnök, a Csík Területi RMDSZ elnöke reméli, hogy a háromszékinél is jobb arányban jutnak igazgatói posztokhoz. „Hangsúlyoznám azonban, hogy nem is az arány számít. Számunkra az a fontos, hogy olyan intézmények élére kerüljenek felelős, szakértelemmel rendelkező magyar igazgatók, amelyek az emberek mindennapjait érintik. Ilyen az oktatás, a mezőgazdaság, az egészségügy” – magyarázta az ÚMSZ-nek Borboly Csaba.

Oldódott a feszültség

Csikszeredában egyébként tegnap jelképesen is jelezték, hogy

véget értek a magyar igazgatók eltávolításával keletkezett feszültségek Hargita megyében: Korodi Attila képviselő és Bence István, a csikszeredai városi RMDSZ ügyvezető elnöke sajtóesemény keretében elvitte az „Ebből az intézményből magyar vezetői váltottak el” feliratú, gyászjelentés formájú táblát a Hargita Megyei Tanács bejárata előtt. „Most már nyugodtan bevehetjük a táblát, elérte célját. Ezentúl új időszak kezdődik a megye közelében” – jelentette ki Korodi, utalva arra, hogy a megyébe nemrégiben magyar prefektust neveztek ki, és hamarosan a megyei intézmények élére is jobbára magyar tisztségviselők kerülnek.

Korodi emlékeztetett, hogy a magyar igazgatók tavalyi leváltása elleni tiltakozásul 2009. április 30. – május 22. időszakban a helyi RMDSZ hét darab ilyen táblát helyeztet ki Csikszeredában egy-egy intézmény bejárata elé. Ezek egy részét egyébként azóta ellopták. ◀

Ibolyakék nyomás Geoanán?

ÚMSZ

Miután Mircea Geoană szociáldemokrata elnökjelölt és környezete – kampányfőnöke és felesége – azzal vádolta Traian Băsescu államfőt, hogy a választási kampány során paranormális, ezoterikus erőket vetett be, Crin Antonescu liberális és Kelemen Hunor RMDSZ-es ellenjelöltek kijelentették: nem érzékelik az „ibolyakék láng” hatását. „Ha nemmel válaszolok, érzéketlenséggel vádolnak, ha pedig igenel, akkor neveltségessé válok. Nem éreztem semmit, bár tudom, hogy vannak paranormális jelenségek, és ezeket nem Viorel Hrebenciuc (a PSD kampányfőnöke – szerk. megj.) találta ki” – fogalmazott Crin Antonescu. Kelemen Hunor volt RMDSZ-es elnökjelölt sem érzett „semmilyen energetikai vagy kibernetikai támadást” és sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy másfél hónappal a választások után a PSD jelöltje ilyen magyarázkodáshoz folyamodott. Hozzátette: az ország válik neveltségessé, ha ezeket a dolgokat komolyan elkezdik tárgyalni a politikai élet szereplői. Kele-

men aggodalma jogos, ugyanis olyan tekintélyes amerikai lapok, mint a *New York Times* és a *Washington Post* máris ironikus hangnemből kommentálják a szociáldemokrata jelölt „panaszkodását”.

Közvetlenül az elnökválasztás után Viorel Hrebenciuc kampányfőnök azzal állt elő, hogy Băsescu és több demokrata-liberális vezető a kampány során azért viselt ibolyakék ruhadarabokat, mert az ezoterikában az „ibolyakék lángként” ismert szimbólum segít az emberek befolyásolásában. A PSD-elnök felelősé, Mihaela Geoană pedig arra panaszkodott, hogy a sorsdöntő televíziós vitán Băsescu paranormális képességű személyek segítségét vette igénybe, akik a tévékamerától jobbra álltak, diszkrétan megfigyelés alatt tartották és kísérték őt. Geoanăék szerint Băsescu hisz ezekben az erőben, és a szovjet titkosszolgálat mintájára alkalmazza őket. Mihaela Geoană hozzátette: a választási vita során ő maga is erőltlen volt, férjén pedig „energetikai támadások” nyomait érezte. ◀

Radu Stroe lett Olteanu utódja

M. Á. Zs.

A liberális Radu Stroe nyert képviselői mandátumot a vasárnap lezajlott időközi választásokon, ugyanis a szavazatok 70,17 százalékával messze lekörözte a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) jelöltjét. A főváros I. kerületében Bogdan Olteanu visszavonulásával megüresedett honatyi tisztségért Stroe és a PD-L-s Honorius Prigoană, a

A győztes, Radu Stroe

Fotó: Agerpres

szintén képviselő szemétmagnás Silviu Prigoană 23 éves fia indult. A Fővárosi Választási Iroda összesítése szerint a voksoláson csupán a választók 27,11 százaléka vett részt, szám szerint 11 006-an. „Apja, de akár nagyapja is lehetnék, ezért ha megengedi, két tanácsot is adnék neki. Ha a jövőben még indulna hasonló versenyben: először is kizárólag a saját erejére támaszkodjék, másodsorban pedig hallgasson az utca duruzsolására. Azokra az emberekre, akiket nem ismerünk, soha nem láttunk, hiszen így közelebb kerül a valósághoz” – szúrta oda Stroe, de az iróniát enyhítendő megjegyezte, hogy sajnálja fiatal ellenfelét.

Amúgy a főváros újabb előrehozott választásokra készül, ez alkalommal a IV. kerületben, azt követően, hogy Daniela Popa, a Konzervatív Párt elnöke lemondott mandátumáról a biztosításfelügyelő tanácsi tag-ság javára. A két ellenzéki párt közötti bukaresti „megnemtámadási szerződés” értelmében itt várhatóan a szociáldemokrata-konzervatív koalíció állít jelöltet a PD-L ellenében. ◀

Gyártási hiba

Salamon Márton László

Már csak egyvalami hiányzott a hazai politikának ebből a tudománytalan-fantasztikus világból, amely az elmúlt húsz év alatt kommunista

háziköltőből lett szélsőjobboldali népröbűntől ju-

hászbojtar-múltú futballcsapat-tulajdonosig és farmernadrágokkal csencselő hajóskapitányból lett államelnökig, médiamagnássá vált egykori szekusbeszűgőtől hulladékszállításból meggazdagodott üzletember parlamenti székre pályázó porontyáig, illetve európai parlamenti képviselővé választott félalfabéta államfőcsemetéig mindent felvonultatott. Már csak egyvalami hiányzott ahhoz, hogy teljes legyen a jelenlegi Románia politikai palettájának színpompás képe: a fekete mágia.

A jó és rossz mágusok, a varázslók és jóvendőmondók, a jósnők és parapszichológusok mesebeli világát a képernyőt bámuló romániai polgár számára a politikai műsorokba is behozó Mircea Geoană – a legnagyobb ellenzéki párt elnöke – motivációit nehéz megérteni, és még nehezebb megmagyarázni. Csak találgatni lehet, hogy milyen megfontolás vezethet egy (feltételezhetően) ép-eszű embert, politikust, karrierdiplomatát oda, hogy az ország és a világ értelmesebb része előtt neveltségessé válást egy ilyen kiállással vállalja. Kockázatos – ha nem is az elmeegógyintézetbe zárást, de legalább – saját politikai jövőjét.

Az egyik magyarázat az lehet, hogy fenti feltételezésünk nem helytálló – Mircea Geoanának agyára ment a valóban örületes ritmusú kampányt követő elnökválasztás, és főleg annak végkifejlete. Nem könnyű ép észsel kikászálódni abból a helyzetből, amelybe a szociáldemokrata pártelnök került a biztosra vett győzelem utáni, hajszálon eldől vereségével. Egyetlen éjszaka alatt extázisból agóniába jutni – ehhez acél-idegek és hatalmas önuralom szükséges. Amiről Mircea Geoană a kampány során nem, és korábban sem igazán tett tanúbizonyságot.

A másik hipotézis az, hogy a szcenárió egy tudatos terv része. Egy olyan tudatos stratégiáé, amelynek lényege az az (igencsak késői) felismerés, hogy az ellenfelet saját eszközeivel lehet és kell legyőzni. Annak a „népből vettetett” Traian Băsescunak a népszerűségét, hitelességét, aki olyan obskúr (tév)csatornákon keresztül szólítja meg a szavazókat, mint az OTV, a B1TV, az Etno és Taraf tévék, csakis úgy lehetséges megközelíteni, ha hozzá hasonló módon „szólsz a néphez”, ha ismered „a nép nyelvét”.

Márpedig a nép nagyobbik része nem esik egybe az ország fentebb már említett értelmesebb részével, és a demokrácia eme „gyártási hibáját” (miserint minden szavazat egyformán nyom a latban: az akadémiaké és a négy elemít végzetté) maximálisan kihasználó demagóg-populista politikánál egyelőre – sajnos – nincs hatékonyabb.

Román lapszemle

Számos egyetemi kar olyan szakmákban képez ki fiatalokat, amelyek iránt a munkaerőpiacokon egyáltalán nincs kereslet. Ilyen ágazat jelenleg a fémipar, a kohászat, a kőolajvegyészet. (Adeváru) ▶ Bušteniben, a Kalinderu sípálya közelében rendezik meg február 4–7. között a Jégmászó Világkupa döntőjét. (Adeváru) ▶ A Tulcea megyei Babadagban található Románia leggyorsabb galambja. A madár óránként 104 kilométeres sebességgel repül. (Click) ▶ Év eleje óta 3,13 százalékkal értékelődött fel a lej euróhoz viszonyított árfolyama. (Curierul național) ▶ Radioaktív dohányból készült cigaretták árasztották el a Zsil völgyét. A csempészáru Ukrajnából származik, a dohányt pedig Csernobil közelében termesztették. (Románia liberá)

Támasz nélkül a hazai kisgazdák

Az idei esztendőttől kezdve nem jár állami támogatás a mezőgazdaságban felhasznált üzemanyagért, a gabonák tárolásáért, az öntözőrendszerek üzemeltetéséért, az állattenyésztők pedig nem kapnak többé juttatást az államtól a tej, a tojás, a baromfi- és sertéshús minősége után.

Bogdán Tibor

▶ A falusi kisgazdák képviselői egyetértnek azzal, hogy a mezőgazdaságnak juttatott állami támogatások megvonása gyakorlatilag a kistermelők zömének csődjét jelenti, illetve jelentős drágulásokkal jár majd.

Csődhelyzetben

A falusi kisgazdák csupán az öntözési rendszerek által felhasznált energia állami finanszírozásának megszüntetésével mintegy 76 millió lejt veszítenek a 800 ezer hektárnyi öntözött terület esetében. A bukaresti illetékesek az Európai Unió irányelveire hivatkoznak, amelyek értelmében az uniós tagságot követő három év után be kell szüntetni a mezőgazdaság állami finanszírozását. Így megvonják a támogatást egyebek között a hús- és tojástermeléstől, a cukorrépa-, a rizs-, a

len-, a kender-, a szója- és a dohánytermesztéstől. Mezőgazdasági szakértők attól tartanak, hogy mindennek következtében – a magukat jelenleg is alig fenntartó – farmok 60-70 százaléka csődbe jut, az állattenyésztők mintegy 60 százaléka szünteti be tevékenységét, és több mint 30 ezer mezőgazdasági munkás marad állás nélkül. A fennmaradó farmok zöme is legfeljebb egy évig bírja majd ki állami támogatás nélkül.

Tovább súlyosbítja a helyzetet az a körülmény, hogy az állami hatóságok, minden előzetes ígéretük ellenére, még mindig adósak a tavalyi támogatás összegének 30-40 százalékaival, ami egymilliárd lejtől fosztja meg a farmereket, akik ebből a pénzből időben beszerezhetnék volna a vetőmagokat, a műtrágyát a tavaszi növényi kultúrákhoz, illetve kifizethették volna tartozásait az államnak. A mostani megvonások

nyomán a farmereknek átlagosan 20 százalékkal kerül majd többre egy hektár megművelése.

A kistermelő a kieső összegeket legfeljebb az árak emelésével hozhatja be, a mezőgazdasági érdekképviseletek szerint így a kenyér, a zöldség és a gyümölcs legkevesebb 10 százalékkal, a sertés- és baromfi pedig legalább 30-40 százalékkal lesz drágább. Ez viszont a fogyasztás visszaesésével jár, a farmerek termelésük visszafogására kényszerülnek, amelyek nyomán természetesen jövedelmeik is csökkennek. Gheorghe Caruz, a Romániai Sertésenyésztők Szövetségének elnöke szerint különösen nehéz helyzetbe kerülnek az állattenyésztők, akiknek legfeljebb öt-hat hónapra van elegendő pénzügyi állományuk fenntartásához. „Ezt követően már a kényszerű átváltások következnek, miután – szintén anyagi

okokból – tavaly már így is mintegy 250 ezer fővel apadt a hazai szarvasmarha-, 200 ezer fővel pedig a sertésállomány” – figyelmeztetett a Romániai Sertésenyésztők Munkáltatói Szövetségének képviselője, Stanca Tudor.

Cégbejegyzési kálvária

A falusi kistermelők dolgát még inkább megnehezíti a kormány azzal, hogy még a költségvetési tervezet parlamenti vitája előtt sürgősségi kormányrendelettel módosította a korábbi jogszabályt. Az új rendelkezés értelmében csak azok a jogosított természetes személyként, egyéni vagy családi vállalkozóként termelő kisgazdák kérhetnek bármilyen állami támogatást, akik beírták magukat a cégbejegyzésbe.

A romániai bürokrácia körülményei között ez valóságos kálváriának számít, főleg a tájékozatlanabb falusi kisgazdák esetében. A cégbejegyzéshez a kérvényezőnek be kell utaznia a legközelebbi városba, faluhelyen ugyanis a cégbejegyző hatóságnak nincsenek kirendeltségei. Ezt követően ki kell töltenie egy típusnyomtatványt, csatolnia kell a személyazonossági igaz-

olványa másolatát. Be kell szereznie a szakmai vállalkozás székhelyét, a földterület pontos elhelyezkedését tanúsító okmányt, illetve a tulajdonjogi bizonyítványt. Ezután már csak a szakmai jártasságot bizonyító igazolás kell az ügycsomóhoz csatolnia, ezt az igazolást az érintett települések polgármestere adhatja ki. Családi vállalkozás esetén mindezeket kívül még mellékelni kell a családtagok mindegyikének írásbeli beleegyezését a cégbejegyzésbe. És persze ki kell fizetni a 200 lejes bejegyzési illetéket is. Ezután már csak annyi tennivalója marad a cégbejegyzésbe bekerült farmernek, hogy évről évre irásos nyilatkozatot ad az adóhivatalnál az illető évben elért jövedelméről, illetve kifizeti utánuk az adót.

Országos kihatás

A mezőgazdasági kisvállalkozások tömeges csődje súlyos kihatással lesz az ország egész gazdasági életére. A Tejtermelők Munkáltatói Szövetségének vezérigazgatója, Valentin Blănuș szerint a tejgyárak beszállítóinak több mint 90 százaléka a legtöbb három tehénnel rendelkező

kisgazdák soraiból kerül ki. Stanca Tudor adatainak megfelelően a 4,5 millió sertés közül mintegy 3 millió a kisgazdától származik. „A hazai zöldség- és gyümölcsstermes 85 százaléka szintén nadrágszíjparcellákon gazdálkodó termelők állítják elő” – állítja a Prodcum Zöldség- és Gyümölcsstermesztő Szakmaközi Országos Szervezet elnöke, Aurel Tănase. Szakértők szerint ezen a helyzeten egyhamar aligha lehet majd változtatni. A megoldás a kistermelők szövetezése lehetne, ám egy legalább 100 tehénnel rendelkező, megfelelő színvonalon felszerelt farm létrehozása 1,2 millió eurós beruházást igényel.

Az érdekvédelmi körök szerint a megoldás az lehetne, ha a bukaresti illetékesek újabb, legalább egyéves türelmi időt tudnának kijárni Brüsszeltől. Mihail Dumitru mezőgazdasági miniszter szerint ez nem lehetséges, elképzelhető viszont az úgynevezett válságtámogatás bevezetése, amelynek összegét farmonként 15 ezer euróig emelkedhetne. „A legfontosabb viszont a beruházások különböző formában történő támogatása lenne” – véli a tárca vezetője. ◀

Ukrajnai államfőválasztás: a nemek harca?

A narancsos forradalomnak bizonyosan vége Ukrajnában: Viktor Juscsenko elnök ugyanis a vasárnapi államfőválasztáson még a dobogóra sem léphetett föl. A két hét múlva esedékes második fordulóra az oroszbarát tábor jelöltje, a nagy ellenfél, Viktor Janukovics és a nyugati irányultságú miniszterelnök, Julija Timosenko jutott.

Gyulay Zoltán

▶ Mondhatni, kiütéses vereséget szenvedett Ukrajna jelenlegi köztársasági elnöke, Viktor Juscsenko, akit pedig hívei öt esztendővel ezelőtt még hihetetlen ovációval emeltek pajzsa: napokon keresztül tüntettek a kijevi Függetlenség téren, hogy a kevéssel korábban egy mérgezésből felgyógyult (arcbőrén ma is látszanak a rejtélyes merényletkísérlet nyomai) politikus átvegye helyét a posztszovjet mintára despotaként hosszasan uralkodó Leonyid Kucsmatól. Kucsma ugyan az ukrán alkotmány szerint már nem indulhatott újra, de nem szívesen vált meg a posztjától.

A változás szele

Öt esztendeje sokkal kiéleztettebb volt a „Viktorok viadala”: azaz Juscsenko és Janukovics párharca, amelynek akkor utóbbi volt a vesz-

tése. Tulajdonképpen két világnézet csapott össze fél évtizeddel ezelőtt, a nyugati irányultságú Juscsenko és az oroszbarát Janukovics küzdelme alkalmával. A Régiók Pártjának (amelynek neve a Moszkva iránti elkötelezettséget burkolja) jelöltje most alaposan visszavágott politikai ellenfelének.

Azóta azonban nagyot fordult a világ Ukrajnában, megváltozott a Függetlenség tér hangulata is: 2004-ben még hatalmas tömeg tüntetett a narancsos forradalom győzelméért. Ezen a mostani havas vasárnapon azonban semmi és senki nem zavarta Juscsenkót abban, hogy a Szakszervezetek Házában leadja (nyilván önmagára) szavazatát. Voksolását ezúttal kizárólag újságírók kísérték figyelemmel. Európa területileg második legnagyobb államában semmilyen érzés sem erősebb, mint az irányváltás iránti vágy. A téren épült korcsolyapálya

Julia Timosenko miniszterelnököt, államfőjelöltet az ukrán vasladynek is nevezik

Fotó: Agerpres

hangszórójából a Scorpions-sláger is int: „Wind of Change” – azaz „A változás szele”.

A vaslady konyhája

A város másik végén, a szavazóhelyiségben barátságos kézfogásokkal, tapssal köszöntötték az elnökjelölt egyik főkörtése, Viktor Kurkov, foglalkozására nézve okleveles szakács. De hogy pontosan mi is fő az ukrán vasladynek is nevezett miniszterelnök asszony konyhájában, azt még ő sem tudhatja. A fedők alá – persze – mi sem láthatunk, de a kiszűrődő illatokból lehetnek sejtéseink.

– először is rendet teremt az országban, és ez mindenkinek tetszik. „Juscsenko és akkori szövetségese, Julija Timosenko hamis ígéretekkel elkábították az országot” – jellemzi az öt évvel ezelőtti és a mostani helyzet közötti különbséget a Moszkva-barát elnökjelölt egyik főkörtése, Viktor Kurkov, foglalkozására nézve okleveles szakács. De hogy pontosan mi is fő az ukrán vasladynek is nevezett miniszterelnök asszony konyhájában, azt még ő sem tudhatja. A fedők alá – persze – mi sem láthatunk, de a kiszűrődő illatokból lehetnek sejtéseink.

Választási matematika

A decens megjelenésével az ukrán nőt mint olyat megszemélyesítő hölgy még távolról sem gondolja, hogy a versenyt lefutották. Annál – nőiesége ellenére vagy tán éppen azért – sokkal keményebb fából faragták. Kucsma idején börtönben is ült (utóbb ártatlannak bizonyult), 2004-ben ő vezette a narancsos forradalmat. Amikor első miniszterelnökködése során szembe fordult korábbi mentorával, Viktor Juscsenkóval, és az elnök menesztette, létrehozta saját párttömrőlését, a Julija Timosenko Blokkot,

amelynek élén később visszatérhetett a kormányfői székbe.

Figyelnünk kell tehát rá. A nagy kérdés ugyanis az, hogy a második fordulóra jutott két jelölt miképpen és mennyire tudja maga mellé állítani a kiesettek híveit. Azt kockázat nélkül ki lehet jelenteni, hogy Juscsenko szavazói semmiképp sem fogják támogatni Janukovicsot; akkor már inkább a szép szőke asszonyt, még ha ez a tábor maroknyi is. Sokkal inkább számíthat azokra, akik Tihipkóra adták voksaikat. A maradék 5-8 százalékat már igazán nem lesz nehéz összekaparnia annak, aki változatlanul a Nyugat felé való fordulást, az Európai Unióval, a NATO-val áptolt jó kapcsolatokat tartja szem előtt, miközben sikerül a Kremlt is megszelídítenie. Hiszen öt esztendeje még elfogatóparancs volt ellene érvényben, mégis bemelegszkedett a moszkvai medve barlangjába. Putyin pedig szívesen tárgyal vele, tesz neki engedelményeket.

Hírlik, hogy az egyezés is megszületett, amolyan Putyin–Medvegyev-megoldás módjára. Moszkva támogatná, hogy Timosenko legyen az elnök, Janukovics pedig (aki szintén volt már egyszer) a kormányfő. Hogy így van-e, soha nem fogjuk megtudni, még akkor sem, ha ez a feltételezett szereposztás meg is valósul. ◀

Lap-top

A nap címe. A román újságok mind kevésbé napilapok, *Adevărul*.

Magyarázat. Miután a *Cotidianul*, a *Gardianul* és a *Ziua* már csak elektronikus formában jelenik meg (és azt sem tudni, meddig), mostantól a *Jurnalul național* jelentette be szombati kiadásának elmaradását. A piacon öt komoly újság maradt: *Adevărul*, *Evenimentul zilei*, *Gândul*, *Jurnalul național*, *România liberă* – s ezekből csak az első kettő igazi napilap, vagyis csak az *Adevărul* és az *Evenimentul zilei* jelenik meg a hét minden napján (vasárnap is). Nem véletlen, hogy ők vezetik a listát a példányszám (és a mellékletek példányszáma) tekintetében is. Végletek sajtópiaca: kezdetben túl sok volt, most lassan túl kevés lesz.

Magától veszített. „A Cézár győzött” címmel az Ovidiu Șincai intézet a múlt hét végén adta ki jelentését az elnökválasztásról. Adrian Severinék szerint a vereség igazi, politikai okait kell feltárni, nem a külsőlegesen körülményekkel (a mégoly nyilvánvaló választási csalással, parapszichológiai ráhatásokkal – tesszük hozzá mi) kell foglalkozni. Az elemzést ismertető *Gândul* meggyőzően foglalja össze ezeket az okokat. A jelentés szerint a végeredményért a fő felelős maga Mircea Geoană, a PSD – liberálisok által is támogatott – jelöltje. Persze hibáztak a kampányfelelősök és a tanácsadók is. A legnagyobb hibák: a temesvári találkozó, a tévévita rossz koncepciója, Sorin Ovidiu Vântu felkeresése a vita előestéjén, a meggyőző erő hiánya. Azt már egy *Rador*-hír alapján tesszük hozzá, hogy Adrian Severinék véleménye szerint a PSD-ben reformra van szükség. „A helyzet lényege az, hogy a Cézár győzött, és olyan stratégiai ellenőrzéssel rendelkezik, mint még soha. A következő időszak alapvető kérdése: miként viszonyul ehhez a PSD és a PNL? Az ellenzéki vezetők politikusként most arra kellene gondolniuk, miként menthik meg a jogállamiságot és a demokráciát Romániában.”

A nap állírá. A kormány megnyugtatja az embereket. Senki sem juthat koldusbotra: nem lesz kitől kéregetni.

Minden napra egy mondás

„A félelem csak akkor szűnik meg, ha meg tesszük azt, amitől félünk...” Judith Sills

Kelendő áru

Horváth István

Téli vendég

SZELLEMI DÉZÉS

Az idegen egy hideg téli napon, valamikor február havában érkezett meg. (...) Tetőtől talpig bebugyolálta magát, a puha nemzkalap eltakarta arcát, csak az orra hegye fénylett a karima alatt; a hó megült a vállán, a mellén. Amikor félholtan betá-molygott a „Lovaskocsihoz” címzett fogadó ajtaján, első dolga volt, hogy földhöz csapja az útításkát. – Tüzet! – kiáltotta. – Az isten szerelmére! Egy szobát és egy kis meleget! – (...) Hallné begyújtott, aztán magára hagyta, hogy az étel elkészítéséhez lásson. Télviz idején bizony nemigen áll meg senki Ipingben, ez meg ráadásul nem is nagyon garaszkodik; hallatlan szerencse az ilyesmi. Hallné el is határozta, hogy bebizonyítja: megbecsüli kellőképpen. (...) Bevitte a terítőt, tányért és poharat a társalgóba, és nagy hűhóval teríteni kezdett. A tűz ugyan már vidáman pattogott a kandallóban, de legnagyobb meglepetésére a vendég még akkor is kalapban, kabátban állt, háttal az ajtónak, és az ablakon át a hóesést kémlelte. (...) – Ha megengedi, uram – szólalt meg –, kivinném a kalapját meg a kabátját a konyhába, hogy alaposan kiszáradjon. – Nem – felelte a férfi, de meg sem fordult. Az asszony nem tudta eldönteni, hogy jól hallotta-e; azt gondolta, inkább még egyszer megkérdezi. Az idegen a vállá fölött az asszonyra nézett. – Jobb, ha rajtam marad – mondta tagoltan, és Hallné csak most vette észre, hogy hatalmas két bűvárszeműveget hord, és a kabát gallérja fölött szétterülő bozontos pofaszakáll teljesen elrejtje az arcát.

H. G. Wells: *A láthatatlan ember*. Fordította Benedek Mihály

Vasboltozat alatt boldogan?

Érdekes módon jó néhány hónapra visszamenően az lehetett az ember érzése, hogy az amerikai és izraeli vezetősintek között, ha nem is emelték fel a lőrések fedőlapjait, de a palánkok mögött már felporoztak bizony néhány kisagyút. A tradicionális Washington-Tel-Aviv barátság miatt azonban nem lett még csak diplomáciai kontytipés sem.

A konszenzushiány, ami a Ciszjordán telepek nyújtó-zása miatt a békefolyamat varratainak konok felfesléséhez vezetett, a mindenkori arab kavaráss és a szikla-szilárd zsidó csakazértsem végül csak az obamai hangvétel néhány decibeles változását okozta. Innen a partról legalábbis úgy látszik, hogy az izraeliekkel szembeni diszkrét ejnye-bejnyezés veszített hatásából, ugyanis a telepbevitések fű (pardon homok) alatt csak folynak, mi több, a gyorsított egyiptomi közvetítés most már védelmi kerítést növeszt a fáraók országa és a Gáza-övezet közé, ami pedig Tel-Avivot illeti, ő is kerteli az egyiptom-izraeli határt.

Az már kérdéses, hogy a több mint százötven mérföldes modernizált határzóna, amely a Sinai-sivatagon keresztül húzódná a két ország között, hogyan állítja meg akár a környék bolyongó-embercsempész beduinjait, nemhogy az öngyilkos kedvű merénylőket. Ami az Egyiptom-Gáza fémfalat illeti, realisabb tervnek tűnik, hiszen csak néhány kilométeren át kell majd a BBC szerint 18, Kairó szerint pedig 20-30 méter mélyen a csempeszalagutaknak ellenálljon. Nem baj, a helybéliek ennél mélyebbre is tudnak ásni, de egy ideig meg lehet élni majd a Brüsszelben tervezett USA-EU gyorssegélyből is... újabb áskálódásokig.

Kár lenne azonban azt a következtetést levonni, hogy a múlt év kezdetén túl korai visszavonulással kudarcba fullasztott Olvasztott Ólom hadművelet után Izrael begubózik és falas-elzárkózásba bocsátkozik akár a most jószomszédi Egyiptommal is. Nemrég ugyanis kipróbálták legújabb rakétaelhárító rendszerüket, amely nyugalmat hozhat Tel-Aviv számára. Izrael védett a hosszú és középtávolságú rakéták ellen, de a Hamasz, vagy Hezbollah rövid-hatósugarú Kassamjai és Gradjai ellen nem volt menekvés. A próbatüzemen jól teljesítő Iron Dome (Vasboltozat) mind a Gázából, mind a Libanonból érkező lövedékek ellen bevethető, sőt amennyiben eladják, tán pár dollár meg is térül a tervezés-kivitelezés költségeiből.

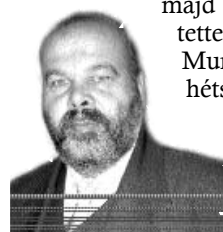
Vajon az USA további respektusa bizniszfüggő? A rendszer legfőbb hozadéka azonban az, hogy birtokában Izrael más régiós hangnemet üthet meg (esetleg gyorsulhat a békefolyamat is?), mintha csak a kerítésen át válaszolhatna a szomszédoknak.

Ady András

Munkanélküli-termelés hektáronként

Amit eddig csak rebesgettek vagy fél szájjal mondtak ki a Munkaügyi Minisztériumban, azt Sebastian Vlădescu pénzügyminiszter immár hivatalosan is megerősítette: rövidesen százezer embert fognak elbocsátani a költségvetési intézményektől. Igaz ugyan, hogy a meglehetősen vehemens sajtóreakciók nyomán néhány órával később Ioana Muntean kormányzóvivő már árnyalta a nyilatkozatot, mondván, hogy a lapátra kerülők száma nincs köbe vésvé, s itt-ott talán még szükség is lesz több emberre, így az elbocsátottak egy része hamar el tud helyezkedni. Egyes gazdasági elemzők azonban pesszimistábbak a kormány-nál. Cezar Corăci, az UGIR 1903 munkaadói szövetség elnöke szerint az év közepéig a munkanélküliek száma megközelíti majd az egymillió főt. Tekintettel arra, hogy jelenleg a Munkaügyi Minisztérium hétszáz ezer munkanélkülit tart nyilván, ez azt jelenti, hogy hat hónapon belül, közel háromszáz ezer ember veszíti el munkahelyét. Liviu Voinea gaz-

Székely Ervin

dasági elemző, az Alkalmazott Közgazdaság Csoport elnevezésű egyesület ügyvezető igazgatója szerint a munkaerőpiac válsága rendszerint egyéves késésben van a gazdasági válsághoz képest, ezért javulás az év vége előtt nem is várható, miután Nyugat-Európában csak a tavalyi év végén jelentek meg a gazdaság élénkülésének jelei. A *Wall Street Journal* szerint az elmúlt hatvan év legnagyobb elbocsátási hulláma söpört végig a világon, így a jelenség Romániát sem kerülheti el. Megítélésem szerint is szükség van az állami apparátus karcsúsítására, s talán nem is elsősorban takarékosági megfontolásból. Az állami bürokrácia és a túlközpontosítás, no meg a szubjektív, sokszor politikai elvű káderpolitika sok minisztériumban, kormányügynökségben indokolatlanul felduzzasztotta a személyzetet, mi több, ugyanazt a feladatot több intézmény vagy osztály hatáskörébe utalták, s a következők az lett, hogy miután ketten dolgoztak ugyanazon a problémán, egyikük sem oldotta meg. Tartok tőle azonban, hogy a

létszámcsökkentést a minisztériumok – jó hazai szokás szerint – Hűbelebalázs módjára vagy politikai alapon fogják megejteni. A pártbüroban hasraütéssel és kiszámolással meghatározzák a kirügandók bűvös számát, s a minisztériumokban meg addig írják a feketelistát, amíg csak el nem érik a rájuk kiosztott munkanélkülivételteli norma mutatóját (majd visszatérnek az átkosból a bikkfanyelvi fordulatok is, akárki meglássa...), s bizonyára akadnak majd kis-

Az utcára kerülő száz-ezer munkanélküli száz-ezer családot, százezer válságba jutott életet is jelent.

sztahanovisták, akik büszkén jelentik a pártnak a „kirügási kvóta” túlteljesítését. Megítélésem szerint a létszámcsökkentésnél sokkal fontosabb lenne kielemezni és kiértékelni az egyes intézmények valós munkaerő-szükségletét, feltárni azokat a munkahelyeket, ahol létszámfőlősleg van és onnan átírányítani az emberek egy részét oda, ahol munkaerő-hiány van (mert bármily furcsa, ilyen is van). Csak azután lehetne felkötni az útílaput azoknak a talpára, akik a legkevésbé bizonyultak hasznosnak. Az ésszerű munkaerő-gazdálkodás megkí-

mélné a kormányt attól, hogy nagyarányú elbocsátásokkal szükségtelen társadalmi feszültségeket keltsen. Emlékeztetni szeretnék Adela Jansennek, a Román Fejlesztési Bank humán erőforrások igazgatósága aligazgatójának nyilatkozatára: azt ajánlja az üzletembereknek, hogy csak legvégső megoldásként folyamodjanak elbocsátásokhoz, mert egy ember távozásával a menedzser elveszti mindazt a befektetést, amit addig az illetőre költött, legyen szó szakképzésről vagy szakmai tapasztalatról. A létszámcsökkentéssel amúgy sem oldható meg az államkassza pénzihiánya, tekintettel arra, hogy százezer ember tervezett elbocsátásával a belső nemzeti összterméknek mindössze 0,35 százalékát takarítanak meg, következképp gazdaságélénkítő reformok nélkül amúgy sem lehet leküzdeni a válságot.

És ez csak a kérdés egyik oldala. Az utcára kerülő száz-ezer munkanélküli száz-ezer családot, száz-ezer válságba jutott életet is jelent. Számukra munkahelyeket kell teremteni, ami egyelőre csak állami beruházások révén lehetséges. Ezt kellene a kormány prioritásává tenni és nem a pártfeladatként értelmezett munkanélküli-gyártást!

Röviden

Comarnic-i sztrádasiker

Aláírta a Comarnic–Brassó közötti autópálya építéséről szóló szerződést a kivitelező Vinci–Aktor konzorciummal Radu Berceanu közlekedési miniszter tegnap – adta hírül az *Agerpres*. Korábban egyszer már érvénytelenítették egy ilyen koncesszió megkötését, mivel nem teljesültek az építkezési vállalat elvárásai, ami miatt veszélybe került a munkálatok nyári megkezdése.

Az aranybánya mellett

A verespataki aranybánya-projekt jóváhagyása érdekében nyílt levélben fordult négy környezetvédelmi civil szervezet a kormányhoz és az elnökhöz – számolt be róla az *Agerpres*. A dokumentum szerint a beruházás ellen tiltakozó egyesületek nincsenek tisztában a régió helyzetével, és nem veszik figyelembe a helyiek elkésredettségét, amit a munkanélküliség okoz. Szerintük az országnak szüksége van az aranykitermelés elkezdésére. Eközben visoznt akadémiások és nemzeti közti szervek figyelmeztetnek a cég által alkalmazni kívánt eljárás pusztító hatásaira.

További lejerősödés

Az utóbbi egy év rekord-szintjére erősödött tegnap a román pénznem az euróval szemben, mindössze 4,10 lejt kellett fizetni a valutáért – közölte a Román Nemzeti Bank. A dollár is teret vesztett a lejje szemében, a zöldhasúért 2,85 lejt fizettek tegnap a kereskedők a pénteki 2,86-hoz képest. Az arany ára változatlan maradt.

OTP: az év bankja

Az OTP Bank került ki győztesen a *Money.ro* közvélemény-kutatásából, a magyarországi pénzintézet így elnyerte az internetes portáltól az év bankja címet. A vizsgálatban részt vevő 6500 személy banki termékek, reklámtevékenység és vállalati kultúra alapján sorolta az élre a magyar bankot, miközben ügyfél-kapcsolattartás kategóriában a Libra Bank győzött – számolt be az *Agerpres*.

Eladó a CFR Marfă

Privatizálni kívánja a kormány a CFR Marfă vasúti teherszállítási vállalatot. A *Wirtschaftsblatt* című osztrák napilapnak Radu Berceanu román közlekedési miniszter elmondta, hogy még az idén végre kívánják hajtani a magánosítást. A lehetséges vevők között a Deutsche Bahn német vasúttársaság és az osztrák szövetségi vasút Rail Cargo Austria nevű szállítványozási cégét említette – írta az *MTI*.

Félretolt Gránit-lapok

Gáspár Miklós, Fleischer Hilda

Lehangoló, valósággal elszomorító látvány fogadja a járókelőket a bukaresti zsidó színház környékén sétálva. A valamikor hangulatos utcáiról, üzleteiről híres zsidó negyed helyén – amelyet Ceaușescu még a nyolcvanas években a földdel tett egyenlővé, hogy oda megalomán mániájának megfelelő stílusában kulturális központot építtessen – még ma is beépítetlen telkeket, omladozó vagy már egészen összedőlő házakat látni. Nem is beszélve arról a nyomorúságosan kinézű, közel háromezer négyzetméteres, vadonnak hagyott telekről, amelynek összevissza tákolt kerítése mögött hajléktalanok, kóbor kutyák találtak otthonra.

A lassan húsz éve kihasználatlanul álló, központi fekvésű (Unirii sugárút melletti) telken eredetileg irodaházak, adminisztratív és kulturális rendeltetésű épületek létesültek volna, Bukarest új városközpontját (az Esplanada City Centert) álmodta oda még a válság kitörése előtt Bukarest vezetősége. A magyarországi TriGránit, a régió egyik legnagyobb ingatlanfejlesztője nyerte meg 2004-ben a beruházás megvalósítására kiírt pályázatot. Az építkezés azonban nem indult el, aminek csak az egyik oka volt a gazdasági helyzet hanyatlása.

Nincs ki finanszírozza

„Jelenleg két problémával állunk szemben: a kisebbik az, hogy az elmúlt kormányzati ciklusban nem sikerült végleges szerződést kötni. A nagyobbik gond az, hogy ma a világ nagyon kevés fővárosa tud hasznosítani egy nyolcszázézer négyzetméteres projektet, és nincs jelenleg olyan bank, amely vállalná ennek a finanszírozását” – tudta meg az *Új Magyar Szó* Nyúl Sándortól, a Trigránit

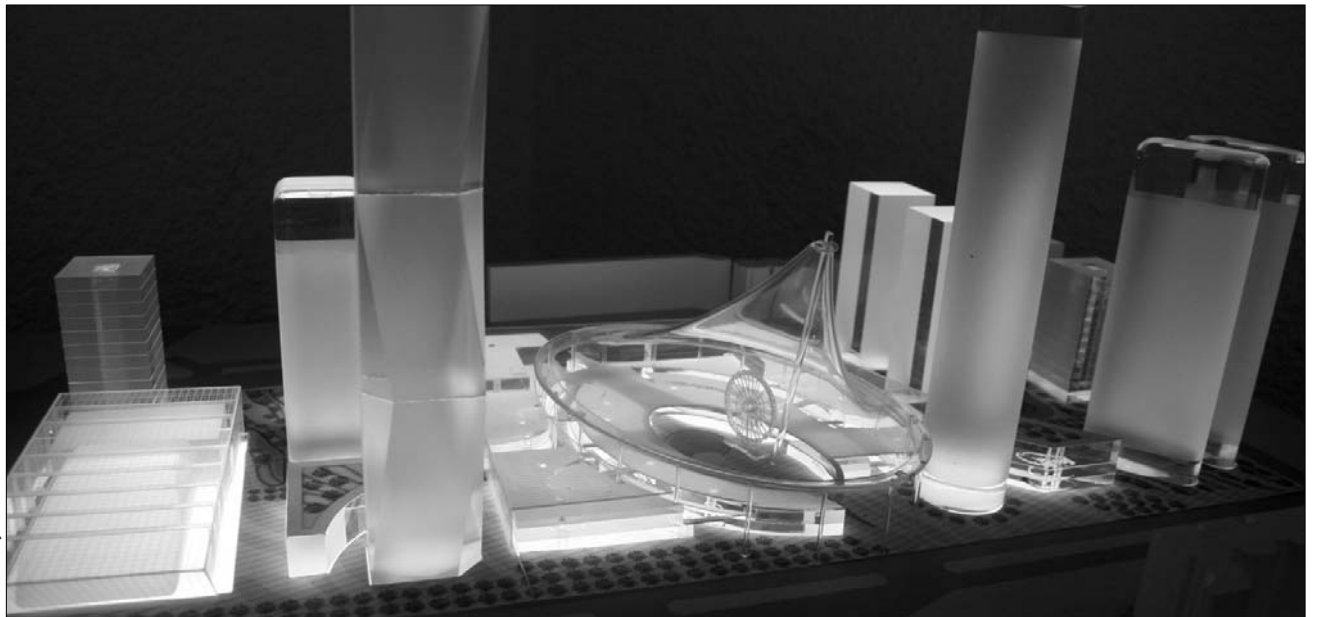
Rt. igazgatóságának elnökétől. Ahhoz, hogy a fejlesztés elkezdődhessen, tisztázni kellene a vagyoni helyzetet. Hosszas tárgyalások után sem sikerült ugyanis megállapodni a telek tulajdonjogával kapcsolatban: nem vált egyértelművé a közbeékelte kistulajdonosok sorsa, illetve az sem, hogy a beruházás

Állami ígéretszegés

Lapunk információi szerint eddig a tervezésre, szerződésekre előkészítésére, szakemberek munkájára több mint kétmillió eurót költött a társaság és még semmilyen költségük nem térült meg. Éppen ezért mindenképpen szeretnék, hogy ez a kiadás a jövőben ér-

A bukaresti iroda felszámolása azonban nem jelenti azt, hogy a céget Romániában teljesen térdre kényszerítette volna a bürokrácia és a krízis. Jelen pillanatban a társaság munkacsoportjai teljes gőzzel dolgoznak a konstancai Pólus Center megalapozásán. Megszerették már az építkezési engedélyt egy azo-

tési kedvet is. A keresletkiadás pedig általános árcsökkenést okoz a telkek és a működő ingatlanok esetében, ami a projektek elhalasztását hozza magával. Romániában ráadásul a fogyasztási potenciálra erőteljesebben hatott a külföldről származó jövedelem kiesése, hiszen Nyugat-Európában rengeteg munka-

Az Esplanada látványterve. Gránitból és üvegből készült toronyházat, húszemeletes szállodákat terveztek a projekt keretében

tartós bérleti vagy tulajdonjog alapján történik.

Nyúl szerint a krízis bekövetkezése óta a banki finanszírozók mindenképpen megkövetelik a magasabb biztositási szintet, így a jelzálogfedezetet. Amíg nincs tulajdon, a cég „saját ereje” mellé igen nehezen adnak projekthitelt a pénzintézetek. Ráadásul a vevői oldal (például egy bevásárlóközpont esetében a kereskedők) sem elégszik meg a tartós bérlettel, Kelet-Európában ez kiemelten jellemző. „Amikor megváltoznak a finanszírozási lehetőségek és a kereslet, valamint a piac fel tud venni egy közel egymillió négyzetméteres ingatlan, akkor kell az Esplanada projektet az igényeknek megfelelően újragondolni, ennek hiányában a projekt nem tud elindulni” – hangsúlyozta Nyúl Sándor.

telmes befektetésnek bizonnyuljon. A vállalat bukaresti irodájában mindenestre már jó ideje nincs aktivitás, sőt, a vezetékes telefonjukat is fel függesztették. A cég belső politikája ugyanis, hogy elakadt projektek esetében visszahívják, illetve átcsoportosítják „katonáikat”. Ennek ellenére az Esplanadához még mindig ragaszkodnak a vállalat romániai munkatársai. „Sajnos amíg a telekproblémák nem oldódnak meg, a kezünk meg van kötve” – mondta az *ÜMSZ*-nek Margareta Beta, a TriGránit kolozsvári kommunikációs igazgatója. „Eredetileg állami oldalról megígérték, hogy a kérdést rendezni fogják. A terület viszont sok kis telekből áll, így több tulajdonossal kellett volna egyeztetni, ami nem történt meg” – fogalmazott Beta.

nos nevű létesítmény felhúzására Brassóban, amelynek a finanszírozási háttere megoldatlan kérdés egyelőre.

Jövőre jön a fellendülés

A válság óriási hatással volt a romániai ingatlansektorra, a virágzásnak indult szektor majdnem egyik napról a másikra romokba dőlt, amit a szakértők a korábbi túlfűtött növekedéssel is magyaráztak. Nyúl Sándor szerint a 2010-es év gazdasági szempontból fagyos állapotban fog eltelni, és majd 2011-től beszélhetünk pozitívabb trendekről az ágazatban, és ez egész Kelet-Európában így lesz. Mint mondta, Romániában és a környező országokban is a háztartások gazdálkodásának átalakulása látható, szűkül a vásárlóerő, ami rontja az ingatlanfejles-

hely szűnt meg és a vendégmunkások túlnyomó része hazatért.

Az elnök szerint a válság ellenére egyedülállóan jó a pozíciójuk Közép-Kelet-Európában, öt jelentős ingatlanfejlesztésen dolgoznak. Igaz, hogy ez csak egyharmada azoknak, amelyekhez a válság előtt a telkeket és a finanszírozást előkészítették, de megfelelő nagyságú bankhitel hiányában nem tudnak olyan mértékben fejleszteni, mint korábban. A keresleti oldal is megváltozott, és hiába jellemzi az egész térséget az előre-gedett lakásállomány, amíg a szabadon elköltethető jövedelem nem nő, illetve a lakásvásárlók mögül is kihull a finanszírozás, befagyva marad a piac. Az irodapiac szintén erősen stagnál, főleg a működő tőke és az új cégek érkezésének hiányában. ◀

IMF: a válság új hulláma jöhet

Sz. Zs.

„A magánszektorbeli kereslet és alkalmazás megerősödése a feltétele annak, hogy a kormányok fokozatosan visszafogják gazdaságélénkítő programjait, ám ezeket az úgynevezett exit-stratégiákat az országok sajátos feltételeihez kell szabni” – fogalmazott Dominique Strauss-Kahn, a Nemzetközi Valutaalap (IMF) igazgatója. „Lassú volt a fejlett gazdaságok újraéledése és továbbra is óvatosságnak kell lennünk, mert a folyamat törékeny” – idézte a pénzintézet vezetőjét a *Mediafax* a *Reuters*-re hivatkozva. Szerinte csak akkor szabad leállítani a kormányzati támogatásokat, amikor

Strauss-Kahn szerint folytatni kell a gazdaságélénkítést

Holnap érkezik az IMF küldöttsége Bukarestbe

Mint tegnap beszámoltunk róla, szerdán érkezik Bukarestbe az IMF küldöttsége, mely a Világbank és az Európai Unió képviselőivel együtt a Pénzügyminisztérium és a Román Nemzeti Bank szakembereivel fog tárgyalni a készenléti hitelegyezmény újabb két részletének folyósításáról.

a magánszektor már beavatkozás nélkül is stabilan működik. „Mivel számos országban kimerültek az államok agresszív támogatáscsomagjai, sok helyen nem kínálkozik más eszköz sem fiskális, sem monetáris szinten a recesszió egy esetleges második hullámának leküzdésére” – hangsúlyozta.

Strauss-Kahn egyben figyelmeztetett arra, hogy a toxikus értékpapírok zöme mindmáig ismeretlen a világ

több táján, a hatóságok és a közvélemény számára egyaránt. Szerinte a gazdaság csak akkor állhat talpra, ha a vállalatok és pénzintézetek megtisztították aktív (működő) portfólióikat – ahogy a japán válság során is történt a kilencvenes évek végén. Az IMF igazgatója kitért annak fontosságára is, hogy a krízis miatt kölcsönt felhalmozó kormányok mielőbb tisztázzák az államadósságok kérdését is. ◀

Erdőháború Székelyföldön

Incefi Tibor, Kovács Zsolt

► Ultimátumot adott a székelyföldi erdőtulajdonosoknak a Brassói Területi Erdészeti és Vadászati Felügyelet: adataik szerint több száz hektár erdőt hanyagolnak el törvénytörő módon, ezért büntetésre számíthatnak. A jogszabályok értelmében a magántulajdonban lévő erdők esetében is biztosítani kell a megfelelő erdőgondozást, és a területek pontos adminisztrációját. A felügyelet igazgatója, Vasile Copariu úgy véli, a legtöbb kihágás oka, hogy a tulajdonosok nem ismerik a jogszabályokat, nem tudják, hogy a jogszerű erdőgazdálkodás érdekében a magántulajdonosoktól kell kötniük egy erre szakosodott magán vagy állami erdészeti hivatallal. Ha a szerződést nem kötik meg, az erdőgazdálkodás nincs biztosítva, így az erdőtulajdonos ezer és ötezer lej között büntethető.

Magyarok, törvénytörők

A brassói felügyelet adatai szerint a legelhanyagoltabb erdők Hargita és Kovászna megyében találhatók. Copariu szerint a félreértés abból adódik, hogy a székelyföldi erdőtulajdonosok nem tudnak románul, nem követik a jogszabályokat, ezért a felügyelet arra készül, hogy magyar nyelvű kampányban hívja fel az érintettek figyelmét a kötelezettségeikre. Ha a figyelemfelkeltés nem lesz eredményes, akkor az érintett megyékben helyszíni ellenőrzésekre, és indokolt esetben bírságolásra kell számítani – áll a felügyelet tegnapi nyilatkozatában.

Sándor Zoltán, a bánkúti közbirtokosságának elnökeként 42 község tulajdonáért, négyezer hektár erdőért felel Hargita megyében. Úgy véli, alaptalan a brassói felügyelet fenyegetése. „Igaz, hogy nem állunk szerződéses viszonyban az állami erdészettel, de megállapodásunk van egy magánerdészettel. A szükséges feladatokat ellátják, és tulajdonosként úgy vélem, jogunk van eldönteni, kinek a szolgáltatásra tartunk igényt” – fejtette ki véleményét a közbirtokossági elnök.

Vágni vagy szerződni

Gál Zakariás százkilencven hektár kaszálóval és beerdősödött területtel rendelkezik, úgy érzi „két szék közt a földön maradt”, önhibáján kívül nem tudja teljesíteni a törvényes előírásokat. „A Székelyudvarhelyi Erdészeti Hivatal, négy éve egyoldalúan felbontotta a szerződést a szentgyeházi tulajdonosokkal, akik azóta megfelelő szolgáltatás nélkül maradtak” – számol be a helyzetről Gál Zakariás. Szerinte aki akart, az keresett megfelelő alternatívát. „Én a zetelaki magánerdészettel vagyok szerződéses viszonyban, de tudommal a faluban élő többi tulajdonos nem állapodott meg egyetlen céggel sem”. A környéken élők közül többen lapunk kérdésére arról számoltak be, hogy gondot okozhatnak a magán és az állami erdészetek által diktált feltételek. „Aki gyorsan akar pénzt látni a tulajdonában lévő erdők után, az vág, és nem szerződést köt” – mondta el lapunknak egy név nélkül nyilatkozó környékbeli.

Keveset ingyen

Sokan attól tartanak, hogy a szolgáltatások után akkor is fizetni kell, ha a megművelendő terület kicsi, és nem hozza vissza a hasznot. Vasile Copariu szerint ez a félelem is a törvény nem ismeretéből fakad, 30 hektár alatt ugyanis ingyenes az erdőgazdálkodás. Ioan Danucu erdőmérnök, a székelyudvarhelyi erdésze-

lunk konfliktusba, sőt a viszonyunk kifejezetten jó. Aki fizet, azt ellátjuk, aki nem fizet, és elhanyagolja az erdőt, az bírságra számíthat” – tette hozzá a lapunk által megkérdezett szakértő.

Időhúzásra játszanak

Szűkszavúan nyilatkoztak a kérdésre Háromszéken is. Dan Pandeale, a

biakban megpróbálja meggyőzni az érintetteket, hogy kössenek szerződést – mondta el Dan Pandeale –, de a tapasztalat szerint a tulajdonosok időhúzásra játszanak.”

Egy háromszéki erdőtulajdonos, Kovács Gyula magyarázatként az ÚMSZ-nek kifejtette: családja valamivel több mint tíz hektár erdőt kapott vissza az államtól, de nem tudta, hogy szerződést

A magántulajdonban lévő erdők esetében is biztosítani kell a megfelelő erdőgondozást Fotó: Csibi Márti

ti hivatal vezetője a szentgyeházi szerződésbontást röviden indokolja: „a helybeliek nem fizették ki a szolgáltatások ellenértékét: még most is pereskedünk az elmaradt összegek miatt.” Arra a kérdésre, miért menekülnek a tulajdonosok a magánerdészetekhez, és mire számíthatnak a brassói felügyelet ellenőrzése során, az erdőmérnök nem tudott egyértelmű választ adni. „A magánerdészetekkel nem ál-

Kovácszna Megyei Erdészeti Felügyelőség főfelügyelője kifejtette: intézményük csak a birtokbárműveletek megvalósításával foglalkozik, a várható ellenőrzést kizárólag a brassói központ dolgozói végzik. A főfelügyelő szerint a háromszéki erdőtulajdonosok pontos adatbázisa is a brassói központnál található, nem tudni tehát, hány embert érhet kellemetlen meglepetés. „A kovásznai erdészet a továb-

kellene kötnie, hiszen a birtokbárműveletek során azt mondták, az ekkora erdők gondozását a visszaszolgáltatás után is az állami erdészet fogja ellátni. „Ha szerződést kell kötnöm inkább a magánerdészetet bírom meg, mert az állami erdészet évtizedekig dézsmálta családmon vagyonát, ezért nem szívesen bírom rájuk a nehezen visszaszerzett tulajdonomat” – tette hozzá az erdőgazda. ◀

Röviden

Érettségi szimulálnak

Holnap kezdődik a digitális ismereteket felmérő érettségi vizsga próbatesztje. A próbavizsga célja, hogy kiszűrje az új érettségi rendszer hibáit és lehetőséget nyújtson a diákok számára a szokatlan helyzettel való ismerkedésre. A tanügyminisztérium tegnapi közleménye szerint holnap 1473 középiskolában tesztelhetik magukat és az új rendszert a diákok. A tanulóknak kilencven perc alatt 15-20 feladatot kell megoldaniuk. Az „éles” vizsga április 19 és 29-e között kerül sor, ez a próbatétel egyike lesz az idei érettségi szóbeli vizsgáinak.

Jön a biometrikus útlevelel

Egy hét múlva már az egész országban lehet biometrikus útlevelet igényelni. A belügyminisztérium tegnapi közleménye szerint a biometrikus útlevelek bevezetése egyik feltétele annak, hogy Románia a schengeni övezetbe csatlakozzon. Az új okmányok ötven biztonsági elemet tartalmaznak, többek között egy mikrochipet is, ami a személyi adatokat, a tulajdonos arcképét és két ujjlenyomatát is tárolja. A biometrikus útlevelek öt évig érvényesek és 266 lejbe kerülnek.

Beépült a gyilkos

Professzorokkal, ismert művészekkel élt egy tömbházban a hétvégén tartóztatott maffia-vezér Sergiu Băhăian. A kegyetlen gyilkosságok felbújtójaként ismert Băhăian az elismert festőtől, Vlad Nancatól bérelt lakást Bukarestben, derült ki a tegnapi kihallgatás során.

Országos sztrájkkészültség

Híresszefoglaló

► Utcai tiltakozó megmozdulásokat és országos sztrájkot helyezett kilátásba tegnap Bogdan Hossu, az Alfa Kartell szakszervezeti szövetség elnöke, ha a kormány nem áll el az idénre kilátásba helyezett tömeges közalkalmazotti elbocsátásoktól és nem segít azokon az alkalmazottakon, akik február elsejétől a magán-szférában maradnak munka nélkül. A szakszervezeti vezető szerint előbbiek száma százezerre, utóbbiaké kétszázezerre tehető. Hossu elmondta: a privát szférából menesztettek számára nem a munkanélküli segély, hanem a kényszerszabadságra küldés lenne a megoldás. „Tárgyalni fogunk az ipari munkáltatói szövetségekkel arról, hogy az ágazatban történő leépítések helyett a költségmegtakarítást a kényszerszabadságotól ér-

vényesítsék. Így jobban megoszlaná a terhet a munkáltató, az alkalmazott és az állam között” – magyarázta a szakszervezeti vezető.

Dúl a számháború

Hossu már korábban is azal vádolta kormányt, hogy a közalkalmazottak elbocsátásának mikéntjét nem azokra bízza, akik ismerik a szakágakat, és fel tudják mérni, hol és hogyan lehetséges a leépítés. „A pénzügyminisztérium csak számokkal dolgozik, aminek semmi köze a hatékonysághoz, itt a könyvelők döntenek” – utalt Sebastian Vlădescu pénzügyminiszternek arra az év eleji bejelentésére, hogy idén százezer embertől válnak meg a költségvetési intézmények. „Ezt sem hagyhatjuk szó nélkül. Már megkezdjük az aláírásgyűjtést a szakszervezeti tagok körében a január végi tiltakozó akcióink

megszervezéséhez” – mondta Hossu.

Mint ismert, a kormány már tavaly elfogadta azt a sürgősségi rendeletet, amely 15 ezres elbocsátást irányoz elő az idei évben a tanügyben; mintegy tízezres létszámú leépítés várható a vasútnál is. Várhatóan csökkenteni fogják az állam által alkalmazott szociális dolgozók számát is, a kormány január 6-án háromezret alkalmasított elbocsátásáról döntött.

Kényszer vagy hülyeség

A karcsúsítást nem ússzák meg az önkormányzatok sem. Vasile Blaga belügyminiszter korábbi bejelentései szerint további 17 ezer alkalmazott menesztéséről lenne szó, azokról, akik nem férnek bele a minisztérium által előírt keretszámba; ez utóbbi adatot az adott

település lakosságának függvényében számolják ki.

Blaga terveit ellen határozottan lépett fel Vasile Marica, a Sed Lex szakszervezet elnöke, aki szerint nem csupán az elbocsátások révén lehetne csökkenteni a helyi adminisztráció költségeit. A szakszervezeti vezető úgy látja, nem lehet felelős központi döntést hozni anélkül, hogy helyi szinten áttekinthető, hol és milyen módon van lehetőség a költségek megtakarítására.

Az Önkormányzatok Szakszervezeteinek Szövetsége már korábban cáfolta, hogy ekkora mértékű elbocsátásra lenne szükség a helyi közigazgatásban. Klaus Johannis nagyszabedű polgármester „hülyeségnek” nevezte a pénzügyminisztérium kezdeményezését, mert az nincs tekintettel a helyi viszonyokra, megsérti a szubszidiaritás és a helyi autonómia elvét. ◀

Gondokat okoz a havazás Románia keleti részében

Munkatársunktól

► Sárga jelzést adott ki az Országos Meteorológiai Intézet a keleti megyékre: ma jelentős havazás és erős szél várható Moldvában, Olténiában és a Dobrudzsai régiókban. Az erdélyi megyék közül Brassó és Kovászna érintett. A tegnapi havazás miatt fennakadások voltak a Henri Coandă repülőtérre is. Valentin Iordache, a légikikötő szóvivője közleményben nyugtatta meg az utasokat, hogy egyetlen járatot sem kellett törölni, de figyelmeztetett arra, hogy folyamatosak a késések. „A felszállópályákat hómentesítettük, a látási viszonyok azonban rosszak, a le- és felszállás a szokásosnál több időt vesz igénybe, ezért legálább negyven perces késéssel számoljanak azok, akik most készülnek utazásra” – mondta a szóvivő. A fővá-

rosban egy napra leállt az élet, vastag hótakaró nehezítette a közlekedést még a legforgalmasabb útszakaszokon is. Mihai Vlădaru, a Bukaresti Közlekedési Vállalat (RATB) szóvivője, arról számolt be, hogy a havazás ellenére is ugyanakkora kapacitással dolgozik a társaság, mint az átlagos munkanapokon. Kívételként képeztek a villamosvonalak, mert a havazás és a sínek eljegesedése miatt több villamosjáratot is felfüggesztettek, a buszok jelentős késéssel közlekedtek. Azokon az útszakaszokon, ahol egyáltalán nem jártak a villamosok, villamospótlókkal segítette a RATB a bajba jutott utasokon. A megnövekedett autós forgalom miatt nagyon sok volt a koccanásos baleset. A főpolgármesteri hivatal körültekintő és hatékony munkára szólította fel a közlekedési vállalat alkalmazottait. ◀

Röviden

Maratoni előadásorozat a Hahotával

A 25-ik évfordulóját ünneplő Hahota Színtársulat a „Jubileumi Expressz” című rendkívüli 2010-es zenés szilveszteri kabaré előadásával maratoni előadás-sorozatot tart Sepsiszentgyörgyön. Az előadások január 19. és 22. között minden este 19 órától a Szakszervezetek Művelődési Házában lesznek. Szereplők: Puskás Győző, Székely M. Éva, Szabó Mária, Csergőffy László, Kelemen Barna, Cseke Péter és Cseke Erzsébet. Az előadás sztárvendége: Dancs Annamari.

Sepsiszentgyörgyre érkezik a pestis-kiállítás

A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum a következő állomása a budapesti Semmelweis Orvostörténeti Múzeum Démoni Ragály: A pestis című vándorkiállításának, amelynek megnyitója január 22-én, pénteken, 19 órakor kezdődik a múzeum Lovagtermében, írja a *pluszport.ro*. A 2008-ban a Magyar Oktatási és Kulturális Minisztérium által nívódíjjal kitüntetett kiállítás a kór több évszázados történetét mutatja be. A sepsiszentgyörgyi megnyitón jelen lesznek a kiállítás rendezői: Horányi Katalin és dr. Magyar László András is. A kiállítás 2010 február 26-ig látogatható.

Emlékplaket Jankovics Marcellnek

Jankovics Marcell Kossuth-díjas filmrendező kapta a Kölcsey Társaság idei emlékplaketjét. A díjat 15 éve a Magyar Kultúra Napján adják át, amikor a *Himnusz* költőjére, Kölcsey Ferencre emlékeznek szülőhelyén, Szatmárcsekén – írja a *dunatv.hu*. Solyom László köztársasági elnök az ünnepségen azt mondta, a *Himnusz* annak jelképe, hogy a hazaszeretet is a magyar kultúra része. „Ez a legnagyobb dolog, ami velem történhetett és mindjárt az év elején, ez nagyon komoly inspirációt jelent számomra ahhoz, hogy a nem kis küzdelemmel járó munkámat folytatni tudjam” – mondta Jankovics Marcell Kossuth-díjas filmrendező. A rendezvény résztvevői megkoszorúzták Kölcsey Ferenc síremlékét a szatmárcsekei temetőben.

Arany Bohóc a kínai akrobatáknak

A kínai Santung (Shandong) város akrobatáinak és Martin Lacey jr. brit idomárnak ítélték oda idén az Arany Bohócot, a cirkuszsakma legrangosabb díját. Az *MTI* tudósítása szerint az Ezüst Bohócra a mexikói Flying Michaels légtornászait, a kanadai Cirque du Soleil „angyalait”, a tádzsik Esimbekov társulat lovasait, valamint a svájci Petra és Roland Duss fókashow-ját találta a legméltozobbnak a Stéphanie monacói hercegnő vezette öttagú zsűri vasárnap este Monte-Carlóban. Bronz Bohócot a Les Garcia légtornáspáros, a Les Rosyans zenebohócok, Sonni Frankello és elefántjai, valamint a The Blue Sky Girls kigyónői kaptak. A díjakat a keddi esti gálán adják át.

Nigel Charnock tart mesterkurzust Budapesten

Február 3–7-e között mesterkurzust tart a SÍN Kulturális Központban a világhírű Nigel Charnock, a DV8 alapítója, a fizikai színház műfajának egyik megalkotója, írja a *kultura.hu*. A mesterkurzus hivatásos előadóművészek, színészek és táncosok számára, illetve művészeti egyetemeken végzős hallgatói számára ajánlott, a részvételhez angol nyelvtudás szükséges. Jelentkezés és további információ: *input.program@gmail.com* e-mail címen angol nyelvű CV-vel (túljelentkezés esetén Nigel Charnock válogat). A jelentkezés visszajelzése írásban történik.

Nagy István-képek Csíokban

Hétezer euró értékben vásárolt Nagy István-műveket a Csíki Székely Múzeum. Gyarmati Zsolt igazgató elmondása szerint két nagyméretű Nagy István-portrét, a művész néhány pasztelljét, grafit- és szénrajzát, szám szerint tizenhat alkotást vásárolt meg az intézmény.

Inczefi Tibor

A Tatárjárás-, a Munkácsy képek- és a jelenleg is megtekinthető fáraók korabeli egyiptomi művészet bemutatásával elhíresült intézmény megtette a legnagyobb aukcióját, tizenhat Nagy István munkát vásárolt meg. A hétezer eurós befektetésről sajtótájékoztatón számolt be Gyarmati Zsolt, a Csíki Székely Múzeum igazgatója.

A múzeum vezetője tájékoztatóját a csíkmindszenti születésű művész jelentőségének a méltatásával kezdte, akiről Kosztolányi Dezső a *Jegyzetek egy új magyar piktorról* című 1935-ös méltatásában elismerően ír. Sokat elárul Nagy István akkori megítéléséről, halála előtt két esztendővel még „új” piktorként emlegetik, ami azt sugallja, hogy életében is későn fedezték fel, halála után pedig – hiába volt a Szinyei Merse Pál Társaság 2004-es évi kitüntetettje – elhallgatták, különösen 1945 után.

Mint elhangzott, Nagy István személyében olyan képviselője van az erdélyi magyar festészetnek, aki olyan egyéni stílust alakított ki, amit lehetetlen utánozni, a művészt beskatulyázni pedig úgyszólván reménytelen vál-

lalkozás. Több mint 4000 művét tartják számon, ezek fellelhetők a Magyar Nemzeti Galériában, a szabadkai- és a bajai múzeu-

mokban, a Kecskeméti Képtárban, magángyűjteményekben. Csíkszeredában található a legkevesebb alkotása.

A képek megvásárlásának a történetéről kérdezve Gyarmati Zsolt elmondja, hogy ezeket az alkotásokat megvásárolta volna Antal Lusztik Péter debreceni műgyűjtő is, aki a legnagyobb Nagy István kollekcióval rendelkezik, bölcs és gondolkodó értelmiségi, aki azonban belátta, ezeknek az alkotásoknak itt kell maradniuk a Székelyföldön.

Ráduly Róbert Kálmán polgármester, aki szintén részt vett a sajtótájékoztatóon, kifejtette, mekkora jelentősége van annak, hogy ezeket a felbecsülhetetlen értékű alkotásokat immár a Csíki Székely Múzeum a magáénak mondhatja. Köszönetet mondott ugyanakkor mindazoknak, akik az intézményt támogatták: azzal, hogy meglátogatták kiállításait, azzal, hogy jegyet váltottak, a város adófizető polgárainak, akik az intézményt fenntartják. ◀

A városi önkormányzat és a múzeum vezetői tegnap számoltak be a Nagy István-művek beszerzéséről

A szerző felvétele

A magyar kultúra az ünnepelt

Antal Erika, Darvas Beáta

Esterházy Péter író és Décs László zeneszerzőt, előadóművészt látja vendégül a *Látó* szépirodalmi folyóirat a Magyar Köztársaság sepsiszentgyörgyi Kulturális Koordinációs Központjával és a sepsiszentgyörgyi Bod Péter Megyei Könyvtárral közösen a magyar kultúra napja alkalmából. A találkozót, amely egy erdélyi sorozat első állomása, a marosvásárhelyi művészeti

egyetem stúdiótermében tartják meg. Ugyancsak ez az ünnep ad alkalmat a Bernády György Közművelődési Alapítvány és a csíkszeredai Pallas-Akadémia közös író-olvasó találkozója, amelyre szerdán a Kultúrpalota Tükörtermébe várják a marosvásárhelyieket. Az esten bemutatják Sas Péter *Kós Károly képeskönyv* című művét. A Lorántffy Zsuzsanna Kulturális Egyesület a Székely Színház Alapítványal és az EMKE Maros me-

gyei szervezetével közösen szombaton, január 23-án 17 órakor a Kultúrpalota Kistermében ünnepi műsor keretében emlékezik a magyar kultúra napjára.

Ünnepi műsort szervez a Nagyszebeni Magyar Kulturális Iroda is ez alkalmából csütörtökön, január 21-én 18 órai kezdettel a Hungarica Központban (Nagyszeben, Felinarului 6.). Itt mutatkozik be 18 órától a vajdasági *Híd* folyóirat a társszervező,

Hargita Megye Tanácsának Kulturális Központja által szervezett Irodalmi Karaván keretén belül, amelyet a Magyar Oktatási és Kulturális Minisztérium támogat. Vendégek lesznek: a vajdasági *Híd* folyóirat képviselői, Faragó Kornélia (irodalomkutató, egyetemi tanár) főszerkesztő, Végl László (regény- és drámaíró, esszéista), Maurits Ferenc (grafikus, festőművész, költő) és Virág Gábor (prózaíró).

Az irodalmi műsort *Micsoda útjai voltak* című, Cseh Tamás-émlékét követi Orbán Ferenc (ének, gitár), Lőfi Gellért (billyjeű) és Kerezi Csongor (basszusgitár) előadásában.

A Hargita Megyei Kulturális Központ (HMKK) rendezvény-sorozattal ünnepli a magyar kultúra napját. Ennek szerves része az Irodalmi Karaván, az író-olvasó találkozók a vajdasági *Híd* folyóirat képviselőivel. Szerdától szombatig Sepsiszentgyörgyön, Nagyszebenben, Csíkszeredában és Székelyudvarhelyen fordul meg a karaván. Garadosi panoráma címmel nyílik kiállítás a HMKK csíkszentdomokosi fotótáborának anyagából csütörtökön a csíkszeredai Kriterion Galériában. Közreműködik a Heveder zenekar. Pénteken délelőtt a Hargita megyei vidéki kultúrigazgatók találkoznak a HMKK Pinceklubjában. ◀

A székelyudvarhelyi színház Magyar a holdon című előadásával csatlakozik a magyar kultúra napjához

Duplázók Golden Globe-ja

A kettes szám bővületében: duplázott az Avatar, a Fel! és a Crazy Heart, a színésznőknél Sandra Bullock és Meryl Streep is dupla jelölés után vihette haza a 67. Golden Globe gáláról az arany földgömböt.

Sam Worthington, James Cameron, Zoe Saldana, Jon Landau és Sigourney Weaver az Avatar Golden Globe-jával

Kánya Gyöngyvér

A Hollywoodi Külföldi Tudósítók Szövetsége vasárnap este hatvanhetedszerre osztotta ki filmes és tévés kategóriákban a Golden Globe – magyaros alakjában Arany Glóbusz – díjat, ahol a biztos befutónak számító Meryl Streep és Christopher Waltz mellett James Cameron giga-költségvetésű sci-fi mozija az *Avatar* is bezsebelhette első – legjobb rendező és drámai film – díjait.

A Los Angeles-i Beverly Hilton Hotel báltermében rendezett gálát beárnyékolta egy szomorú esemény, a tízezernél is több halálos áldozatot követelő keddi haiti földrengés. Ezért egy ideig kérdéses volt, hogy egyáltalán megtartják-e a gálát, de a szövetség tagjai végül százezer dollár adományozása és a rendezvény megtartása mellett döntöttek.

Sok sztár azonban sárga, kék és vörös szalagot viselt ruháján az áldozatok támogatása jegyében. S mintha az időjárás is az áldozatokra emlékezett volna, Los Angelesben vasárnap este szakadt az eső, a sztárok méregdrága ruhájukban kénytelenek voltak hatalmas esernyők alatt pózolni a vörös szőnyegen. A tizenöt éve házigazda nélkül futó showt, a háromszoros kitüntetett brit komikus, Ricky Garvis vezényelte le, aki köszöntő beszédében a viccelődés mellett, saját sorozata – *A hivatal* – népszerűsítésére is kitért, amit egyébként a díjátadók poénokkal tarkított bemutatása mellett az este folyamán még sokszor megtejt.

Az este első díjának Mo'Nique örülhetett, aki a harlemi gettóban játszódó *Precious* című drámában nyújtott alakításáért érdemelte ki

a legjobb női mellékszereplőnek járó díjat. Ugyanebben a kategóriában a legjobb férfi mellékszereplő díját Christoph Waltz vihette haza, a *Beestelen brigantyk* zseniális gonoszának, Hans Landának a megformálásáért.

A legjobb férfi alakítás díja a drámai kategóriában már egy kis fejtörést okozott, hiszen a kritikusok zöme George Clooney-t tartotta befutónak, ám az elismerés és az álló tapsvihár Jeff Bridgesé lett, a *Crazy Heart* című filmben egy alkoholista zenész megformálásáért. A legjobb vígjátéki alakítás díját a hazai mozikban igencsak népszerű, verekedős Sherlock Holmeset megformáló Robert Downey Jr. vihette haza, aki megjegyezte, hogy mivel azt mondták neki Matt Damon nyer, nem készült beszédrel.

Némi meglepetést okozott, hogy a legjobb női alakítás díjára

a dráma és a vígjáték kategóriában is jelölt Sandra Bullock dráma kategóriában elvitte a díjat a *The Blind Side* című érzelmes sportdrámáért. Köszönőbeszédében Bullock így fogalmazott: „engem is legalább annyira meglep, mint másokat, ennyire szerencsés és áldott vagyok” – majd német és amerikai családjának is, kinek-kinek saját nyelvén, köszönetet mondott. Meryl Streep győzelme azonban korántsem volt meglepő, hiszen duplán jelölték a legjobb női alakítás díjára a vígjátéki kategóriában. Végül a *Julie & Julia*-ért vehette át hetedik Arany Glóbuszát. A legjobb animációs film nem meglepő módon a Pixar *Felje* lett, a legjobb idegen nyelvű film pedig a cannes-i Arany Pálmat és az Európa Filmdíjat is elnyerő német Michael Haneke *A fehér szalag* című drámája. ◀

Száz szó

A tavalyi elnökválasztáson alulmaradt Mircea Geoană, a Szociáldemokrata Párt elnöke szerint Traian Băsescu paranormális erőket is bevetett a választási kampány során. A pártelnök – akinek ezoterista kijelentését általános megdöbbenés fogadta politikustársai körében – felesége is azt sajkózza, hogy férjét „energiatámadás” érte, azért maradt alul a második vitában illetve körben. Én mindentől függetlenül örülök annak, hogy Băsescu ilyen képességekkel rendelkezik (rendelkező ember(ek)e)t ismer), hisz így legalább „meg tudja győzni” a holnapután érkező IMF-eket arról, hogy kicsiny pátriánk és karcsúsított parlamentje igenis megérdemli a hitel újabb részletét. Mert azzal sem ő, sem pedig Boc barátja nem érvelhet, hogy azért a baj, mert elődjük elcs*szte.

(efi)

Röviden

A guglizni az évtized szava

A Google-ből képzett „guglizni” igét választotta amerikai nyelvészek egy csoportja az évtized szavának. „Az internetes információgyűjtés szinonimájává vált kifejezést a világon szinte mindenki ismeri és használja” – indokolta a választást az Amerikai Dialektus Társaság. Az évtized további legfontosabb szavai között szerepel a 9/11, amely a New York-i terrortámadás dátuma; a Facebook, a világ legnépszerűbb közösségi portálja; a blog, a világhálón vezetett napló; a géppel írott szövegekre utaló text kifejezés, valamint a vezető nélküli internetkapcsolat, a Wi-Fi, illetve a terrorizmus elleni háború, a „war on terror”. A tavalyi ranglistát a Twitter mikroblog-szolgáltatás üzeneteire utaló tweet (csiripelni) vezeti.

Szavazógép

Nem fog működni a „hambiadó”

Az Új Magyar Szó internetes olvasóinak többsége szerint nem fog működni az Egészségügyi Minisztérium által kezdeményezett hamburgeradó. A *maszol.ro* szavazógépen feltett legutóbbi kérdéseinkre (Helyesnek tartja Ön a hamburgeradó bevezetését?) válaszoló olvasóinknak jelentős hányada úgy véli, hogy a Cseke Attila vezette egészségügyi tárca egészséges életmódot támogató hamburgeradó-kezdeményezése jó ötlet, viszont nem lesz működőképes. A szkeptikusok mellett jelentős a száma azoknak a válaszadóknak is, akik csöppet sem örülnek a kezdeményezésnek.

E heti kérdésünk:

Ön szerint valóban paranormális erők segítették győzelemhez Băsescut?

1. Igen
2. Nem
3. Nem hiszek az ezoterikában

Médiagnózis

Tisztafej

Húsz éve még volt tisztafej-szolgálat a sajtóban. Jóval a rotációség beindítása előtt felhozták a szerkesztőségbe a próbaoldalakat és a tisztafej (az e szolgálattal megbízott, naponta más-más szerkesztő) betűről betűre elolvasta, s ha kellett, az eredeti kéziratral összevetve, a nyelvtani és más hibákat kivezetve a fehér margóra, aztán aláírva visszaküldte a nyomdába. A „szocialista verseny” részeként, hétvégén kiértékelte, ki teljesített jobban. Ilyenkor a hét legjobb riportja, ankétja mellett a tisztafejet is díjaztuk. Egy dolog volt az ideológia, más dolog a nyelv.

Ma más a helyzet. A rohanásban nincs idő a nyomtatás előtt is átnézni a leadott szöveget. Ember sincs rá, mert a lapok állandóan pénzháánnyal küzdenek, ezért a lehető legkisebb létszámmal dolgoznak. Egyre gyakoribb a pongyolán megírt cikk, az ordító sajtóhiba. Egyik vidéki lapban például, egy többszörösen összetett mondatban négyszer olvastam kedvenc városom nevét, holott tucatnyi más megnevezés kínálkozik a választékosabb fogalmazásra. Sült le bőr a képemről, amikor egyik fiatal kolléga azt írta az általam szervezett községremetei Széchenyi-ünnepségről, hogy Széchenyi kétszer járt Remetén. S soha nem járt. Honnan szedte a badarságot? Nem volt lexikonja, Széchenyi-monográfia, vagy akár a gróf híres Naplója, hogy utánanézzon? Hogy is állunk ma a mindenkori újságíró számára köte-

lező szótárokkal? (Idegenszavak, néprajzi, értelmező stb. szótárokkal). S hány fiatal szerkesztő könyvespolcán van ott például a hangverseny- és operakalauz?

Nemcsak a segesvári Gál Barna (a szerző egy korábban közölt olvasói levélre utal – szerk. megj.), de másokkal együtt magam is azzal „dicsekedhetem”, hogy a tisztafej hiánya miatt jól bekerültem ám az Erdélyi Magyar Ki Kicsodába. Kinek és hol magyarázam meg, hogy nem vagyok tagja a FMKE-nek, de sajnos a FMI-nek sem. Annál inkább az EME-nek (Erdélyi Múzeum Egylet), amelynek viszont az én aprópénzeimre is szüksége van. És küldjek külön levelet a Ki Kicsoda mind a nyolctizezer előfizetőjének, hogy nem volt és nincs semmiféle tudományos ambícióm, s nem írtam cikket az Élet és Tudománynak, például sem a férfi potenciált növelő génnentes sörárpa természetéről, sem pedig a kigyószigeti szúnyog ivarsejtjeinek gyógyhatásáról. Az viszont igaz, hogy az Élet és Irodalomban megjelent néhány írásom.

Szóval valamiféle tisztafej-szolgálatra ma is szükség lenne. Legkézenfekvőbb és egyben legolcsóbb a Felelősebb Önkontroll volna. Nagyobb felelősséggel, az olvasó iránt több alázattal íránk, szerkesztenénk. Most, míg az elektronikus sajtó, s az internet nem szorít ki teljesen, vagy éppen nem szünteti meg bennünket.

Sike Lajos

Holnap egyeztetnek a CAS-ról

ÚMSZ

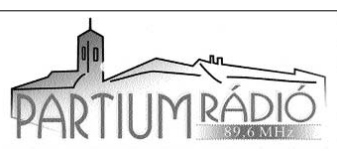
Az újságírókat tömörítő MediaSind érdekvédelmi szervezet képviselői ma délelőtt 11.30 órakor találkoznak Mihai Şeitan munkügyi miniszterrel, hogy megtárgyalják a szerzői jogdíjas-, civil szerződésben, illetve együttműködési szerződésben álló alkalmazottakra kivetendő társadalombiztosítási hozzájárulás bevezetésének módjait – tájékoztatta tegnap a Mediafaxot Cristi Godinac, a MediaSind elnöke. Amint arról beszámoltunk, az érintett szervezetek már a múlt héten találkoztak, és egyeztettek a mai találkozót illetően. A hazai ipari

munkaadói szövetség, és az újságírószakszervezet egyaránt egyetértenek Şeitan kezdeményezésével, azonban megvan a maguk fenntartásai. Godinac hangsúlyozta, hogy ha a törvényt nem a megfelelő formában vezetik be, akkor az újságírók kénytelenek lesznek munkahelyet váltani.

„Komolyan aggódunk amiatt, hogy a jelenlegi kormány, a válság címszava alatt speciális adókat és illetékeket vezet be, ami értelemszerűen csak a munkanélküliséget segítené elő” – érvel Cezar Corăci, a hazai ipari munkaadói szövetség elnöke a találkozó szükségessége mellett. ◀

Apróhirdetés

Eladó Szilágybagos 489 sz. alatt az erdélyi autópálya leágazásától 4 km-re, és a Bagosi termálfürdőtől 2 km-re, turisztikai környezetben egy több mint 150 éves történelemmel rendelkező három duplahengeres lisztmalom, olajütő, kalarácsos malom, 5 szobás lakóház pincével, melléképületekkel és 1,7 ha. területtel. Turisztikai célra is alkalmas, a malomárok csónakázható. Tel: 0732-787 879, 0729-009 249

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
.....
tel.:.....
A hirdetés szövege (max. 80 szó)
.....
.....
.....

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.

Postacím: 014820 Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr.1, O.P. 33, C.P. 17

* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

SZERDA
2010. január 20.

A nap filmjei

Antena 1, 14.00
Hódító Adam

A film családi és szexuális intrikák meséje három nővér és a fivérük szemszögéből. Lucy Owens pincérnőből lett énekesnő, szerelmi élete tele volt pasikkal, de az igazi szenvedély még nem bukkant fel. A változás akkor köszönt be életében, amikor találkozik a szexis és félnék Adam-mel, akinek kedvessége elbűvöli Lucy-t. A tágra nyílt szemű ártatlanság mögött azonban Adam egy szélhámos csábító.

Film+, 22.10
Cukrosnéni

Két ambiciózus filmfőiskolai hallgató, a produceri álmokat dédelgető Joe és tehetséges, ám kissé löveter barátnője, Baggy vizsgafilmjükre készülnek. Rögvest be is szeretnének tenni a mozis nagyjágyú közé. Csak hogy a professzorok végül két percen maximálja a forgatandó film hosszát. A srácok megpróbálnak pénzt szerezni a művükhöz, ám zárt ajtóba ütköznek. Egy nap mégis rájuk mosolyog a szerencse.

DUNA Televízió, 0.10
Angyali üdvözet

A rendező gyermekekkel játssza el a madáchi drámát. A szabad, elvadult természetbe helyezett látomásszerű bibliai és történelmi színekben a gyermek Ádám a gyermek Luciferrel végigjárja a tudás megszerzésének történetét, az emberiség történelmét. A Paradicsomból való kiűzetéstől kezdve a történelmi korokat, az egyes korokon belül a haladásnak, a virágzásnak, a hanyatlásnak fázisait élük át.

KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 12.57 Harangszöveg 13.00 Déli krónika 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tebenned bíztunk 15.05 Arcvonások 16.05 Közlelő 18.30 Krónika 19.00 Közéleti ütköző 19.30 Határok nélkül 20.05 Sportvilág 20.25 Tetten ért szavak 20.50 Jó éjszakát 21.00 Rádiószínház 21.30 A nap története 23.25 Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

BUKARESTI RÁDIÓ magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Közbeszéd - közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradás 12.15 Miben segíthetünk? 13.05 Zenés üzenetek 14.00 Délutáni váltás, Kertészrovat 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás 17.15 Gazdasági magazin, Összhang 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hangoló, Meditáció: unitárius egyházi műsor 9.50 Hírek, műsorism. 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek, rendezvényajánló, műsorism. 16.15 Interaktív szolgáltató műsor meghívottal. 17.00 Nap-óra 17.30 Jazzmagazin 17.55 Hírek, műsorism.

DUNA TV

7.00 Hattól Nyolcig
9.00 Térkép - Reggel
9.40 Penge (2009) (ism.)
10.30 Szülőszoba
11.25 Család-barát - Szolgáltató magazin
12.30 Kívánságkosár
15.00 Híradó
15.10 Kikötő - Kulturális hírek
15.25 A világörökség kincsei
15.40 Szerzetesrendek Magyarországon - A Pálosok
16.15 A Szukidzsi halpiac
17.05 Budapest ostroma
18.00 Zorro (kalandfilmsor.)
18.30 Térkép - Integrációs magazin
19.00 HÍRÓRA
19.35 Mese
20.00 Török kezdőknek (német vígj. sor.)
21.00 Közös barátunk (angol filmsor.)
21.50 Közös barátunk (angol filmsor.)
22.45 Híradó, Sport
23.00 Közbeszéd - Aktuális háttér-műsor
23.25 Váltó - Gazdasági Híradó
23.35 Váltó Különkiadás
0.10 Angyali üdvözet (magyar filmdráma)
2.00 Himnusz

TVR 1

7.00 Hírek, sport, időjárásjelentés
7.30 A vadló (sor.)
8.00 Ébresztő
9.00 Hírek, sport, időjárásjelentés
9.15 Ébresztő
10.10 Szerelmes Don Juan (sor.)
11.15 Folklorikincsek (ism.)
12.15 Sziluet-recept
12.50 Vihar a palotában (filmsor.)
14.00 Hírek, sport, időjárásjelentés
14.45 Téli Olimpiai Játékok - Vancouver 2010
14.50 Szerelmek a képernyők mögött
15.00 Teleshopping
15.30 Ők is embertársaink
16.00 Együttélések
17.00 Testvérek között (filmsor.)
17.30 Vizsga nevelésből
18.25 Vihar a palotában (koreai filmsor.)
19.40 Sport
20.00 Hírek, időjárásjelentés
21.10 Háború és béke (olasz-francia-német-országi lengyel filmdráma, 2007)
23.00 Hopkins Kórház
0.00 Hírek, Sport, időjárásjelentés

VIASAT 3

11.45 Smallville 12.35 Jóbarátok 13.25 A nagy házalakítás 14.15 Meztelenül is szép vagyok! 15.10 Nyomtalanul 16.00 Nyomtalanul 16.50 CSI: Miami helyszínelők 17.35 Jóbarátok (sor.) 18.05 Jóbarátok (sor.) 18.35 A nagy házalakítás 19.20 Meztelenül is szép vagyok! 20.15 Két pasi - meg egy kicsi 21.30 CSI: Miami helyszínelők 22.20 Különleges ügyosztály

m1

6.20 Hajnali gondolatok
6.50 Ma Reggel
10.00 Önök kérték! (ism.)
10.55 Nappali
13.01 Híradó délben
13.15 Időjárás-jelentés, Sporthírek
13.25 Kárpát Expressz
13.55 Szomszédok (magyar tévéfilm sorozat)
14.30 Hrvatska kronika
15.00 Ecranul nostru
15.30 Kormányvadás
17.25 Körzeti híradó
17.35 Híradó
17.45 Teadélután
18.35 McLeod lányai (auszt. kalandfilmsor.)
19.20 A palota ékköve (dél-koreai filmsor.)
20.30 Híradó este
20.50 Sporthírek
20.55 Időjárás-jelentés
21.00 Telesport - Műkorcsolya Európa-bajnokság 2010
23.00 Az Este - Szerda
23.25 Prizma
23.40 Hírek - Időjárás-jelentés
23.50 Teadélután (ism.)
0.35 Nappali (ism.)
2.40 Prizma (ism.)
2.55 Az ördögszántotta hegy (magyar ismerett. film)

TVR 2

7.00 Szépségközpont (filmsor., ism.)
8.10 Anne (filmsor., ism.)
10.10 Szórakoztató műsor (ism.)
11.30 Hírek, sport, időjárásjelentés
12.00 Berlin, Berlin (filmsor.)
12.30 Hírek, sport, időjárásjelentés
12.45 Gyermekműsor (ism.)
13.45 Teleshopping
14.30 Románok hagyományai
15.00 A világ városai
15.30 Műkorcsolya Európai Bajnokság
17.30 A világ városai
18.00 Euronews
18.15 Berlin, Berlin (filmsor.)
18.45 Csodák (filmsor.)
19.15 Anne (kanadai filmsor.)
21.00 Műkorcsolya Európai Bajnokság
23.00 Hírek
23.30 Még mindig lakótársat keresünk (rancia-angol romantikus vígjáték, 2005)
1.45 Mosoly... négy kertében
2.20 Texasi krónikák - Laredo utcái (filmsor.)
3.50 Szórakoztató műsor (ism.)

SPORT.RO

7.00 Sport.ro Hírek 10.05 Információ 12.05 Különkiadás 13.00 Sport.ro Hírek 13.05 Fogadás a félelemmel 14.00 Hírek 15.00 Különkiadás 16.00 Sport.ro Hírek 17.00 Röplabda: Metal Galați - Asystel Novara 18.30 Sport.ro Hírek 19.00 Információ 20.00 Fogadás a félelemmel 21.00 Hírek 22.00 Wrestling Superstars 23.00 BoxBuster: Shane Mosley vs Raul Marquez

m2

6.50 Ma Reggel
10.00 Roma Magazin
10.25 Domovina
10.50 Sorstársak
11.35 Századfordító magyarok
12.30 Ájtáró
13.01 Híróra
13.29 Kárpát Expressz
13.55 Záróra
14.45 MC - Magyarok Cselekedetei
15.45 Szabdalábon Erdélyben
16.10 Szép otthonok, remek házak
16.35 Magyar válogatott
17.30 Pörög az élet! (sor.)
17.55 Sophie - a nem kívánt jegyesség
18.20 Színes városok
19.15 Ez történt Ma Reggel (ism.)
20.35 Marci (francia rajzfilm sor.)
20.50 Caillou (rajzfilm sor.)
21.00 Híradó este
21.20 Sporthírek
21.23 Időjárás-jelentés
21.25 Therese nővér.com
22.10 Tűzvonalban (magyar tévéfilm sor.)
23.00 Magyar válogatott
0.00 Záróra
0.50 Műkorcsolya Európa-bajnokság 2010
2.40 Tűzvonalban (tévéfilm sor.)

PRO TV

7.00 Pro Tv hírek, Sport, Mi történik doktor úr?
9.55 Könyvbemutató
10.00 A szerelem nyomában (amerikai romantikus vígjáték, 1997, ism.)
12.00 Fialat és nyugtalan (amerikai filmsorozat, 1973, ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárásjelentés
14.00 Clara szíve (amerikai filmdráma, 1988)

16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sor.)
17.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárás
20.30 Személyesítés (amerikai akciófilm, 2006)
22.15 State és Románia (filmsor.)
23.15 Pro Tv hírek, Sport, időjárás
23.45 Személyesítés (amerikai akciófilm, 2006, ism.)
2.00 Pro Tv hírek, Sport, időjárás

ACASĂ

8.00 Dona Barbara (sor.)
10.00 Szerelmek (sor.)
11.45 Teleshopping
12.00 Sosem feledlek (sor.)
14.15 Teleshopping
14.30 Bindi, a dzsungel lánya (sor.)
15.30 Elrabolt sorsok (sor.)
16.30 Átkozott paradicsom (sor.)
17.30 Igaz történetek 18.30 A szerelem nevében (sor.)
19.30 Dona Barbara (sor.)
21.30 India 22.30 Éjszakai történetek
23.30 Terra Nostra

RTL KLUB

6.30 Top Shop
7.00 Reggeli Ébresztőshow
11.10 Top Shop
13.00 RTL-hírek - Déli kiadás
13.15 06-91-33-55-33 Hívjon! Játsszon! Nyerjen!
14.30 Fél kettő Magazin a legjobb történetekkel
15.20 A bika tüze (am. akcióf.)
17.20 Második esély (am.-mex.-kol. tévéfilm sor., 2006)
18.20 Mónika - A kibeszélőshow (talk show)
19.30 RTL Klub Híradó - Esti kiadás
20.05 A Széf - Ki viheti el a milliókat?
21.05 Fókusz - Közszolgálati magazin
21.40 Barátok közt (magyar tévéfilm sor., 1998)
Közben: RTL-hírek
22.20 Hegylakó 4: A játszma vége (am. akcióf.)
Utána: RTL-hírek
0.05 Budapest-Bamako 2010
0.20 Lelkek tengere (angol thrillersor.)
2.20 Reflektor - Sztármagazin
2.40 Műsorszünet

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
8.00 Jó reggelt Razvannal és Danival
10.00 Sajtószemle Mircea Badeaval
11.00 Lessie (filmsor.)
12.00 A szerelem talizmánja (orosz filmsorozat)
13.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés - Simona Gherghie
14.00 Hódító Adam (ír-angol-amerikai vígjáték, 2000)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés Madalin Ionescuval
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés - Alessandro Stoicescu és Lucian Mandruta
20.30 Dante pokla (amerikai katasztrófa film, 1997)

22.30 Híradó (ism.)
23.30 Dan Capatos szórakoztató műsora
1.00 Dante pokla (amerikai katasztrófa film, 1997, ism.)
2.30 Hódító Adam (ír-angol-amerikai vígjáték, 2000, ism.)

FILM+

8.00 Add a lövét, öreganyám! (vígj.)
10.00 Televíziós vásárlás 13.05 Jackie, a legenda (akció-vígj.)
15.15 Szánon nyert örökség (am.-kan. kalandf.)
17.05 Tibor vagyok, de hódítani akarok 18.30 Akit Buldózernek hívtak 20.35 Ők is a fejükre estek (vígj.)
22.10 Cukrosnéni (vígj.)
23.40 Horrorra akadva 3. (horror-vígj.)
1.05 Kaptár 2. - Apokalipszis

TV2

7.00 Két Testőr (ism.)
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
10.00 Stahl konyhája
10.10 Babapercek
10.20 Televíz
11.15 Teleshop
12.35 Bunyó háromkor (am. vígj.)
14.15 Kvíz - Telefonos játékok
15.15 Charly, majom a családban (német filmsor.)
16.15 Szentek kórháza (ausztrál filmsor.)
17.20 Bűbájos boszorkák (amerikai filmsor.)
18.20 Joshi Bharat (talk show)
19.30 Tények Hírműsor
20.05 Hal a tortán - Vendégváró valóságshow
Utána: Skandinávított sorsolás
21.15 Jóban Rosszban (magyar filmsor.)
22.20 Doktor House (amerikai filmsor.)
23.20 Született feleségek (am. vígjáték sor.)
0.20 Szellemelek suttógó (amerikai tévéfilm sorozat)
1.55 Tények Este
2.25 Elátkozottak faluja (am. horror)
4.00 Műsorszünet

PRIMA TV

7.00 Kandikamera
7.30 Viharsólyom (amerikai filmsorozat, ism.)
8.20 Sport Florentinával - sportműsor
8.30 Teleshopping
9.00 Kandikamera
9.30 Halál hullák (kanadai-amerikai vígjátéksorozat)
10.30 Gyermeket vegyenek (kanadai-amerikai filmdráma, 2004, ism.)
12.30 Teleshopping
13.00 Kandikamera
13.30 Teleshopping
14.00 Médium (filmsor.)
15.00 Halál hullák (kanadai-amerikai vígjátéksorozat)
16.00 Ugorj! (osztrák filmdráma, 2007)
18.00 Hírek, Időjárásjelentés
19.00 Sport
19.30 Cseresznye a tortán (reality show)
20.30 Puska, árulás és összeesküvés (minisorozat)

22.30 Lököttek
23.15 Médium (filmsor.)
0.15 Gyilkos számok (amerikai krimisorozat)

KANAL D

7.00 A szív dala (sor.)
8.00 Kisasszonyok (sor.)
10.00 Menyet anyának
12.30 Hírek 13.00 Az ajkáról a szívedig 15.00 Mondd mennyibe kerül 16.00 Tereferre Bahmuval (talk show) 18.30 Hírek 19.30 Menyet anyának (reality show) 20.30 Ég veled, de szeretlek! (reality show) 22.00 Atomvonat (amerikai akciófilm, 1999)
0.00 Határsávbán (am. thriller, 1998)

HÍR TV

7.00 Paletta (ism.)
7.30 Lapzártá (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
8.00 Híradó
Friss napi információk
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Sziluett (ism.)
11.05 Panaszkönyv (ism.)
11.30 Riasztás (ism.)
12.05 Vonalban (ism.)
Interaktív politikai show-műsor
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama, Közvetlen ajánlat
14.05 Lapzártá (ism.)
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Különkiadás (ism.)
17.05 Ősök tere (ism.)
17.30 Paletta
18.00 Híradó
18.30 Iskolapélida
19.05 Vonalban
Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
Friss napi információk
21.00 Rájátszás
22.00 Híradó
22.35 Lapzártá
Vitaműsor újságírókkal
23.05 Negyedik (ism.)
23.30 BBC Click
A BBC informatikai magazinja
0.05 BBC World Híradó
0.30 Iskolapélida (ism.)

DISCOVERY

7.00 Amcsi motorok
8.00 Végzetes másodpercek
9.00 Hogyan készült?
10.00 Piszkos munkák
11.00 Miami Ink - Tetoválólok
12.00 A gép lelke
13.00 Hogyan csinálják? - Konténerszállító teherhajó
14.00 A túlélés törvényei - Mexikó
15.00 Állítólág... - 7 km-nyi zuhanás

16.00 Hogyan készült? - Aknafedlapok
17.00 Miami Ink - A tetoválólok
18.00 Újjáépítők
19.00 X-Machines - Szupergépek
20.00 A túlélés törvényei
21.00 Hogyan készült? - Pneumatikus üteműves csavarbehajtó gép
22.00 Végzetes másodpercek
22.30 A túlélés törvényei - Texas
23.30 Viharvadászok
0.30 Rács mögött külföldön - Peru
1.30 Bandaháborúk

HALLMARK

9.00 Kisvárosi gyilkosságok (sor.)
11.00 Mielőtt szerettél (am. vígj.)
13.00 McLeod lányai (auszt. sor.)
14.00 McLeod lányai (filmsor.)
15.00 Kisvárosi gyilkosságok (filmsor.)
17.00 Daniel lány (kan. filmdráma)
19.00 A Partiórság (auszt. filmsor.)
20.00 Nyughatatlan Jordan
21.00 A médium (am. krimisor.)
22.00 A szexbomba (am.-kan.-auszt. film)

Január 19., kedd

Az év 4. hete, eltelt 19 nap, hátravan 346 nap

Ma **Sára, Márta** nevű olvasóinkat köszöntjük. A Sára héber eredetű bibliai női név, jelentése: hercegnő, uralkodónő, fejedelemasszony. A Márta héber eredetű női név. Jelentése: úrnő. Holnap **Fábián** napja van.

Évforduló

- 1809-ben született Edgar Allan Poe amerikai költő, novellista, újságíró.
- 1987-ben Szergej Szokolov szovjet honvédelmi miniszter kijelentette, hogy a Szovjetunió kész kizárólag hagyományos fegyverzetre támaszkodva átszervezni hadseregét, ha a többi nukleáris hatalom is ezt teszi.

Vicc

– Főnök úr, én felmondok – jelenti be a takarítónő a bankfiók igazgatójának. – Nem tudom elviselni a bizalmatlanságukat!

– Mi az, hogy bizalmatlanság? Még a páncélszekrény kulcsát is mindig itt hagyom az íróasztalon!
– Az igaz, de a kulcs nem illik a zárba!

Recept

Tojáslikőrpuding

Hozzávalók: 2 dl tojáslikőr, 4 dl habtejszín, 2 evőkanál cukor, 2 evőkanál méz, 2 dkg zselatin, 1 dl víz, 2 dl almalé, gyömbér (reszelt), 3-4 darab mentalevél, 5 dkg vaj, 2 darab körte

Elkészítése: A tejszínt kemény habbá verjük, lágyan hozzákeverjük a tojáslikőrben feloldott cukrot, végül a zselatint. Formába öntve hűtőbe tesszük. A gyömbérlevet a mézzel és a gyömbérrel felforraljuk. Vajban megpirítjuk a cikkekre vágott körtét és a mentát, majd összeforraljuk az öntettel. A megdermedt pudingot háromfelé vágjuk, a darabokat egymással szembe fordítjuk, és a cikkekre vágott körtét a tetejükre halmozzuk. Rögön tálaljuk.

Ma

Készült: **Magyarországon** az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Északnyugaton több-kevesebb napsütés is lehet, másutt gyakran lesz erősen felhős az ég. Főként keleten lehet havazás, hószállingózás. Sokfelé párássá lesz a levegő. A hőmérséklet az átlag körül alakul.

A következő napok időjárása

Szerda
-2°C, -4°C
Nagyrészt erősen felhős lesz az ég, de kevés napsütés is lehet. Elszórtan lehet hózápor.

Csütörtök
0°C, -4°C
A változó felhőzet mellett némi napsütés is lehet. Szórványosan fordulhat elő havazás.

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
Arad	felhős idő várható	1°C
Brassó	borongós idő havazással	-1°C
Bukarest	borongós idő havazással	-2°C
Csikszereida	borongós idő havazással	-2°C
Kolozsvár	napsütés felhőkkel	1°C
Marosvásárhely	felhős idő várható	2°C
Nagyvárád	napsütés felhőkkel	2°C
Szatmárnémeti	napsütés felhőkkel	2°C
Temesvár	borongós idő várható	1°C

Homo sapiens

Horváth István

Gondolatjel

Visky István rovata

Egy ígéret sokkal kevesebbe kerül, mint egy ajándék, de sokkal többet érhet nála. Aki ajándékot ad, az az ajándékozás pillanatában valamit lezár, befejez. Az ajándék mindig nyilvánvalóvá tesz valamit: szeretetet, hűséget, vagy érdeket és hamisságot. Az ígéret más. Az ígéret hiteltelenül értékes is lehet, mert

bár semmit nem ad, de megnyit egy lehetőséget. Aki ígér, az hosszú távon kötelezi el magát, vállalja, hogy társ és barát lesz, bármi történjen is. És éppen ez, a dolgok kiszámíthatatlansága ellenére való elkötelezés az, ami igazán értékes tesz egy ígéretet. Az ígéret erőt és reményt ad. Nincs aljasabb dolog, mint visszasaélni egy ígérettel.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

Hamar lobban lángra, és amíg nem kapja meg, amit szeretne, nem is tud megnyugodni. Elképzeléseiben most sok az illúzió.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

A szerelemben az új kapcsolatokban érződik leginkább a siker, „hódító hadjárata” mindenképpen eredményes.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Kiugróan sikeres a mai napja. Hivatásában előléptetésre számíthat, a kiharcolt pozíció a jutalma kitartó ténykedésének.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Kifinomult érzékkel olvas partnere gondolataiban. Most végre át tudja formálni magánéletét, örül minden percnek, amit együtt töltenek.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)

Egy érdekes hír zökkentheti ki a hétköznapok egyhangúságából. Legyen józan és megfontolt, ha véleményt kell mondania valamiről!

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

Hajlamos a meggondolatlan, elhamarkodott döntésre, vigyázzon! Adjon lehetőséget önmagának arra, hogy ha kell,

visszaléphessen!

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)

Eljött a lehetőségek napja, csupa nagybetűvel. Ha anyagi kihívás éri, ebben sincs olyan kockázat, melyet nem vállalhat. Lépjén bátran!

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

Duzzad az erőtől, önbizalomtól. Nem könnyű átállni a feszített tempóról a lazításra, pedig jót tenne ennek egy kis környezetváltozás.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

Barátai sokat segíthetnek még a magánélete rendezésében is. De ne feledje, azért mindennek megvan a határa.

BAK (XII. 22.–I. 20.)

Baráti körben szóba kerül az egzisztencia és az ezzel kapcsolatos kérdések, de jelentős esemény, ami pénzügyeire kihat, nem történik.

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.)

Ne tervezzen túlságosan előre, fontolja meg, mit vállal és milyen határidőre. A legfontosabb, hogy tartani tudja magát a vállaltakhoz.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

A külföldi üzletfelekkel folytatott tárgyalások hozhatják ma a legtöbb eredményt. Körültekintően intézkedjen.

***	IRÁS, IRAT	HADÁSZATI AKCIÓN	JORDÁN KIRÁLY VOLT (HUSSZEIN IBN)	TÚPÁRNA RÉSZEI	KUBAI POLITIKUS (ROA)	ÉRTÉKRE FELVIGYÁZÓ	***	KÉKESEN SZÜRKE ÁRNYALATU	PÁRT ÖSSZEAD
NÖVÉNY-JELZŐ!							LATIN KET-TŐS BETŰ		
VÁRKAPUT VÉDŐ ROSTÉLY							ÁTVITET		
MŰHOLDAS TV-CSATORNA			MEXIKÓI OSLAKOS						
BAGDAD A FŐVÁROS			ÉHEZIK	APRÓ DISZHAL					
VÍZILABDÁS				BÉKEFENNTARTÓ ERŐ					
TEREM OLDALI!			NÉMET HEGYSÉG				NAGYOBB EDÉNY		
AZ URÁN VEGYJELE		ÜVÖLTVE ELMOND	ADAM PARJA				ABBA AZ IRÁNYBA		
TÜVEL RÁEROSÍT		CIPÉSZ-SZERSZÁM							KICSI NÉGER (A. CHRISTIE)
KAZAH ÁLLÓVÍZ					... CSIHOLÓJA (ADY)		MUTATÓ-SZÖCSKA		
							A MŰLT IDŐ EGYIK JELE		

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Agoston Hugó

Főmunkatársak:
Bíró Béla, Lokodi Imre, Simon Judit, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zolt (Aktuális), Bogdán Tibor (Hátér), Darvas Beáta (Kultúra), Nagy Vajda Zsuzsa (Gazdaság), Turós-Jakab László, Vásárhelyi-Nyemec Réka (Sport), Farkas István (Média), Orosz Anna (Életmód), Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztők:
Osváth Annamária, Szász Pólika

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0770-101571 (Nagyvárád), Horváth István – 0788-822442 (Csikszereida), Kovács Zoltán – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Csibi Márta – 0749-462069 (Gyergyószentmiklós), Kánya Gyöngyvér – +36 20 532 8751 (Budapest), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Fleischer Hilda – 0788-715712 (Bukarest), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Mihăiteanu Albert

Adminisztrációs igazgató:
Szentiványi Márta

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739, Erdős Lajos – 0741-424094 (Gyergyó), Gyurka Lajos – 0788-488740 (Harghita), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

logtánácsos:
Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), a Rodipet-kirendeltségeknél, pénzügyi vállalatnál (mandat postal) közvetlenül a szerkesztőségnél és előfizetés-szervezőinknél. Forgalmazza a Rodipet és magánterjesztők.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóval való hitvatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

A Romániai Pédányaszám-auditáló Hivatal (BRAT) tagja

MÉDIAPARTNEREK

agnus
RADIO 88.3 FM
naponta 03-08 és 12-15,
csütörtökön 19-23 óra között
a világhálón:
www.agnusradio.ro

Sláger Rádión
FM 105.9
A tegnap legnagyobb slágerei,
a ma legfrissebb hírei

rtm
MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIO
98.9 FM

Paprika rádió
fülön csíp
95,1 fm

Kolozsvári rádió
www.radiocluj.ro
95.6 MHz
908, 1583 kHz
Prima Rádión
87,9 MHz

r.a.d.i.o
88 FM

Megújult a Sepsi BC

Kosárlabda

Kovács Zsolt

▶ Három új játékosal erősített a sepsiszentgyörgyi élvonalbeli női kosárlabdacsapat, amely számára, mint ismert, befejeződött az európai szereplés, miután a legjobb 16 csapat közé jutásért rendezett mindkét mérkőzését elveszítette a spanyol Zaragoza ellen. A súlyos pénzühiánnyal küszködő zöld-fehér csapat immár Veres Attila edző irányítása alatt készül, aki kifejtette: ezután inkább a jövővel és egy új csapat építésével foglalkozik, hiszen a Sepsi BC-nek január 23-tól a Román Kupa küzdelmeiben is helyt kell állnia.

A sepsiszentgyörgyi csapat korábban a fizetések késése miatt elvesztette egyik legjobb játékosát, a jamaicai Vanessa Giddent és amerikai edzőjét Stacey Nolant, majd a napokban Aradra távozott Nagy Ildikó, Cristiana Ciocan pedig a Szatmárnémetihez igazolt át. A hazai bajnokság délkeleti csoportjában első helyen végző Sepsi BC jelenleg három ütőképessé játékosal és sok fiatalal rendelkezik, de erősítésként sikerült leigazolni a szerb Irena Matovicst, aki tavaly már játszott Sepsiszentgyörgyön, le szerződtek még a román Bianca Vescant, illetve egy „nemzetköz-

zi bomba” is érkezik Sepsiszentgyörgyre, a brazil Alessandra Santos de Oliveira személyében. A 37 éves, 85 kilogrammos és két méter magas erőcsatár Sao Paulóban született, 14 éves kora

óta kosárlabdázik, és brazil csapatok mellett játszott Amerikában, Olaszországban, Szlovákiában, Magyarországon, Koreában és Spanyolországban is. Alessandra Santos de Oliveira

szülőhazája válogatottjával ezüstérmet nyert az 1996-os atlantai olimpián, és bronzérmet szerzett a 2000-es sidneyi játékokon. A „felfrissült” sepsiszentgyörgyi csapat hétvégén lép először pályára az Alexandria együttese ellen.

Eközben a súlyos anyagi gondokkal küszködő Sepsi BC megmentéséért pénzügyítésbe kezdtek a szurkolók. Hétvégén Sepsiszentgyörgyön két helyszínen, illetve bankszámlára is gyűjtöttek mintegy 15 ezer lejt. Mádalin Guruianu, a csapat PR-menedzsere lapunknak elmondta: az összegyűjtött adományt már át is adták a lányoknak, és a gyűjtés hírére egy sepsiszentgyörgyi cég is utalt a csapat számlájára 1450 lejt, de az akció tovább folytatódik. Az adományozási szándékot a 0723 735 050-es telefonszámon lehet jelezni, vagy a pénzt a Sepsi BC, BCR – Sucursala Sf. Gheorghe, RO52 RNCB 0493 1026 1195 0001 számlaszámra is utalhatják. Bár az eddig összegyűlt összeg csupán csepp a tengerben, a szurkolók kiállása megerősítette a sepsiszentgyörgyi kosárlabdacsapatot és vezetőiségét abban a hitben, hogy folytatni kell az elmúlt években elkezdett sikorsorozatot, és az első helyek egyikére pályáznak a hazai bajnokságban és a kupában. ◀

Alessandra Santos de Oliveira Sepsiszentgyörgyre igazolt

Fotó: archív

Röviden

Kezdődik a futsal-Eb

Magyarország a házigazdája a ma kezdődő futsal-Európa-bajnokságnak, amelyen a Kozma Mihály által irányított hazai válogatott Azerbajdzsán ellen debütál. A szövetségi kapitány reméli, hogy a közönség segítségével jó eredményt érnek majd el a tornán. Románia együttese, mint ismert, nem jutott ki a kontinensviadalra.

Márciusig fizet a város

Gheorghe Ciuhandu, Temesvár polgármestere arról biztosította tegnap Gheorghe Chivorchiant, a Temesvári FC futballklubjának ügyvezető-igazgatóját, hogy a városháza márciusig kifizeti azt a 2,7 millió lejt, amelyet egy hároméves finanszírozási szerződés értelmében vállalt magára. A szerződés összértéke kilencmillió lejt.

Kolozsvár rendezheti a KEL négyes döntőjét

Kolozsvár rendezheti a férfi kosárlabdázók Közép-Európa Ligájának négyes döntőjét február 9-én és 10-én. A házigazda U-Mobitelco mellett a Temesvári Elba, a Paksi Atomerőmű és a cseh Novy Jicin vesz részt a final-fourban.

Tunézia nem bírt Gabonnal

Gól nélküli döntetlent ért csak el Tunézia labdarúgó-válogatottja Gabon ellen az Afrikai Nemzetek Kupájának csoportkörében. A D előjelű kvartett második fordulójának másik összecsapásán Kamerun 3-2-re legyőzte Zambiát, így az állás: 1. Gabon 4 pont, 2. Kamerun 3, 3. Tunézia 2, 4. Zambia 1. Az A csoport harmadik fordulójának találkozóit tegnap lapzárta után fejeződtek be, míg ma Burkina Faso–Ghána-csata lesz a B előjelű négyesben.

Nem büntették meg Henryt

A Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) fegyelmi bizottsága úgy döntött tegnap ülésén, hogy Thierry Henryre semmiféle szankciót nem szab ki az írek elleni világbajnoki pótselejtező elkövetett kezezése miatt. A FIFA végrehajtó bizottsága még december 2-án utasította a fegyelmi bizottságot, hogy alaposan vizsgálja meg az esetet abból a szempontból is, hogy Henrynek jár-e valamiféle büntetés a kezezése miatt, amellyel közvetve kijuttatta a francia válogatottat a vb-re. Az indoklás szerint a FIFA fegyelmi szabályzatának 77. cikkelye alapján a kezezés nem minősül kirívó sportszerűtlenségnek, így nem büntethető emiatt egy játékos sem.

Puhl Sándor a világ negyedik legjobb játékvezetője

Puhl Sándor, a dán Kim Milton Nielsennel holtversenyben a negyedik a játékvezetők örökranglistáján a labdarúgás történetével és statisztikáival foglalkozó nemzetközi szervezet, az IFFHS összeállítása szerint. Az élen az olasz Pierluigi Collina áll, míg a német Markus Merk a második, a dán Peter Mikkelsen pedig a harmadik. A tegnap nyilvánosságra hozott listástrom az 1987 és 2009 közötti teljesítményeket veszi figyelembe, mivel azóta választják meg évente a világ legjobb bíróját. Ion Crăciunescu a 41. helyen áll ezen a listán.

Palmer nyert Honoluluban

Az amerikai Ryan Palmer nyerte a profi golfozók legrangosabb sorozatába tartozó 5,5 millió dollár összdíjazású Sony Open Honoluluban. Palmer a négynapos verseny hátrájában óriási csatát vívott az ausztrál Robert Allenbyvel, akit az utolsó lyukon bemutatott ütéssel győzött le. A 33 éves játékos pályafutása harmadik PGA-sikeréért 990 ezer dollárt nyert.

Megbotlott a Bordeaux

Labdarúgás

Turós-Jakab László

▶ A címvédő Bordeaux nem bírt a Marseille-jel a francia labdarúgó Ligue 1 20. fordulójának vasárnap esti slágermérkőzésén, s csak 1-1 lett a mérkőzés végeredménye. Mandanda öngóljával 1-0-ra vezetett a Girondins, de a 61. percben emberhátrányba került (Planust állították ki) és Cheyrou a 80. percben egyenlített a vendég Olympique-nek. A botlás ellenére a Bordeaux előnye megnyug-

tató hét pont az üldöző Lille-l szemben. Harmadik a Montpellier (36) négy 33 pontos együttes, a Marseille, a Lyon, a Monaco és az Auxerre előtt.

Megugrott a hármas élboly az angol Premier League-ben, a Chelsea-t (48 pont) a Manchester United (47) és az Arsenal (45) követi, s immár jócskán leszakadva a Tottenham (38), a Manchester City (38) és az Aston Villa (36). **A 22. fordulós vasárnapi eredményei:** Blackburn Rovers–Fulham 2-0, Aston Villa–West Ham United 0-0, Bolton Wanderers–Arsenal 0-2. A

Portsmouth–Birmingham City-mérkőzést a pálya használhatatlansága miatt elhalasztották.

Az olasz Serie A 20. fordulójának vasárnap esti zárómérkőzésén nem született gól, a Nápoly nem bírt a Palermóval (0-0). Az összetettben a 46 pontos Intert az AC Milan (40), az AS Roma (35), a Nápoly (34) és a Juventus (33) követi.

A spanyol Primera División 18. fordulójának vasárnapi játéknapján a Valencia 4-1-re verte a Villarrealt, és a Real Madrid második helyét fenyegeti. **További eredmények:** Almería–

Tenerife 1-1, Málaga–Getafe 1-0, Mallorca–Deportivo La Coruna 2-0, Racing Santander–Valladolid 1-1, Real Zaragoza–Xerez 0-0, Atlético Madrid–Sporting Gijón 3-2. A tabellán a Barcelona (46 pont) vezet a Real Madrid (41), a Valencia (38) és a Mallorca (33) előtt.

Vasárnapi eredmények a német Bundesliga 18. fordulójából: Schalke–Nürnberg 1-0, Köln–Borussia Dortmund 2-3. Itt a Bayer Leverkusen (38) áll az élen, mögötte Schalke (37), Bayern München (36), Hamburg (34) és Dortmund (33) a sorrend. ◀

Gyors búcsú Melbourne-ben

Tenisz

Híresszefoglaló

▶ Raluca Olaru és Alexandra Dulgheru is már az első körben elbúcsúzott az ausztráliai nyílt teniszbajnokságtól. Előbbi a 30. helyen kiemelt ukrán Katerina Bondarenko búcsúztatta 6-2, 7-6 (8-6) arányban, míg utóbbit a belga Yanina Wickmayer győzte le tegnap 6-2, 7-6 (8-6)-ra Melbourne-ben. De nem csak ők buktak el korán az idei első Grand Slam-tornán: két kiemelt is elvérzett a hétfői nyitónapon. A tavalyelőtt még tornagyőztes, egykori világszám 1-es orosz Marija Sarapovát három szettben, 7-6, 3-6, 6-4-re verte honfitársa, Marija Kirilenko, míg a cseh Radek Stepaneket a

horvát Ivo Karlovic múlta felül 2-6, 7-6 (7-5), 6-4, 3-6, 6-4 arányban. Utóbbi találkozóiról amúgy tizenegy nézőt el kellett távolítaniuk a biztonságiaknak, mert azok székeken ugrálva és görögtüzeket gyújtva biztatták adriai kedvencüket.

A többi kiemeltnek jól sikerült a bemutatkozás: ott van a 64. között az orosz Dinara Szafina és Svetlana Kuznyecova, valamint a belga Kim Clijsters is, de Rafael Nadal és Justin Henin sem hibázott. Előbbinek nem csak ausztrál ellenfelével, hanem az öt támogató közönséggel is meg kellett küzdenie. Az ausztrál Peter Luczakot ugyanis közel 17 ezer néző biztatta a Rod Laver Arénában. A férfi egyesben címvédő spanyol játékos azonban nem hibázott, s 7-6 (7-

0), 6-1, 6-4-re győzött. A volt világszám 1-es Henin honfitársát, Kirsten Flipkenst két sima játszmában 6-4, 6-3-ra verve jutott a 64. közé. A hétszeres Grand Slam-győztes belga játékos másfél év szünet után, két hete tért vissza a versenysporthoz. Legutóbb 2008-ban, éppen Ausztráliában szerepelt GS-tornán.

Az első forduló többi eredménye: Del Potro (argentin, 4.) – Russell (amerikai) 6-4, 6-4, 3-6, 6-2; Golubjev (kazah) – Fish (amerikai) 6-2, 1-6, 6-3, 6-3; Tomic (ausztrál) – Rufin (francia) 6-3, 6-4, 6-4; Murray (brit, 5.) – Anderson (dél-afrikai) 6-1, 6-1, 6-2; Roddick (amerikai, 7.) – de Bakker (holland) 6-1, 6-4, 6-4; Gonzalez (chilei, 11.) – O. Rochus (belga) 6-3, 6-4, 3-6, 6-1; Ljubcic (horvát, 24.) – Kubler (ausztrál)

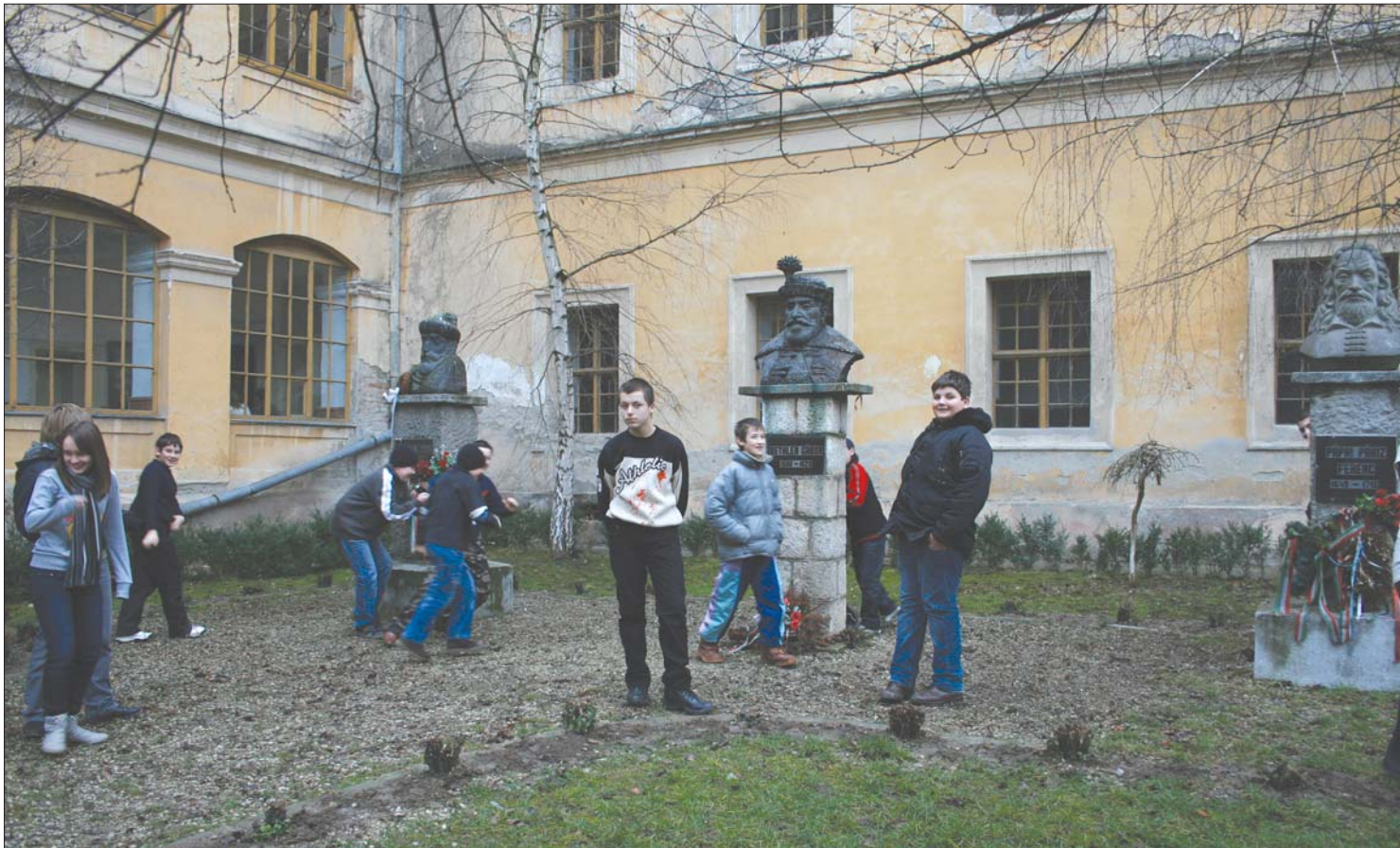
6-1, 6-2, 6-2; Mayer (német) – Petzschner (német) 0-6, 2-6, 6-4, 6-2, 6-2; Odesnik (amerikai) – Kavcic (szlovén) 4-6, 6-1, 6-4, 6-2; Szafina (orosz, 2.) – Rybárikova (szlovák) 6-4, 6-4; Kuznyecova (orosz, 3.) – Rodionova (ausztrál) 6-1, 6-2; Pennetta (olasz, 12.) – Csakvetadze (orosz) 6-3, 3-6, 6-2; Kirilenko (orosz) – Sarapova (orosz, 14.) 7-6 (7-4), 3-6, 6-4; Clijsters (belga, 15.) – Tetreault (kanadai) 6-0, 6-4; Martinez Sanchez (spanyol, 24.) – Rogyina (orosz) 6-0, 6-0; Baltacha (brit) – Parmentier (francia) 6-4, 3-6, 7-5; Pavljucsenkova (orosz) – Sevastova (lett) 6-2, 6-4; Cseng (kínai) – Peng (kínai) 0-6, 6-1, 6-2; Meusburger (osztrák) – Bacsinszky (svájci) 6-4, 4-6, 6-2. Az eső miatt tíz meccset mára halasztottak. ◀

ÚMSZ *kisebbségben*

Havi melléklet

Szerkeszti: Zsehránszky István
2010. január 19., kedd

Keresztszülőkkel a magyar oktatásért

Az 1622 óta fennálló hírneves oktatási intézmény, a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium jelenleg 710 gyermeket számlál

Fotó: Oborocea Mónika

A nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium keresztszülő-programja azokon a leginkább szórványban élő gyermekeken segítene, akiknek családja anyagilag nem engedheti meg magának, hogy bentlakásba küldje és biztosítsa számukra a magyar oktatást. A program részleteinek feltérképezéséhez Nagyenyedre látogattunk. Mint a helyszínen tapasztalhattuk, a nagyenyedi kollégiumban együtt lakik és tanul a diáksereg, a kis óvodásoktól a végzősökhöz. Ezen a szigeten megélhetik magyarságukat, magukba szívhatják a magyar kultúrát. **2. oldal**

Magyar tanszék Bukarestben

Negyven évnél többet is ünneplhetnénk, ha a bukaresti magyar nyelv- és irodalomoktatás első nekifutásai nem fulladtak volna kudarcba. 1956 őszén a Keleti Nyelvek Tanszékének keretében Marosi Sándor központi bizottsági aktivista egy elsőéves csoportnak elkezdte a magyar nyelv tanítását, a következő évben Márton Gyula, Szigeti József, Szabó Zoltán a Bolyai Egyetemről repülővel ingáztak Bukarestbe, hogy ellássák a szaktárgyak megfelelő tudományos szintű oktatását. Ez a rendszer jócskán akadozott. A tanügyminisztérium 1959 nyarán felkérte a Bolyai Egyetem magyar tanszékének vezetőjét, Márton Gyula professzort, hogy vállalja el az akkor C. I. Parhonnak nevezett egyetem Keleti Nyelvek Tanszékének vezetését, és annak keretében szervezze meg a magyar nyelv- és irodalomoktatást.

Folytatása a 6. oldalon

Kétféle közbeszéd

Nevezheti-e magát az RMDSZ az egész erdélyi magyarság érdekvédelmi szervezetének? Kós Anna következtetései az RMDSZ meg-

győzési módszereinek hatékonyságáról, illetve a különböző régiókban használt retorikai különbségekről. **3. oldal**

A tanuló a legutóbbi helyi választások adataira alapoz

Fotó: ÚMSZ/archív

Találkozások a Zalomit utcában

Bántó István

Bukarest XX. század eleji élénk magyar művelődési életét alaposan megtépázta az első világháború. A trianoni békeszerződés után merőben más körülmények közé került a bukaresti magyarság, a húszas évek elején híjjával volt bármilyen társadalmi és kulturális szerveződésnek. A háború befejezését követő időszakban elsőként az egyházak éledtek fel az aléltságból, gyűjtötték maguk köré az itt maradt magyarokat. Mind a reformátusokat, mind a katolikusokat foglalkoztatta az a kérdés, mit lehetne tenni a közösségi élet felélesztéséért, a hagyományos társulati tevékenység újraindításáért. Ebben a gondolatban találtak egymásra mindazok, akik bíztak a szóránymagyarság magára találásában az új viszonyok között.

Folytatása a 7. oldalon

Ma este történt valami

Fazakas Misi

November 8., vasárnap. Aradon és Nagyváradon játszottuk az előadást (Osonó Színház-műhely: Részletek a bolyongás meséiből). Kettőt-kettőt. Aradon visszafogottak a nézők. Figyelnek, követik az előadást, de alig reagálnak. Talán nincsenek hozzászokva az ilyen nyitott, személyes hangokat megütő előadásokhoz. De a végén látjuk a szemekben, hogy megtörtént bennük. Bár visszafogottak, hazaviszik az égő gyertyáikat. Nagyváradon hasonló hangulattal találkozunk, de ott a fiatalok bátrabbak. Többet reagálnak, élénkebbek. Valószínű azért, mert többen vannak. Úgy látom, itt nagyobb a magyar fiatalok önbizalma, önbecsülése. Meg aztán sok az egyetemista, akik Erdély más városából érkeztek. Sokat számít.

Jövet leszakad a díszletet vivő utánfutó. Három órát szereljük. Az Isten velünk van, és segítőtök küld. Nem kérnek pénz a munkáért. Meglepődünk. Nagy késésben vagyunk, két óra múlva kezdődik az előadás. Nagyváradon már várnak ránk a székelyhídi barátaink. Segítenek kipakolni, szerelni. Kezds előtt három perccel kész van minden. Erős az előadás. Megtörténik mindenkiben. A végén három csoport fiatal is visszajön. Közele, távoli ismerősök. Az utcáról visszafordulnak. Nem tudnak elmenni. Beszélni szeretnének, találkozni. Elindított bennük valamit az előadás. Az egyik tizenegyedikes fiú, akivel mindeddig soha nem találkoztunk, elkezd a problémáiról beszélni. Meghallgatom. Úgy tűnik, erre van szüksége. Beszél, én hallgatom. Megkönnyebbülve megy el.

Nagyszerű este. Megmozgatott a fiatalokban valamit az előadás. Elindított. Másik három fiatal visszajön segíteni. Hordják a csöveket, pakolnak az autóbuszba. Mondják, visszajöttek, hiszen nem lehet ennek az előadásnak nem segíteni. Keveset beszélünk. A végén megszorítjuk egymás kezét, összemossyunk. Érezzük, hogy ma este történt valami. Találkozás - a színház által. A buszban arra gondolok, mi lesz velük holnap, amikor felkelnek, vagy holnapután. Meddig tudják hordozni magukban ezt a békeességet, szeretetet, segítőkészséget, egyszerűséget, amit a mai előadás felszínre hozott belőlük? Mikor fogja a világ zajja újra betemetni? Megerősödik bennem az a gondolat, hogy itthon, ahol sokat tudunk foglalkozni a fiatalokkal, nagy lendülettel kell tovább dolgoznunk. Újra és újra megkívánom azt a használaton kívüli Kazánházat. Nagy szükség van rá. Egy hely lehet, ahol a fiatalok naponta feltölthetnek, a világ zajával szemben, hogy tudják megtartani magukban az igazibb és lényesebb létezést. És fontosak a kiszállások. Valahogy jó lenne többet találkozni és beszélgetni előadás után az ottani fiatalokkal.

November 15., vasárnap. Gyergyószentmiklós és Csíkszereda. Pénteken a Figura Stúdió Színház új, a Bocskári Angi Gabriella nevet viselő stúdiótermének megtekintésével kezdjük. Megállunk a Gabi emléklapok előtt. Rövid emlékezés. Szavak, történetek...

Mind a péntek esti, mind a szombati előadások jól mennek. Szombat délelőtt együtt tréningezünk a helyi csapattal, a Maszkítóval. Nagyon egymásra hangolódunk. Jó érzés látni, hogy a fiatalok 130 kilométer távolságból is érzik egymást. Olyan, mintha már találkoztunk volna...

Folytatása a 2. oldalon

Keresztszülőkkel a magyar...

O. M.

Az oktatási intézmények fejkvótarendszer alapján történő finanszírozása felszámolható a kisebb, nem önálló jogi státusszal rendelkező magyar iskolákat – figyelmeztetett a napokban Lakatos András, az RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető elnöke. Véleménye szerint így különösen nagy a veszélye annak, hogy a román iskolák, a minél nagyobb gyermeklétszám eléréséért, megpróbálják „magukhoz édesgetni” ezeket a tanulókat. A nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium keresztszülő-programja azokon a leginkább szórványban élő gyermekeken segítene, akiknek családja anyagilag nem engedheti meg magának, hogy bentlakásba küldje és biztosítsa számukra a magyar oktatást. A program részleteinek feltérképezéséhez Nagyenyedre látogattunk.

Keresztszülő kerestetik

Éppen tanórák folytak, amikor megérkeztünk az 1622 óta fennálló oktatási intézménybe. A jelenleg 710 gyermeket számláló Bethlen Gábor Kollégiumban az igazgatónő, Szócs Ildikó, és a keresztszülőprogram felelőse, Turzai Melánia aligazgató fogadott bennünket.

„Az enyedi kollégiumban együtt lakik és tanul a diákse-

reg, a kis óvodásoktól a végzősökhöz. Ezen a szigeten megélhetik magyarságukat, magukba szívhatják a magyar kultúrát” – mutatott rá a szórvány magyar oktatás lényegére az igazgatónő. Rögtön hozzá is tette, hogy az iskola keresztszülő programja éppen ezt célozza: szociálisan rászoruló, tehetséges tanulók felkutatását, és magyarul történő oktatásukhoz olyan mecénások keresését, akik vállalják az iskoláztatásuk költségeit. „Nem csak a Fehér megyei szórványban élőkre gondoltunk. Ha a program beindulna, akkor magyar gyerekeket is meg tudnánk keresni például a Gyimesekből. A minap telefonált valaki, aki elmondta, ha lenne támogatás, akkor egy, a Gyimesekben élő ötgyerekes családból egy-egy kislányt hozna hozzánk az óvó-tanítóképzőbe. Mert egyébként a két kislány nem tanulna tovább” – magyarázta Szócs Ildikó.

Nem személytelen támogatás

Turzai Melánia aligazgató szerint a program egyik nagy előnye, hogy a jelképes keresztszülő személyes szimpátia alapján is kiválaszthatja, melyik gyereket szeretné támogatni, végigkísérheti annak fejlődését, sőt, személyes kapcsolat kialakítására is lehetősége nyílna.

A jelenleg 710 gyermeket számláló Bethlen Gábor Kollégium igazgatója, Szócs Ildikó. Fotó: Oborocea Mónika

„Jellemzés készül a rászoruló gyermekekről. Ennek alapján is választhat a „keresztszülő”. Miután a támogató felajánlja segítségét, keresztszülője tanulmányi eredményeiről, magaviseletéről félévenként tájékoztatjuk. A program részét képezi az is, hogy attól a gyerektől, aki magaviseletével, vagy bármi mással nem érdemli meg a támogatást, az ösztöndíjbizottság javasolja a támogatás megvonását” – tájékoztatott a programfelelős. Elmondta, az lenne a gyermekek számára is a legideálisabb, ha a tan-

évközéki előrelépés előtt, ápriliséig jelentkeznének a keresztszülők, hogy konkrét ajánlatokat lehessen tenni a tanulóknak, a családoknak. Az is elhangzott, hogy a tanulók magyar oktatása akkor lenne teljes mértékben biztosított, ha a keresztszülő, legalább négyéves oktatási ciklusra vállalná a mecénási szerepet. Mindez évi 500 eurót jelentene.

Több tíz gyerek keresi keresztszülőjét

„De nem akarjuk elriasztani azokat sem, akik csak

kis időre, résztámogatást tudnak ajánlani – tette hozzá Szócs Ildikó nevetve. – Sőt, egyéni mecénások mellett munkavállalói közösségek is vállalhatnak keresztszülőseget. Az évi ötszáz euró pedig az ideális és a maximális összeg”. A Bethlen Gábor Kollégium tanfelügyelőségének igazgatója például éveken át, állja öt gyerek iskoláztatási költségeit.

Az 500 euró a tanuló napi háromszoros étkeztetésére elegendő, az elszállásolással járó fennmaradó költségeket az önkormányzat állja. „Ez egyáltalán nem nyereséges

üzlet az iskola számára, de itt nem is ez a lényeg” – magyarázta az igazgatónő. Jelen pillanatban a kollégium bentlakása 110 tanulónak biztosít élethez, ebből 90 diák valamilyen anyagi támogatást élvez. Szócs Ildikó szerint legalább 50 gyermek szorul keresztszülőkre ahhoz, hogy magyarul tanulhasson.

Sógor Csaba már keresztszülő

Az európai parlamenti képviselő elsőként lett a programban jelképes keresztszülő két gyermeknek. Arra a kérdésre, hogy vajon mekkora sikere lesz a projektnek, az igazgatónő elmondta, a kollégium volt diákjai közül sokan nyitottak a támogatási lehetőségekre, hiszen a „Bethlenszellem ott munkálkodik köztük”. „Bizom benne, hogy nem csak a határon túliakat tudjuk megszólítani, hanem itt, Erdélyben is lesznek újra olyan mecénások, akik adakoznak” – tette hozzá. Ennek reményében váltunk el a Szócs Ildikótól és Turzai Melániától. Az igazgató irodájából az iskolaudvarra tartottunk, ahol szünet lévén már találkozhattunk a gyermekekkel. Fényképezőgéppel néhányuk Bethlen Gábor mellszobrához szaladt, ahol szégyenlősen megpróbálták az emlékmű mögé bújni.

A Bolyongás naplójából

Ma este történt valami

Folytatás az 1. oldalról

Elmélyül a tréning vége, hordozzuk magunkban a megtörtént pillanatokat, megerősödik bennünk az az érzés, hogy fontosak ezek az alkalmak, találkozások. Elmélyül a tréning vége, hordozzuk magunkban a megtörtént pillanatokat, megerősödik bennünk az az érzés, hogy fontosak ezek az alkalmak, találkozások.

Az esti előadás után visszajön öt fiatal. Beszélgetünk. Igazi öröm, ahogy előadásunk hatására megnyílnak, beszélnek a gondjaikról, az életükben lévő feszültségekről. Kérdéseket tesznek fel, amelyekre együtt keressük a választ. A céltalanság, a társadalmi stabilitás hiánya, rendet találni a minket körülvevő káoszban, a rengeteg teher, amelyet a fiatalokra helyez a szülők, az iskola elvárása, a családok, mint közösségek gyakori felbomlása, amelyekben már egyre kevesebb fiatal talál támaszt és támogatást, illetve az ebből fakadó „nem tartozom sehová” érzés – ezek a leggyakoribb témák. Próbálunk mesélni arról, hogy mi mit keresünk, hogyan élünk, hogyan próbáljuk észrevenni azt, hogy az élet több, mint amennyi látszik belőle. Beszélünk a hitről, arról, hogy mi is kereső, útköz-

ben lévő emberek vagyunk, és arról tudunk beszélni, hogy utunk során most hol tartunk a világ és önmagunk megismerésében. Szeretnénk folyamatosan megtartani azt az állapotot, amit előadásunk képvisel. Jölesik a végén, hogy beszélgetünk, meghallgattuk egymást. Jól esnek az ölelések. Elbúcsúozunk, és arra gondolok, hogy milyen egyszerű dolog a színház. Még mindig képes igazi, őszinte találkozások megteremtésére...

Csikszeredában pánik az influenzajárvány miatt. A termet, ahol tartanunk kellene előadásunkat, bezárták. Volt két gyanús eset az iskolában, és máris jött a minisztériumi rendelet... A másik termet, amit sebtében szerezünk, végül visszavonják. Nem meri vállalni az igazgató a tömegrendezvényt járó kockázatot. Hála a csikszeredai szervező lánynak, kapunk termet Csikszeryn. A nézőket autóbusszal hozzák ki és viszik vissza mindhárom előadásunkra. Nézem ezt a tizenéves szervező lányt, aki egyedül, egy nap alatt mindent megmozgatót, csodát művelve átszervezte a helyszínt, a nézőket, és arra gondolok, hogy egy felnőtt biztosan nem végezte volna el ezt a hatalmas, többször kilitástalanul tűnő feladatot. Hazafé-

le teszem fel magamban a kérdést: hová tűnik a fiatalok lelkesedése, szenvedélye? Hová tűnik ez a hittel való cselekvés? Újra és újra elkap az érzés: mekkora áldás, hogy fiatalokkal dolgozhatok, milyen sokat tanulhatunk tőlük.

Az is nagyon szépnek, szimbolikusnak tartom, hogy pont Csikszeryn kaptunk termet. Hálat adok Istennek a gondviselésért.

November 19., csütörtök. Fogarason játszunk előadásunkat. A helyi unitárius lelkes, Márkos Ervin röviden beszél a dicső múltjáról és a nagyon szomorú jelenről. Két éve megszünt itt a magyar nyelvű oktatás, a magyar kulturális élet egyre ritkább, szinte nincs is. A fiatalok elmennek, vagy a egyes házasságot választják, amelynek – ahogy fogalmazott – a gyümölcse már nem magyar. 18 év alatt 73-ra csökkent az unitárius hívek száma. Átlagban 17-en járnak vasárnaponként templomba, és egyetlen „tisza” magyar család sincs. A közeli faluban egy unitárius van, egy másikban négy, de hónapokkal ezelőtt kitelepettek. Fontos, hogy a fiatalok találkozzanak a szórványhelyzettel. Azzal, hogy mit jelent ott élni, fiatalnak és idősek egyaránt. Milyen lehetősé-

gek és gondok vannak. És ezáltal értékelni, hogy milyen jó helyzetben vagyunk itt, Sepsiszentgyörgyön, mennyi lehetőségünk van, és milyen jó lenne mindig kihasználni ezeket.

Mikor nekifogtunk felszerelni a helyszínt, nem bátorítottak bennünket, hiszen a tapasztalat szerint Fogarason kevés magyar jár már hasonló rendezvényre. Az előadásunkra, hála az Istennek sokan eljöttek. Egy adott pillanatban úgy tűnt, hogy nem is lesz elég a 60 fős nézőterünk. Kezdes előtt ki kellett menjek az előcsarnokba, és el kellett magyaráznom, hogy mit jelent az, hogy kama-előadás. A főként idősekből álló nézők nagy része még soha nem látott stúdióelőadást.

Előadás végén a szervező, pap barátunk megköszönte, hogy gondoltunk rájuk, és nem hagytuk ki Fogarast ebből az útvonalból. Hátha ezzel is hozzá tudunk járulni ahhoz, hogy egy kicsivel több erejük legyen a kitartásban, a szórványban élő magyar testvéreinknek.

November 20., péntek. Gyulafehérvár – a teológia. Kettős ünnep van bennünk. Egyrészt megtiszteltetés eljárnunk az előadásunkat a teológián, tanárokkal, teológusokkal és kántor-iskolások számára. Fontos momentum ez mind a teológia,

mind a mi életünkben. Nem gyakori az ilyen esemény. Előadás után Illyés Zolt spirituális lelki vezetővel beszélgetek bennem a háromnegyed órában. Kérdések merülnek fel benne, keresi a válaszokat. Közös pont: újra és újra rádöbbenünk mind a ketten, hogy a színház és a vallás mennyire közel állnak egymáshoz. A pap és a színész mennyire megfoghatatlanul közel van. A létezésünk alapja, gyökere a rituálé. Ebből fakad hit, játék, színház. Örömmel zárjuk a napot.

A másik öröm, itt van, Gyulafehérváron, a volt bolyongós, Bán Jócó. Elsőévesként ő fogadott bennünket, szervezte az előadásokat, vigyázta ittlétünk. Szeretetteljes fogadtatás, kis városnézés, bekukkintás a könyvtárba...

Az előadások nagyon erősek voltak. Jócó arról beszélt, hogy fontos volt ez az üzenet, amit hoztunk. Fontos volt az őszinteség.

November 21., szombat. Nagyenyed. A kollégium épülete, amely annyi híres tanárnak és diáknak adott otthont, teljesen lerobbant. Rossz nézni, ahogy mennek tönkre épületeink. Nagy szeretettel fogadnak. Lórinak a nagymamája finom elemőzsiát készít, még másnapra is jut belőle. Két előadást já-

szunk. Mindkettő erős. Érezni, hogy itt nincs színházi élet. Sok néző most van először színházban. Egyre inkább erősödik bennem a háromnegyed órában. Kérdések merülnek fel benne, keresi a válaszokat. Közös pont: újra és újra rádöbbenünk mind a ketten, hogy a színház és a vallás mennyire közel állnak egymáshoz. A pap és a színész mennyire megfoghatatlanul közel van. A létezésünk alapja, gyökere a rituálé. Ebből fakad hit, játék, színház. Örömmel zárjuk a napot.

Az első előadásunk előtt 5 perccel kapjuk a hírt, hogy székelvényi születésű kolozsvári egyetemista barátunk 20 évesen, váratlan hirtelenséggel meghalt. Megrázó hír. A másnapi kolozsvári előadás egyikére kellett volna jönnie, az általa szervezett 26 emberrel együtt. Lelkes volt, összehozta a kolozsvári egyetemista színcsoport újraindítását. Az utóbbi hetekben többször is beszélünk erről. Mindkét előadásunkat neki ajánlottuk. Imádkoztunk a csendes és békés pihenéséért, valamint a környezetéért, a szülei és barátai lelki békéjéért. Rádöbbenünk újra kicsinységünkre.

November 22., vasárnap. Három előadás Kolozsváron. Nagyon erősek. Zsífolásig megtelt nézőterek. Öröm látni előadás után, hogy egyetemista nézőinkkel valóban történt valami. Mintha erősebben, önmagukba jobban belenézve, a lényegesebbre jobban odafigyelve mennének el. Nagyon erős turnét zártunk...

Aztán pakolunk, és indulunk haza. Jó ez így. Megtanultuk, hol a helyünk...

Kétféle közbeszéd

Részlet egy készülő könyvből

3.3.7. *Következtetések az RMDSZ meggyőzési módszereinek hatékonyságáról – a különböző régiókban használt retorikai különbségekről.*

A 2008. június elsejei romániai helyhatósági választásokon az RMDSZ-nek sikerült Erdély négy fontos megyéjében önkormányzati elnökséget szereznie: Kovászna, Hargita, Maros és Szatmár megyében. Az adatok szerint az RMDSZ továbbra is a negyedik legerősebb politikai szervezet Romániában. A megnyert polgármesteri székek száma 184, megyei és helyi tanácsosok száma 89, illetve 2195. Mindez már önmagában is szép eredményként könyvelhető el a Szövetség részéről. A 2008-as helyhatósági választásokon azonban nem ez volt a tétjük. Az RMDSZ a román politikai életben mindig úgy szerepelt,

mint az a politikai alakulat, amelynek nem kell, hogy fájjon a feje a saját választópolgárainak meggyőzése miatt, hiszen etnikai indíttatásuk következményeképpen az országban lakó magyarok mindig rá szavaznak majd. Ezért az MPP bejegyzése mérőföldkőnek számított a szövetség országon belüli, de országon kívüli megítélésének szempontjából is.

Kérdés volt, hogy nevezheti-e magát az RMDSZ az egész erdélyi magyarság érdekvédelmi szervezetének. Ha a szavazóbázis jelentősebb arányban kettészakad (mint például az EP-választásokon), akkor az ország összlakosságának összesen 6,6%-át kitevő magyar kisebbség egy 5%-os szavazati küszöböt előíró választáson (pl. az országos parlamenti vagy a 2009-es európai parlamenti választásokon) képviselést nélkül maradhat. Másrészt az RMDSZ orszá-

	Antal Árpád [AA1] (Székelyföld)	Ilyés Gyula [IGy3] (Partium)
A kollektivitás, együvértartozás szavai: együtt, közös, haza, magyar, román, nemzet, kisebbség, autonómia;	53	5
Az individuum céljait kifejező fogalmak: munka, feladat, terv, épít;	29	33
Múltidéző, archaikus kifejezések: hagyomány, történelem, múlt, eleink, otthon, itthon, gond;	23	7
A modern élet szavai: Európa, Európai Unió, modern(izáció), gyermek(eink), jövő, fiatalság, fejlesztés; finanszírozás;	24	28
A konfrontáció szavai: küzdelem, harc, támadás.	1	0

A kiválasztott szócsoporthoz gyakorisága [AA1] és [IGy3] szövegeiben

gos és nemzetközi meggyőző ereje abból származik, hogy a politikai partnerek elismerik, hogy a szövetség háta mögött egy másfél milliós tömeg áll. Amennyiben ez nem bizonyított tény (és a választások eredményei szolgáltatnak bizonyítékot egy párt mögött álló népeségről), akkor az érdekképviseleti szervezet elveszíti politikai súlyát, és mindezt anélkül, hogy valami más a helyébe lépne, hiszen az immár versenyigényekkel fellépő párt, az MPP (vagy más, esetleg ezután létrejövő politikai képződmény) ugyanebben a helyzetben van, pontosan ugyanígy érvényes rá minden fenti megállapítás.

A 2008-as helyhatósági választások eredményei rácafoltak erre. Az RMDSZ az erdélyi magyar mandátumok több mint 90%-át nyerte el.

Igaz, hogy ezt az eredményt kétféle, jól különválasztható paradigma-eszköztárral érte el az ország magyarok által lakott területének két régiójában: a Székelyföldön és a Partiumban.

Megállapítható, hogy a Partiumban a tárgyszerű, gyakorlatias retorikát, meggyőzési stratégiát részesítették előnyben a jelöltek (jelen elemzésünkben [IGy3]), választási programpontjaik és ígéreteik megmaradtak az önkormányzati feladatok szintjén, a Székelyföldön pedig az etnikai hovatartozás érzésének erősítésére helyezték a hangsúlyt, és a nemzeti megmaradás kérdéskörét fejlesztették inkább, nem az infrastrukturális hiányosságok kiküszöbölését (elemzésünk RMDSZ-es jelöltje, [AA1], de ugyanezt a stratégiát követte ellenjelöltje, az MPP-s

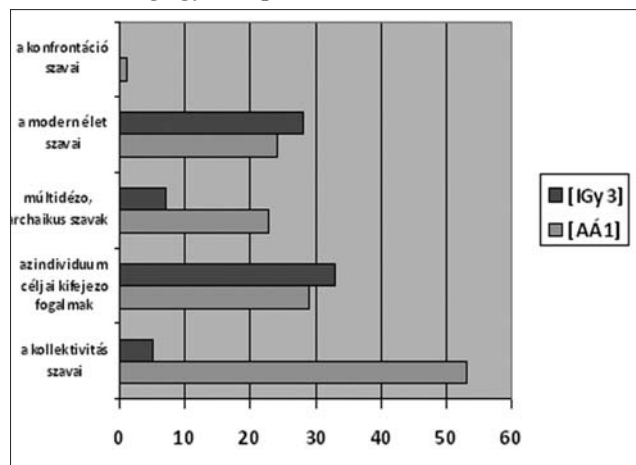
[CsS2] is). Nyelvhasználati különbség is adódik a két mondanivaló megfogalmazási módjában. Látható, hogy a Partiumban lendületesebb, maibb nyelven szóltak a jelöltek a választókhöz. A 37. ábrán látható, hogy [IGy3] sokkal gyakrabban használta az individuum célkitűzéseire utaló szavakat és a modern élet kifejezéseit, valamint alkalmazott kulcsszavai közül teljesen hiányzik a konfrontációra utaló szavak, fogalmak. A Székelyföldön, a [CsS2] által felvetett archaikus társadalmi formák emlegetése mellett (rendtartó társadalom, rendi társadalom stb.) az egyébként haladóbbnak és modernebbnek tűnő [AA1] láthatóan gyakrabban használta partiumi társánál az archaikus, múltidéző szavakat, a magyarságot összetartozásá-

ban zárt nemzeti csoportként definiáló kifejezéseket (nemzet, kisebbség, együtt, közös), mint partiumi társa, s a konfrontációra utaló kifejezések is előfordulnak nála.

Ez a tény összevetve a jobb partiumi választási eredményekkel, rávilágít arra a lehetőségre, hogy a lakosság valós igényeire való hivatkozás jobb választási retorikai eszköztárat eredményez, mint a régmúlt időkben bevált szokásokra való visszautalás és etnikai szavazásra való buzdítás. Ez nem azt jelenti, hogy a nemzeti érzelmek eltüntetésére kellené buzdítani a választókat. Az a retorika azonban, amely minden cselekedetet az etnikai hovatartozásból vezet le és vissza, egyrészt tévútra vihet, másrészt változatlanúságot, stagnálást sugall. (Megjegyzem, az etnikai szavazásra való buzdítás a Nagy-Románia Pártnál sem vált be sem az európai parlamenti választásoknál, sem a 2008-as helyhatósági és parlamenti választásoknál, annak ellenére, hogy a nacionalista érzelmek nyilvánvalóan nem tűntek el a román társadalomból sem.)

Egy másik fontos kampánytanulást is levonhatunk az eredményekből: az RMDSZ-nek, mint választási „brand”-nek továbbra is vonzereje van az erdélyi magyar szavazók körében, még a Székelyföldön is.

Kós Anna

Kalákában készült művészalbum*

Cseke Gábor

Sokan állítják, hogy egy könyv története, létrejötte, kihordásának mögöttese nem tartozik a közönségre. Az olvasót csak a befejezett, a kész tény, a könyv maga érdekli, amit a kezében tart, és amelynek valódiságáról újra és újra megbizonyosodhat érzékei révén. A könyv körül keringő történetek – amit a filmeseknél manapság „extráknak” neveznek – rendszerint gyanúsak, propagandisztikusnak hatnak, és úgy mond elterelik a műről a figyelmet.

Mindez biztosan igaz is, méghozzá olvasói szempontból, s erről nincs is miért vitát nyitnunk. De lévén történetesen a *Megélt pillanatok* c. könyv* szerkesztője, számomra a Botár László albuma elsősorban a maga történetiségében, genezisében és létrejöttében él, ekként létezik, erről tudok leginkább számot adni. Ami nem zárja ki, hogy otthonában az olvasó is betölthesse a maga hivatását, s a fedőlapok közlő foglaltakat mérlegelve, szabadon alkosson véleményt a műről, ami esetünkben nem más, mint Botár László festészeti munkássága és az ezt három nyelven – magyarul,

románul és angolul – kommunikáló, bemutató és értelmező szövegek.

A művészalbum rangját mindenekelőtt vizuális értékei adják, s ilyen szempontból a *Megélt pillanatok* autentikus művészi élmény. Tervezése, kivitelezése, kép és szöveg interakciójának működése, a többnyelvűséggel járó fölös párhuzamosságok kikerülése, a grafikai elemek hangsúlyos előtérbe helyezése igen tudatos szerkesztői elképzelés és rendezés gyümölcse. Adám Gyula mindent terben láttató és megjelenítő igyekezete, hozzáértése vándorkiállításnak is beillő, gazdag művészalbumot eredményezett. Ami tökéletesen egybevágott a könyv létrejöttének személyes indítékával: azzal, hogy a művész tavaly nyáron átlépte az emberélet útjának felét jelképező életkort, ama nevezetes „ötvenest”, amelyről nyilvános számadást kívánt készíteni.

A könyv tehát az ünnepi számvetés ürügyével egyfajta munkabeszámoló: arról az alkotóról szól – pályatársai és kritikusai tükrében, felhasználva mind a kortárs vallomásokat, mind a sajtóban eddig megjelent elemzéseket –, aki nem csupán egyéni utat teremtett magának a képző-

művészetben, hanem gazdag szervezői munkát végzett az alkotó erők összefogására és kibontakoztatására. Már ezért is szorosan a könyv történetéhez tartozik, hogy míg témája az alkotó munka, az alkotás dicsérete, a művészi átéltség áradó lelkesültsége, addig létrejöttének az esszenciája az alkotók közötti megbecsülésben és teremtő barátságban keresendő. Meggyőződésem: Botár László albumának genezisében az egyik legértékesebb tényező éppen az, hogy a szó legnemesebb értelmében kalákában készült. Baráti felkérés jelölte ki a szerzőket – név szerint Márton Árpádot, Fazakas Csabát, Pogány Gábort, Gheorghe Vidát, Székedi Ferencet, Túros Esztert, Nicolae Bucurt – és a már említett szerkesztőket, baráti ragaszkodás ereje indította be az értékelők „motorjait”, szabta meg a terminusokat, a munkaütemet és a szerzővel való együttműködés minőségét. Nagy könnyebbség volt számunkra, hogy Botár László kezdetektől fogva tudta, mit akar megvalósítani albumával, s ott, ahol elbizonytalanodott vagy tanácstalan volt, minden további nélkül a közreműködőkre bízta a döntést és a cselekvést.

Az, hogy a művész munkáját felbecsülők névsora ennyire változatos és reprezentatív, egyúttal azt is jelzi, hogy Botár László otthon van nem csupán művészetében, hanem az alkotás társadalmi valóságában. Emberi-szakmai kapcsolatai biztosítják számára az iránta való állandó odafigyelést, művészi kontrollt, aminek rendkívüli termékenyítő hatása tud lenni az alkotó munka további kibonta-

kozására. A Botár-féle tapasztalaton elindulva – de nem csak! –, bátran biztatnék bárki művészt, író, zenészt, színészt stb., hogy aktív művészeti tevékenysége mellett igenis foglalkozzon emberi-szakmai kapcsolatai ápolásával, az alkotókat összekötő és tettekre mozgósító szolidaritás felvállalásával, a műhelytapasztalatok kölcsönös megosztásával, mert a gondosan megőrzött, a jelen bizonytalan kimenetelű ma-

szeküzdemei ellensúlyozására átmentett kaláka-szellem csodákra képes. Vissza-hozza életünkbe az erkölcsi, szakmai elégtétel becsületét, mindennél előbbvalóságát.

A mű egészéhez sok esetben a kiadó is hozzáteszi a maga értékéből. A *Megélt pillanatok* esetében a Hargita Megyei Kulturális Központ olyan természetességgel bizonyult fórumnak és mecénásnak is egyszemélyben, ami évek óta következetesen jellemzi konkrét műpártoló tevékenységét. A HMKK-könyvek felirattal fémjelzett albumok egész sora hagyományt teremtett és rangot adott a bennük helyet kapó munkáknak, alkotóknak. A „jót s jól” elve szerint működő, azt előnyben részesítő intézmény túl van azon, hogy beérje egyszerű rácsodálkozásunkkal, formális dicséretünkkel. Legjobban úgy tud megfelelni az iránta táplált növekvő elvárásoknak, hogy a nehézségek ellenére tovább folytatja a polcra eddig félrakosgatott könyvsort, és nem hagyja kialudni a kaláka-szellem nem túl divatos, de jól bevált tüzeit.

*Botár László: *Megélt pillanatok*. HMKK-könyvek, Csíkszereda, 2009.

Kultúrával a válság ellen

Beszélgetés Adrian Leonard Mociulschi romániai lengyel zeneszerzővel

Zsehránszky István

► **Az első kérdés: mire készülnek a bukaresti Lengyel Kulturális Intézettel ebben az évben?**

– A Frédéric Chopin Nemzetközi Évre, amelyet a nagy lengyel és egyetemes zeneszerző halálának 200. évfordulója alkalmából rendeznek, és amiről Romániában mi is megemlékezünk. Országunkban jelentős lengyel kisebbség él, s a kultúra művelőinek is egy jelentős közössége él és alkot itt, akik számára a zene nem ismer térbeli és nyelvi határokat két közösség együtt, valamint mások, a kulturális szervezetek és intézmények részvételével, mint a bukaresti Nemzeti Zenei Egyetem, amelynek szellemi vezetője Mihai Cosma professzor, előkészítjük ezt a zenei ünnepet, amely egy

minifesztiválban konkrétizálódik. A kétnapos minifesztivál több eseményt tartalmaz. Február végén kerül rá sor, február 27-én és 28-án, egy hétvégén, szombaton és vasárnap. Valódi zenei hétvége lesz a romantikus zene jegyében, a Chopin-zene jegyében, a zene szépségének jegyében, és annak a reményében, hogy a tavasznak ott kell lennie a lelkünkben.

► **Több eseményt foglal magába ez a megemlékezés, részleteznél?**

– A két nap műsora meglehetősen gazdag. Megpróbálom összefoglalni. A cél a bukaresti és nemcsak a bukaresti közönség találkozási Chopinnel, a hangversenyek mellett egy szimpózium keretében is, ahol eredeti, eddig még nem közölt információkat kaphat a közönség

jelentős muzikológusok kutatói erőfeszítésének köszönhetően. Velük együtt azoknak az íróknak a művei révén, akik majdhogynem egész életüket szentelték arra, hogy a Chopin-jelenséget feltárják, mert ez a jelenség rendkívül aktuális még most is, kétszáz év elteltével. Könyveket írtak róla. Jelen lehetünk például Carmen Maneának, a Nemzeti Zenei Egyetemen professzorának a könyvbemutatóján – egy átfogó, többkötetes Chopin-albumot készített, amely most jelenik meg egy tekintélynek örvendő kiadónál. Ez csak egyike az eseményeknek. Az első napon, egy matiné keretében, amelyen én is szerepelek zeneszerzőként kollégáimmal és más zeneszerzőkkel együtt, akik már nemzetközi híresek, mint például Dan Dediú, a Nemzeti Zenei Egyetem rektora. Cho-

pin köszöntése alkalmából komponált műveket mutatunk be, román és kisebbségi zeneszerzők, közöttük én is, aki romániai lengyel vagyok. Három zongorára írt műveket ünnepelek Chopint, ez a mi eredeti hozzájárulásunk. Maga a műfaj is eredeti: a hangszerek hármában egy keresztény jelkép jelenik meg. A hangversenyre a Nemzeti Zenei Egyetem termében kerül sor. Munkám címe: *Hangverseny három zongorára, Chopin köszöntésére*. Művemben Chopin-motívumokat dolgozok fel az interkulturális dialógus jegyében. Chopin természetesen lengyel volt, és francia, európai. Önmagában véve is bizonyította, hogy az igazi művészet nem ismer határokat, és valójában a szépség, a zene és a kultúra révén mi, lengyelek és nem lengyelek Európa polgárai vagyunk.

► **Hangverseny három zongorára, ez három szólistát és zenekart jelent?**

– Nem. Szólisták hangversenye. Három zongora, zenekar nélkül. A zongora önmagában véve is egy zenekar, polifonikus hangszer. És ami még ugyancsak eredeti, hogy ezekben a három zongorára írt hangversenyekben a zeneszerzők, magam és társaim, Dan Dediú, Livia Teodorescu, Andrei Tănăsescu is, akik szintén egy-egy három zongorára írt saját művet mutatnak be, magunk bementetésében. Ebben is Chopint idézzük, aki zeneszerző és szólista volt egy személyben. Azt is el kell mondanom, hogy fiatal zenészek vagyunk, és fellépésünkkel fel szeretnénk hívni a figyelmet arra, hogy sok fiatal zenész van, akik több

bátorítást és figyelmet érdemelnek, akiknek fel kell jutniuk a koncertterem színpadára, hogy tehetségüket és az általuk alkotott értéket megmutathassák. Hogy elég legyenek küldetésüknek. En hiszek a zene értékében és a zene erejében, még akkor is, ha most gazdasági szempontból válságos korban élünk, mert a kultúra az, amely minden válságos időszakban morálisan és szellemileg fölemelte a nehézségektől sújtottakat. A válságos történelmi pillanatokban mindig a kultúra volt az, amely szárnyat adott, valójában segített a bajba jutottaknak, hogy túljusson a válságon, felülemelkedjen a nehézségeken, legyőzze azokat.

► **A kultúra tehát még kivethető a válságból.**

– Kétségteljesen.

A román totalitarizmus

Victor Neumann

„Az európaiaknak módot kell találniuk arra, hogy olyan történelmet írjanak, amelyben a földrész nyugati és keleti fele egyaránt korrektül szerepel. Ehhez két nagy igazságot kell tekintetbe venniük: először is azt, hogy a második világháború idején Keleten volt a szenvedés epicentruma, nem pedig Nyugaton; továbbá azt, hogy négy évtizeden át a keleti országok állampolgárai a kommunizmus igájában voltak, az európai integráción kívül rekedtek. Persze nem okozhat bonyodalmat az, hogy tudomásul vegyük a náci és a kommunista terror pontos dimenzióját, az Európai Unió végső soron egy totalitarizmusellenes konstrukció, de valójában ehhez mégis vállalni kell egy bizonyos megáláztatást.” (Thimothy Snyder)

Más eszmékhez és politikai felfogásokhoz képest a totalitarizmusnak a története gazdag és komplex. Ezt arra használták, hogy bemutatassák: az állam intézményei – a korona, a parlament, a joggyakorlat, a hadsereg – egy adott politikai helyzetben mind egyetlen párt vagy egyetlen vezető eszközévé válnak. A totalitarizmus fogalma olyan rendszerre utal, amelyet teljhatalommal vezetnek, legyen az fasiszta, náci vagy kommunista. Mind a fasiszta, mind pedig a kommunista ideológia visszautasítja és elítéli a liberalizmust. Egyetlen politikai csoportba foglalja és egyesíti az összes politikai alakulatokat, és képes arra, hogy doktrína rangjára emelje a valós vagy képzelte ellenség – legyen az más származású, nyelvű, vallású, kultúrájú,

társadalmi hovatartozású vagy ideológiai nézeteket valló személyek csoportja – tömeges kivégzésének eszméjét. Raymond Aron szerint a XX. század megkülönböztető jegye a totális háború.

Az olyan kifejezések, mint totalitarista szellem, a nép egysége, etnikai sajátosság, a nemzet igaza, proletárdiktatúra, élcsapat, párt, vezető erő a totalitarizmus társadalmi-politikai nyelvzetének sajátjai. Pierre Hassner úgy véli, hogy „az ember minden káros ösztöne totalitarizmushoz vezethet, de minden jó ösztöne is”. Carl Schmidt szerint a totalitarizmus így határozható meg: „totális ellenség, totális háború, totális állam”. A totalitarizmusnak ezt a meghatározását kommentálva Pierre Hassner rámutat arra, hogy a német jogász és filozófus felfogásában a fő viszonyítási tényező a „totális ellenség”, aki ellen „totális háborút” kell folytatni. „Ahhoz pedig, hogy 'totális háborút' folytassanak, 'totális államra' van szükség. És úgy vélem, hogy ez a totalitarizmus lényege.” A totalitarista közbeszéd szembeni kritika a két világháború közötti időszakban jelent meg, amikor láthatóvá vált a hitleri és a sztálini rendszer konvergenciája, majd újra hallatta a hangját a háború utáni Kelet-Európában, amikor olyan értelmiségiek, mint Vaclav Havel, Adam Michnik, Bibó István, Konrád György a szabad gondolkodást terjesztették, és teret próbáltak nyerni a független, totalitarizmussal szembehelyezkedő közbeszédnek.

Írásomban megpróbálom azonosítani azt a módot, ahogyan a román kultúra és

a román társadalmi-politikai nyelvzetet a totalitarizmus fogalmát kezeli, amikor a közműveltség, tehát a kommunizmus történelmével foglalkozik. Néhány példa és megjegyzés révén rá szeretnék mutatni arra, hogy mi tette lehetővé a totalitarista ideológia és gyakorlat hatalomra jutását egy olyan államban, mint Románia. A totalitarizmus fogalma a román politikai nyelvzetben azért is foglalkoztat, mert a kelet-európai politikai jelenségeket sok esetben egysíkúan szemlélték, írták le és fogták fel, anélkül, hogy tekintetbe vették volna azoknak a nemzeteknek a gondolkodási rendszereit, amelyek a földrészen ezt felét benépesítik; anélkül, hogy felmérték volna az itteni társadalmak politikai kultúrájának szintjét, hogy miként van jelen náluk a kollektív identitás eszméje, gondolkodásmódjukban milyen a viszony a demokrácia és a teljhatalom között; anélkül, hogy megértették volna azt a nyelvzetet, amely sajátosá tette, és jelenleg is sajátossá teszi az itt élő nemzetek kultúráját.

A romániai kulcsfogalmak problémája az, hogy több közülük két- vagy többértelmű – mint például a politika, a közigazgatás, a jogrend, a művelődés, az etnikum, a nemzet, a többség, a tranzíció – nehézséget okozott a politikai jelenségek külföldi magyarázó számára, így az itt tárgyalt kérdés, a totalitarista gondolkodás és praktikák esetében is. Számukra a térségünkben az etnonacionalizmus által előidézett konfliktusok mindössze a társadalmi-intellektuális elmaradottságnak tulajdoníthatók, s ez a felfogás mindig láthatóvá válik a Délkelet-

Európáról, illetve a Balkánról szóló hibás leírásaikban és értelmezéseikben. Hasonló a helyzet a szovjetítés témáját illetően is, tehát a totalitarizmus jelenségének általánosításakor, amit a helyi közösségi mentalitás ismeretének hiányában végeztek. Valójában már akkor, amikor a kelet-európai intelligencia az úgynevezett etnokulturális sajátosságot véve alapul a nemzeti eszmét megfogalmazta, a politikai címkék megtevesztökké váltak. Ami pedig ebben a térségben a totalitarista rendszerek tipológiáját illeti, azt a múltbeli örökség, a különféle szellemi és kulturális értékeknek egyazon területen való találkozási, a lakosság által magának vallott értelmiségi prototípus és gondolkodási mód határozza meg, a társadalomban meglévő, illetve hiányzó politikai kultúra függvénye.

A politikától mentes történelem és kultúra

Helytálló az a tézis, miszerint Európa keleti felén volt a történelem, és általában a totalitarizmus a legsötétebb? Ha igen, akkor mi a magyarázata az ebben a térségben végbement tragédiáknak? Kelet-Európa régiói jobban ki vannak téve a totalista rendszerek veszélyének, mint a nyugat-európaiak? Ha igen, akkor miként kell magyarázunk a Kelet-Európát érő nyugati hatásokat, vagyis melyek a hasonlóságok, és melyek a különbségek a földrész két övezete között? Indokolt-e Európa történetének újraírása a XX. század közepén elkövetett atrocitások miatt? A fenti kérdésekre adott román válaszok késlekednek azért is,

Corneliu Zelea Codreanu

Fotó: archív

mert a totalitarizmus tanulmányozása megköveteli mind a két rendszer – a fasiszta és a kommunizmus – közötti különbségeket, mind pedig a közöttük lévő hasonlóságok feltárását. Másik probléma: a román történelemírásban keveredik a megemlékezés a tényfeltárással, ami nem tesz jót a tudományos megismerésnek. Más esetben pedig az általánosítás vezető értelmezésben a magántapasztalat vitathatalan tényként jelenik meg. A szociális, politikai és intellektuális jelen még mindig magán visel sok, a XX. századi szélsőséges ideológiákból beléivodott jelentést. Íme, Romániában a totalitarista nyelvezet témája miért válik jelenleg is sértővé, és véleményem szerint, miért érdemel a politikai beszéd és az Európa közös képét hosszú időn át uraló sztereó-

típiától mentes szabad vitát, mellőzve a „felfogásbeli kálitkát”, amelyik megakadályozza a gondolkodást, és le rövidíti a cselekvésre való áttérés idejét”.

Kelet- és Délkelet-Európa államaiban a holokauszt és a gulág ismerete, valamint a róluk alkotott kép elégtelen, és nyilvánvaló, hogy ki-egyensúlyozatlan. A lakosság nagy tömege részéről tanúsított érdektelenség annak tulajdonítható, hogy az oktatás felületesen foglalkozik e jelenségekkel, és talán amiatt is, hogy a hiteles történelmi információhoz való hozzájutás korlátozott. Ez utóbbi aspektus a magyarázata annak is, hogy a politikai műveltség sekélyes, valamint annak, hogy a hatalom rendelkezésére áll a manipuláció lehetősége. A nagy viták késnek, miként a modern társadalmi-politikai nyelv

► Arról kérdezném még, hogy ebben a rendezvény-sorozatban milyen szerepe van a Lengyel Kulturális Intézetnek?

– Elsőrendű szerepet vállal nemcsak zenei, hanem színházi, irodalmi rendezvények szervezésében is, kivételes események létrehozásával tűnik ki. A Chopin-bicentenáriumi nemcsak itt ünneplik meg, hanem világesemény, és a Lengyel Kulturális Intézetnek jelentős része van az események finanszírozásában itt is és világszerte, és nemcsak az anyagiak előteremtéséről gondoskodik, hanem jelentős művészek meghívásáról is. A bicentenáriumi rendezvény alkalmából Romániába jön koncertezni egy kiváló zongorista, Jerzy Sterczyński, aki ugyanakkor előadást is tart majd Chopinról a Nemzeti Zenei Egyetemen. És csak a minifesztivál első napjáról beszéltem még, a nagy zeneszerzőt köszöntő alkotások bemutatásáról, utalva muzikológusok előadásaira is; a második napot viszont teljes egészében a nagy zeneszerző művei

megszólaltatásának szenteljük: zenekari hangversenyek is lesznek. Este az Athe-neumban bemutatják Chopin mindkét zongoraversenyét, Vinicius Moroi-ianu és Matei Varga szólíták részvételével. Utóbbi Amerikában él, ragyogó karriert fut be ott, és onnan jön most haza, hogy itteni kollégáival együtt részt vegyen Chopin ünneplésében.

► Beszélgetésünk elején említette a romániai lengyeleket. Az ő soraikból került Ön Bukarestbe, hogyan tartja velük a kapcsolatot?

– Ugyancsak a kultúra a legjobb módja annak, hogy kapcsolatot tartsunk egy közösséggel, hogy megőrizzük őseink hagyományait, azokat amelyeket Lengyelországból magukkal hoztak. A kultúra őrzi meg identitásunkat. Sajátos szerepe van ebben a zenének, ez a művészet nem szól csupán egyetlen nemzeti közösségnek, hanem mindeniknek. Az emberiség egészének a tulajdona. Gyógyír, ha úgy tetszik; mindannyiunk támasza a

Fotó: Agerpres

bajban. Örömet és reményt nyújt.

► Mint mondta, valóban az identitás megőrzése a legnagyobb probléma min-

den nemzeti kisebbség számára. És ezt a kultúra révén oldhatja meg. Hogyan merül fel az identitás megőrzése a romániai lengyel kisebbség esetében? Ho-

gyan maradhat meg a többség tengerében?

– Valóban kisebb közösség vagyunk. De ez nem jelenti azt, hogy a kultúra frontjánálunk ne lenne állandó tevékenység. Mint mindannyian, mi is nehézségekbe ütközünk a kulturális élet finanszírozásában, de éppen ezért magam is tudatában vagyok annak, hogy szükség esetén önkéntes alapon kell hozzájárulnom kulturális életünkhöz. A folklór például jelentős tényező identitásunkban. Nagy zeneszerzők építették be műveikbe. Most a lengyelek közül csak Witold Lutoslawskit említeném, de a románoknál, George Enescu esetében sem csak kiindulópont, hanem művészetének alapja volt a folklór. És más zseniális zeneszerzők esetében is, gondoljunk csak Bartók Bélára, a nagy magyar zeneszerzőre, aki a népzene alapján alkotta műveit. Hazai viszonylatban pedig megemlíthetném Oláh Tibort is... A népzene, a klasszikus zenében jelen lévő stílizált folklór nemcsak

abban segít, hogy megőrizzük identitásunkat, hanem abban is, hogy bemutassuk a világnak azokat a szellemi és lelki értékeket, amelyeket közösségünk alkotott. És nemcsak a népzenében, hanem a kultúra többi területén született értékeket is meg kell mutatnunk. Ezeket hordozzuk, visszuk a világban; a művészek szereplése valóságos követjárás...

► És valóban működik ez a követjárás a romániai lengyelek esetében?

– Természetesen. Ebben van nagy szerepe a Lengyel Kulturális Intézetnek, mert a legértékesebb, a munkásságukat tekintve legnagyobb súlyú alkotókat hozta el köztünk, olyan személyiségeket, mint például Adam Michnik, vagy a nagy kortárs zeneszerzőt, Krzysztof Pendereckit, lehetőséget teremtve ezáltal az itteni közönségnek, hogy közelébe kerüljön a kultúra a legkülönbözőbb területein alkotó lengyelek jelentős képviselőinek. Ezért az intézet külön köszönetet érdemel.

alapfogalmainak a tisztázása és újrameghatározása is várat magára. A romániai lakosság nagy része jelenleg még nagyon keveset tud a közelmúlt történelméről, a totalitáris ideológiákról és politikai rendszerekről, a fasiszta és a kommunista munka- és kivégzőtáborokról, valamint az említett rendszerekben kifejezésre jutó perverz érdekekről. Sőt, olykor nem is kívánja megismerni ezt a múltat.

Íme, miként vélekedik dr. Miriam Korber Bercovici asszony, a holokauszt egyik túlélője: „Unokám, egy csodálatos fiú, nemrég végzett a filológián, államvizsga-dolgozatának témája a Világ-szép fiú, de semmit sem akar tudni a mi múltunkról. Azt mondja nekem: hagyjuk ezt, régen történt. Nem panaszkodom, megértettem; Leszek Kolakowski is ugyanezt tapasztalta unokája részéről.” Vajon arról van-e szó, hogy a fiatalok számára a múlt ismerete semmit sem jelent, vagy pedig arról, ahogyan az iskolában és a médiában tárgyalják a történelmet? Nyilván a fent vázolt helyzet annak is tulajdonítható, hogy jelenleg az elit a múltbeli eszmék és a valójában politikaidegen kultúra hatása alatt formálódik. Amikor a totalitarizmust elemezzük, és a vele kapcsolatos tapasztalat, traumák, ismeretek és felfogások különféle megítélésével találkozunk, valamint a vele kapcsolatos statisztikai adatok tömkelegével, akkor lényeges az, hogy megfessük az okokat, helyére tegyük a dolgokat, megismerjük az indítékokat, amelyek alapján a politikai döntések születtek, és a mások – a szerényebb társadalmi, intellektuális, intézményi helyzetben lévők, kisebbségek vagy önmaguk megvédésére képtelenek – kiirtását véghezvitték. Még

egy megjegyzés, amelyet érdemes megfogadni: a jelenlegi Európában annyit lehet elvárni, hogy a megemlékezés lelküldése érdekében politikai partizánkodás nélkül és a Kelet–Nyugat szembenállás mellőzésével írjanak a korszak történelméről.

A totalitarizmus fogalma a román társadalmi-politikai beszédben

A két világháború közötti időszakban jelent meg a totalitarizmus fogalma, ismert értelmiségek és politikusok megfogalmazásában. 1937-ben, a parlamenti választások alkalmából a Nemzeti Parasztpárt választási egyezségét («megnemtámadási szerződés») kötött a Mindent az Országért Párttal, a légionáriusok szervezetével, elkövetve legnagyobb tévedéseinek egyikét. 1938-ban, Corneliu Zelea Codreanu-nak, a légionárius-fasiszta mozgalom vezetőjének perében tanúként idézték meg Iuliu Maniu politikust. A vádlott egyik kérdésére válaszolva Iuliu Maniu a román politikai gondolkodás szemérmességéről emlékeztet meg: „Valóban a mi ideológiánk és az öné (a Corneliu Zelea Codreanué) szöges ellentétben áll, és nem hiszem, hogy lenne olyan ország, amelyikben lenne még két olyan párt, amelyek közötti ellentét olyan kategorikus lenne, mint a mieink közötti. Mi a demokrácia hívei vagyunk, maguk pedig a totalitarizmusé. A Vaszgárda totalitarista, és demokráciaellenes. Codreanu úr pártja antiszemita, a mi pártunk viszont nem antiszemita.” E vélekedés ideológiai tisztánlátásra vall, vagyis olyan fel-fogásra, amely képes arra,

hogy alapvető megkülönböztetést tegyen a demokratikus kultúra és a totalitarista szellem között. Iuliu Maniu elhatárolódása Zelea Codreanu és a légionáriusok totalitarista ideológiájától és politikai praktikáitól annál is inkább figyelemreméltó, mert ez a fasiszmus fellendülésének körülményei között történt. Akkor, amikor a 30-as és 40-es évekből román értelmiségek közül sokan nem úgy tájékozódtak, miként Iuliu Maniu, illetve nem gondolkodtak el kellőképpen a forgalomban lévő politikai eszmékben. Nem tetek különbséget közöttük akkor, amikor a misztikus, általánosító és totalitarista felfogás iránti vonzalom uralkodóvá vált. Pedig ők voltak azok, akik nagymértékben befolyásolták a közvéleményt. Nichifor Crainic elméleti írásainak nagy része példaként szolgálhat arra, hogy miként gondolkodott az értelmiségek említett csoportja: „Ma egy dolog biztos: a múlt századi filozófiai eszmény teljes ürességében és tehetetlenségében mutatkozik meg... a ráció, amelynek a mindenhatóságában hitt a materialista civilizáció embere, valójában boldogtalan világunk legkeserűbb csalódása... A racionalizmus romjai alatt egy új világ születik.” Vagyis az „új ember”, a fasiszta vagy a kommunista lény világa; azé, akinek az eszményeit a kollektivisták vagy kommunitaristák hovatartozás vezényli. Az a léthelyzet, amelynek Romániában hosszantartó hagyománya van. A „mi”-nek az identitáselvvé emelt állfilozófiája, amelyet kategorikusan az „én” ellen fordítottak, az egyén kultúrájával állítottak szembe. Nyilvánvaló, hogy az egyén személyes létét meg akarták szüntetni, illetve a közösségeszménynek kívánták alárendelni.

Ami Nichifor Crainicot illeti, az ő totalitáris felé hajló gondolkodását a következő fogalmak jellemzik: szerveség, nemzetség, misztika, rasszizmus, román etnikum valamint a nekik megfelelő nyelvezet, amely a román szélsőjobboldal politikai nyelvvel azonos. A kultúrának ez a formája a 30-as és a 40-es évek Európájában divatos irracionalista áramlatból is inspirálódott, amelyet különösképpen Spengler, Kayserling, Berdiaev és Bergson egyes művei képviselnek. Annak ellenére hogy nyilatkozataikban elvetették a szélsőséges gondolkodást és az intellektuális konfúziókat, az egyes írástudók – P. P. Negulescu, C. Rădulescu-Motru, Mircea Florian, Tudov Vianu, Mihai Ralea stb. – törekvéseiben a totalitarista misztika művelése többé vált az egyszerű divatnál. Meggyőződés lett, ami lehetetlenné tette a gondolkodás szabadságát, az információk megválogatását és feldolgozását, az ésszerű érvek használatát. Nae Ionescu, aki a legnépszerűbb román gondolkodó volt a két világháború közötti időszakban, váltig kiállt az egyház és a nemzeti eszmétársítása mellett. Ezt választják majd és hirdetik a növénydekei is. Hasonlóan vélekedett Mircea Eliade, D. Stăniloae is. Ők a romantikus múltat tekintették modellnek, aszerint akartak élni és gondolkodni. Nae Ionescu tevékenységével mintegy meghirdette a zöldingestotalitarizmust és Ion Antonescu fasiszta katonai uralmát. Az elkövetkező tragédiát, beleértve a totalitarizmust, a fasiszmust és a nemzeti-kommunizmust „új emberét”. És közbeszédének a hatása olyan erős volt, hogy évtizedek múlva is érződött – például még a 70-es évek protokronistáinál vagy az

1989-es román forradalom utáni évtizedekben jelentkező új konzervatívoknál is.

Nae Ionescu szövegei sokat elmondanak arról az értelmiségről, amelyik a 30-as években a totalitarista doktrínák közül az elsőt megfogalmazta: „Valójában jelenleg mi nem csinálunk egyebet, minthogy megsemmisítjük a racionalizmust; nem az igazi racionalizmust, amelyikkel a miszticizmus mindig a legtokéletebb békében élt, hanem a descartes-i racionalizmust, amelyik a valódinak a feje tetejére állítása, továbbá meghamisítása az egyszóvalás révén. Felszámoljuk a filozófiában az értelmiségiellenes új áramlatokkal együtt; a politikában a parlamenti rendszer és a demokrácia megfigyelés alá helyezésével... a szerves felfogásnak a szerződéses fölé helyezésével...” Ilyen ideológiával megsokszorozva a XX. században is mindig a törzsi közösség szemlélet győzött, ez esetben a demokratikus pluralizmussal szemben. Az értelmiségi elit mindig kísértést érzett arra, hogy a szerves nemzeti lét eszméjét előszedje és igazolja, hátterbe szorítva ezáltal a személyi szabadságot és az állampolgári jogokat. Nem véletlen, hogy a társadalmi-politikai beszédből gyakran hiányoznak az olyan fogalmak, mint az állampolgár, demokrácia, törvény, ezzel szemben ugyanott előnyben részesül a kultúra, etnikum, nemzetség, közösség fogalmat, vagyis azok, amelyek elősegítették és ma is elősegítik a totalitáris gondolkodást. Az a szerves közösség, amelyet Nae Ionescu és harcos társai propagáltak – itt meg kell említenünk, hogy ez a fogalom ellentmond a marxi felfogásnak –, a fasiszta misztika és a primitív kommunizmus legfőbb hivatkozási alapja. Anélkül,

hogy azonosítanánk a két totalitarista rendszer politikai praktikáit, a romániai eset vizsgálatakor figyelembe kell venni és meg kell mondani azt, hogy a két rendszer kulturális gyökerei közösek. Az a tény, hogy Romániában a zendülések, a forradalmak és a rendszer-változások hasonlítanak egymásra, igazolják a fenti álláspontot.

A totalitarizmus paradigma alkalmazása a kommunista rendszerek kórisméjének megállapításakor, miként arra Hanna Arendt dolgozata, *A totalitarizmus eredete* inspirál, nem elegendő, mert nem ad magyarázatot a fogalom jelentéstartalmára, nem utal a regionális és a nemzeti kontextusra, nem világít rá a múltbeli örökségre, nem érzékelteti a XX. század nagy tragédiáit előidéző társadalmi-politikai beszéd, a totalitarista üzenet sajátosságát. Pedig abból ered a kelet- és délkelet-európai totalitarista rendszerekre jellemző politikai beszéd szubjektivitása; abból erednek a címkézések; onnan származik a kétféle perspektíva: az, ami Keletre és az, ami Nyugatra jellemző. Ami pedig a román társadalmi-politikai beszédet illeti, abban a kommunista totalitarizmust úgy mutatják be, mint egy felülről lefelé megnyilvánuló hatalmat, amelyben egy kisebbség vezeti az egyének nagy passzív tömegét, és ideológiájának fizikai és szellemi kényszerítéssel szerzi érvényét. Ez az elmélet abból a nézetből indul ki, hogy a kommunista elitek tanulmányozása segítségünkre válik a totalitáris hatalmi rendszer gépezetének megismerésében, jelentésének azonosításában.

(Folytatjuk)

Fordította: Zsehránszky István

Magyar tanszék Bukarestben

Folytatás az 1. oldalról

Márton Gyula viszont feltételeket szabott: legyen önálló magyar nyelvudományi tanszék, létesítsenek kilenc oktatói helyet, a tanároknak biztosítsák a lakást, és teremtsék meg a könyvtár és a technikai felszerelés anyagi hátterét. A minisztérium ezt nem fogadta el, de készségesen meghallgatta azt a kérést, hogy amennyiben az önálló magyar vagy finnugor tanszék létrehozásának feltételeit nem tudják biztosítani, akkor a Keleti Nyelvek Tanszék keretében beindult magyar szakot szüntessék meg, hozzanak létre Kolozsváron magyar-román szakot, és irányítsák át oda a hallgatókat. A bukaresti magyar szakos diákok aztán az akkor már Babeş-Bolyain folytathatták tanulmányaikat román-magyar szakon. A Keleti Nyelvek Tanszék török-tatár csoportjának keretében Marosi Sándor tíz éven keresztül fakultatív tantárgyként még oktatta a nyelvünket, heti két órában.

A lágyabb diktatúra

A prágai tavasz utáni lágyabb diktatúra idején Fazekas János támogatásával minisztériumi határozat született a bukaresti Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék létrehozásáról. Akkor indult a *Hét*, a Kriterion is. Tanszékvezetőnek Szabó Zoltánt nevezték ki. A Románia és Magyarország közötti kétoldalú kulturális egyezménybe bevették a magyarországi vendégtanári státuszt, így 1969 őszén négy oktatóval és harminckét diákkal beindult a bukaresti magyar szak. (Szabó Zoltán Kolozsvárról ingázott, a sok nyelvet beszélő Bereczki Gábor egyéves mandátummal Budapestről jött, jómagam tanársegédként költöztem ide, Marosi Sándor egy évig még tanított, aztán elment Amerikába.)

Felemásan indult a szak, bármilyen nyelv mellé felvehető melléskakként, majd csak a román főszakkal való kapcsolatban. Beiskolázási keretszámot csak a főszakok kaptak, így minden évben a magyar mellészak indulása a politikától és a hivatalok jóindulatától függött. Többszöri kérelmünket, hogy a magyar nyelvet – bár idegen nyelvként – főszakként oktathassuk, elutasították. (...)

A tanszék fejlődése még így is biztató volt 1975-ig. 1973-ban jött a tanszékre Murvai Olga, majd Zirkuli Péter. Külső munkatársak voltak Reinhart Erzsébet, Szilágyi Sándor. Bereczki Gábor után is minden évben kiváló vendégtanár érkezett Budapestről, Szegedről, Pécsről: Kovács Ferenc, Gergely Gergely, Hopp Lajos, Károly Sándor, Kispéter András, Krajkó András, Lengyel Zsolt, Berki Anna, Fülel

Szántó Endre. A pusztasorolásból is kitűnik, hogy remek tanárok oktattak, illetve oktattak volna, ha folyamatosan hallgatóink is lettek volna, mert kezdetben évenként, majd csak két évenként, végül négy évenként indíthattunk egy-egy első évet.

Takaréklágon

A takaréklágra tett szak történetében 1978–84 között volt egy periódus, amikor a román nyelv és irodalom szakos látogatás nélküli képzés melléskakként megengedték a magyart a megszüntetett marosvásárhelyi Tanárképző Főiskola román-magyar szakot végzett hallgatóinak továbbképzésére. Több mint százán szereztek román-magyar szakos egyetemi diplomát a Bukaresti Egyetemen. Magyar irodalmi és művelődéstörténeti szakvizsgadolgozataikat románul kellett írniuk és védeniük. A visszas helyzetnek a többletterhelés diszkriminatív jellege mellett volt egy pozitív hozadéka: román kollégáink így jutottak művelődésünkkel kapcsolatos információkhoz, és volt, aki felhasználta kurzusaiban.

A beolvasztás után

1975-ben az önálló Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék beolvasztották a keleti nyelvek közé, majd a romanisztika, spanyol, olasz, általános nyelvészet, klasszika filológia és keleti nyelvek mammutanszékébe vesztünk. Szabó Zoltán professzornak tanszékvezetői státuszát eltörölték, útiköltségét nem térítették, két évig még saját költségén járt az óráit megtartani. Az eredeti felépítésből: egy professzori, egy vendégprofesszori, két adjunktusi és két tanársegédi állásból csak a két adjunktusi hely és a vendégtanár konzulens státusza maradt. A nyelvészeti tárgyakat Murvai Olga, az irodalom- és művelődéstörténetet és a finn nyelvet magam tanítottam. 1989 decemberében egyetlen, II. éves évfolyamunk volt.

'89 december végén önálló karrá szervezhető a Klasszika- és Modern Filológia Fakultás, ami később a mai Idegen Nyelvek és Irodalmak Kar nevet kapta. A kar új vezető testülete jóváhagyta, hogy a magyar tanszék maradványából Hungarológiai Tanszék hozunk létre. Sikerült a magyart főszakként elismertetni a minisztériummal, s 1990 őszén már meghirdethettük első felvételi vizsgánkat 20 helyre. Ettől kezdve diákjaink maguk választották a magyar főszakot, akár mint idegen, akár mint anyanyelvet.

Kútba esett tervek

Ebben az időben voltak kudarcra ítélt nagy terveink

is. A temesvári rektorral egyeztetettünk, hogy létrehozunk egy Bukarestet, Temesvárt, Belgrádot, Újvidéket, Szegedet összefogó regionális hungarológiai oktatócsapatot, amelyik a Temesvári Nyilatkozat szellemében hangolódjon össze. Sajnos a délszláv polgárháború és a nyilatkozat-ellenes erők tervünket elgáncsolták.

A másik kútba esett tervünk a hungarológia finnugor tanulmányok felé való bővítése volt. Egy szándéknyilatkozatomra 1990 áprilisában megjelent egy finn kül-

töltött főállás volt. Tanszékvezetőként irodalomtörténetet tanítottam, Murvai Olga a nyelvészeti diszciplinákat, Zsigmond Győző néprajztudományt, Tapodi Zsuzsa irodalomtörténetet, Reinhart Erzsébet művelődéstörténetet, Bíró Béla irodalomelméletet, Gászpor Réka, Szonda Szabolcs, Szabó Emőke, Bánynai Éva, Király Hajnal, Szopos András látták el a szemináriumokat. Murvai László mellékállásban módszer-tanított, Demény Lajos akadémikus külső munkatársként hermeneutikát. Pécsi

Molnár Szabolcs

Fotó: ŰMSZ/archív

döttség a finn akadémia elnökének vezetésével. A helsinki és a kuopioi rektor felajánlotta, hogy egyetemükön szívesen szerveznek román lektorátust, Bukarestbe pedig finn lektort küldenek, ha fogadják, a Kolozsvár-Turku kölcsönösség mintájára. Mind a felsőoktatási miniszterhelyettes (Paul Cornea), mind a rektorhelyettesünk (Lazár Vlăscanu) a tárgyalásokon lelkesen támogatták az ügyet, de a vendégek távozása után már nem akartak hallani róla.

Még egy tervünket említem: a 90-es évek közepén az egyetemek sorra létesítettek kollégiumokat az egyetemi központokon kívüli városokban. Bár a Sepsiszentgyörgyi városi vezetőség helyet biztosítva szívesen fogadta volna a kihelyezett magyar szakot, hiszen a tanárok egy része onnan ingázott a fővárosba, a magyar diákok jó része is közelebb lett volna otthonához, a román diákok pedig magyar nyelvi környezetben könnyebben elsajátíthatták volna a nyelvet - a Bukaresti Egyetem úgy döntött, hogy nem él a tervezett magyar-német szak kihelyezésével.

Örültünk viszont annak, hogy a 1995-re kiteljesedett négy évfolyamon és a magiszteri ötödik éven több mint 80 diákunk tanult. 19 oktatói státusból 11 pályázattal be-

védtanárunk, Krebsz János a mai magyar irodalmat tanította.

Hungarológia románoknak

A hungarológián folyó oktatás jellegzetessége volt, és ma is az, hogy egyrészt biztosítja a román anyanyelvű diákok képzését, hogy sajátos művelődési értékeinket továbbíthassák a román tudományosság és a nagyközönség felé, irodalmunk fordítói, kultúránk román népszerűsítői lehessenek, másrészt a magyar diákokat felkészíti a magyar nyelv- és irodalomtanári pályára.

Sok jó diákunk volt Smaranda Enache, George Sarău, Szopos András, Szonda Szabolcs, Pupp Réka, Szilágyi Szilárd, Szász Róbert – akik tanszéki tanártársak lettek – vagy Elena Dumitru, aki most Rómából jött, hogy előadást tartson a konferenciánkon.

Sorolhatnám a többi volt diákunkat, a már első fokozatot szerzett tanárokat, akik Erdély-szerte terjesztik a magyar kultúrát.

A román diákjainkat a jöszandékú érdeklődés vezeti. A magyar diákok Bukarest irányába való tájékozódását meghatározza a térbeli távolság, a vasúti összeköttetés. A motivációnak persze van

időben változó szegmense is, ilyen volt például a szakok változatosabb kínálata. Szakpárosításban felvehető volt a hindi, török, kínai, arab, perzsa, klasszika filológia stb. A 70-es, 80-as években a szakra jelentkező magyar diákok motivációja az volt, hogy Erdélyben kapjanak állást az akkori kötelező kihelyezési rendszerben. Kévsébé állt fenn annak a veszélye, hogy a bukaresti egyetemről Észak-Moldva valamelyik falucskájába repartízzák őket, mint ahogy a Kolozsvárt végzett magyar szakosokat. Bukarest választásával a magyar diákok a diktatúra homogenizálási politikájának kivédését, a román diákok ennek a politikának a kihasználását látták megvalósíthatónak.

Változó motivációk

A változó motivációkhoz tartozik – főleg ma –, hogy itt diákként könnyebb állást, alkalmi munkát szerezni. Hírközlő szervek, kiadók, bankok, egyes vállalatok fizetnek apró szolgáltatásokról. A motivációk dinamikus részét a politikai változások által kiváltott közhangulat is befolyásolja. Az 1992-es parlamenti választások körüli nacionalista diskurzus hatására mesterségesen kialakított xenofóbia elvette a román fiatalok kedvét attól, hogy magyar főszakra iratkozzanak. Míg 1991-ben a szakra jelentkező román és magyar diákok megoszlása fele-fele volt, a '92-'96-os parlamenti ciklus idején a magyar főszakra az öt felvételi vizsgán kétszeres túljelentkezés mellett bekerült 98 magyar diák, ezalatt egyetlen román diák sem látta kellőképpen indokoltnak, hogy a magyar szakot válassza. A '96-os parlamenti választások eredményeképpen az RMDSZ bekerült a kormányba, elcsúszott a magyar-ellenes diskurzus, így az 1997-ben felvett 22 első éves diákunk közül 13 román anyanyelvű volt. És továbbra is szinte fele-fele az arány.

Sikerélmény és lemorzsolódás

A szakra jelentkező román diákjaink a Kárpátokon kívülről verbuválódnak. Legtöbbje kezdetben bizonytalan: vajon az egyetemi évek alatt meg tudja-e tanulni nyelvünket, aztán megbizonyosodhat afelől, hogy ha komolyan veszi a nyelvstanulást, eredményét jól kamatoztathatja. Végzett román hallgatóink állást kaptak különböző főhivatalokban. Persze van lemorzsolódás is, mint bármely más szakon. Itt csak az a kellemetlen helyzet állhat elő, hogy a kudarc élményét nem tudja feldolgozni a xenofóbia katalizátora nélkül, a kibívót kereső lélek indoklást talál az örökölt előítéletek hatalmas szemé-

dombján.

1994-től 2000-ig minden évben indíthattunk mesterképzést magyar művelődéstörténeti programmal. 2001-től csak három alkalommal volt magiszteri csoportunk. Az utóbbi programja fordításelmélet és gyakorlat volt. Se tavaly, se idén nem indíthattunk magiszteri képzést.

2000-től a diákok jelentkezésére is kisugároznak a reform címkeje alatt foganatosított megszorító intézkedések. A magyar nyelvi oktatást felkaroló folyamat megtorpant. A finanszírozási problémákra való hivatkozással megakadályozott tanszékfejlesztés, az intézmény felett lebegtetett bizonytalanság, a szakok közötti rivalizálás, a korábbi szolidaritás megbomlása jelentős károkat okoz. A magyar magiszteri képzés támogatása is „akadályoztatik”. (...)

Ösztövérré tett tanrend

Az ösztövérré tett tanrend által biztosított óraszám a tanszék oktatói állományát is csonkította. Rendre kényszerből megvált a tanszéktől Tapodi Zsuzsa, Bíró Béla, Szonda Szabolcs, Péncsél Magdolna, Gászpor Réka – és sajnos a korábban más egyetemeken katedrát szerzett vagy egyéb munkahelyet választott volt kollégáink sem térhetnek vissza: Zirkuli Péter, Rostás István, Ileana Marin, Szopos András, Király Hajnal, Szabó Emőke, Bartha Bernadett, Kiss Réka.

Szólnom kell még röviden a könyvtárunkról. Az induláskor hat magyar nyelvű könyv volt a kari könyvtárban. Akkor megadatott az a lehetőség, hogy az állami könyvtalpal állományából válogathattam. Oda volt begyűjtve a megszünt erdélyi kollégiumok könyvtárállományára (Nagyvárad, Szatmár, Zilah stb). Magam csak a kartotékot böngészve, kiválogattam néhány tizedet, amiből 3500 kötetet is érkezett a kari könyvtárba. Támogatott bennünket az OSZK, a követség, a Hungarológiai Társaság. 1996-ban Martos Gábor gyűjtést szervezett Magyarországon a hungarológia számára, Kovács János, Szász János ránk testálta könyvtárát, így ma egy 15 000-es válogatott könyvtár áll a rendelkezésünkre. 2007-ben meglátogatta a tanszékünket Solyom László köztársasági elnök, aki gazdagította a Romániai Hungarológiai Társaság korábbi pályázatait elnyert technikai felszerelésünket. Szoros kapcsolatban állunk a Magyar Kulturális Intézettel, használjuk könyvtárát, termet, eszköztárát. 2005-ben Sepsiszentgyörgyön megalakítottuk a tanszék háttérintézményét, a Romániai Hungarológiai Társaságot.

Molnár Szabolcs

Találkozások a Zalomit utcában

Folytatás az 1. oldalról

Mindkét felekezet tagjai között teret hódított az a felismerés, hogy az összefogás, az egyetértés, az erőik egyesítése vezethet egy olyan szervezet létrehozásához, amely maga köré tömörítheti a román főváros szaporodó számú magyarjait felekezeti különbség nélkül. A háborút megtépázva átvészelt két szervezet, a Bukaresti Magyar Társulat és a Szent István Király Egyesület – megfoghatott tagságával, lecsökkent számú választmányával, helyükön maradt elnökeivel – külön-külön gyenge volt egy ilyen feladatra. Ez a felismerés erősítette mindkét felekezet és mindkét egyesület szándékát, hogy egy új, közös szervezetet hozzanak létre, és a Zalomit utcai székházban újraindítsák a hagyományos közösségi és művelődési munkálkodást. Kézenfekvő megoldásnak tűnt a két maradt szervezet egyesítése.

Az egyesítés szükségessége

A reformátusok és a Bukaresti Magyar Társulat tagjainak körében Szász István lévita-tanító, a katolikusok között és a Szent István Király Egyesületben Tokai Gyula tanító érvelt a fúzió szükségessége mellett. Tokai Gyula, mintegy jelképesen, mindkét szervezet tagja lett. „Gyakran jöttünk össze – írja egy közgyűlési beszámolójában Szász István –, s elbeszélgettünk... Láttuk, éreztük a nyomást, amely kívülről nehezedik ránk, s tisztában voltunk azzal, hogy csak egyesített, közös erővel tudunk ellenállni és vállat vállhozva megküzdeni azzal.” A két tanító érvei és mind számosabb társulati tag kifejezett óhaja cselekvésre készítette a választmányok tagjait. 1920-ban egy-egy kijelölt bizottság megkezdte az előzetes tárgyalásokat a két szervezet egyesítéséről. A megbeszéléseken megállapodtak a feltételekről, kölcsönös engedmények alapján kimunkálták az új társulat szervezeti felépítését, működési szabályait, tevékenységének irányait. Ezeket előbb a két szervezet választmánya, majd közgyűlése elfogadta.

Az alakuló közgyűlést 1921. május 8-án tartották, ahol jóváhagyták a két szervezet egyesülését, kimondták az új egyesület megalakulását, jóváhagyták elnevezését és megválasztották vezetését. Furcsa elnevezést kapott az új szervezet: Szent István Király Egyesült Magyar Társulat. Oka ennek az, hogy egyik fél sem akart olyan elnevezést, amely ne utaljon az előd egyesületekre. Sokan érveltek amellett, hogy maradjon a nagy múltú Bukaresti Magyar Társulat elnevezés, hiszen az felekezeti közeg volt, amelybe az idők fo-

lyamán több szervezet is beolvadt az elnevezés megváltozása nélkül. A katolikusok egy csoportja nem értett egyet ezzel, mondván, hogy a BMT református alapítású volt. Végül kölcsönös meg egyezés alapján került az új egyesület homlokára ez a furcsán hangzó elnevezés. A tagság továbbra is a hagyományos Magyar Társulat elnevezést használta, a korabeli sajtóban feltűnik az Egyesült Magyar Társulat megnevezés. Az alakuló ülésen megválasztották az egyesület első választmányát, amelynek összetétele a következő volt: Szabó István elnök (a Szent István Király Egyesület volt elnöke), Ferencz Antal alelnök (a Bukaresti Magyar Társulat volt elnöke), Tokai Gyula titkár, Horváth Gyula segédtitkár, Kovács Ignác pénztáros, Bartha Mózes gazda (házigazda), Orbán Lajos, Kovács Sándor ellenőr, Páldeák Samu, Dobrosics Sándor, Fülöp Pál, Gelei Dénes, Ferencz András, Németh László, Polgár János tagok. A húszas évek derekától a választmány művelődési osztályvezetővel egészült ki.

Az egyesület vagyona és céljai

Az egyesületet szentesítő közgyűlésen előterjesztett jelentés szerint a Bukaresti Magyar Társulatnak több milliót érő tehermentes ingatlanán, berendezésén és értékes könyvtárán kívül 40 ezer lej készpénze volt. A Szent István Király Egyesület 30 ezer lej készpénzt és 400 ezer lej romló névértékű értékpapírt hozott. A Bukaresti Magyar Társulatnak 537, a Szent István Király Egyesületnek 897 tagja volt, az új egyesület tehát 1434 tagot számlált. Az elfogadott alapszabályzat szerint az új társulat „önsegélyező egyesület”. Céljai: „a tagok segélyezése elhalálozás és betegség esetén. (...) Az irodalom terjesztése a tagok között felolvasásokkal, kulturális ülésekkel, zenés estékkel, műkedvelő előadásokkal. (...) Tagok lehetnek a 15–50 év közötti bukaresti lakosok nemre, vallásra és nemzeti-ségre való tekintet nélkül, ha román állampolgárok és rendszeresen fizetik a tagdíjat. (...) Papok, felekezeti különbség nélkül, tényleges tagnak fel nem vehetők. (...) Minden 21. évet betöltött tagnak, aki írni-olvasni tud, szavazati joga van és bizottsági tagnak választható. (...) A házárdjatek tilosak az egyesületben. (...) A társulat tagjai látogathatták a székház játéktermét, olvasótermét, kölcsönözhetnek a könyvtárból, részt vehettek a műkedvelő csoportokban, a dalárdában.

Előírások

Három előírás hívja fel magára a figyelmet. Az első az, hogy a társulatba tagnak felvehetőek nem csak magya-

rok, hanem más nemzetiségűek is. A második az, hogy tagok lehetnek a nők is, akiket addig egyetlen bukaresti magyar egyesület sem fogadott tagságába. A harmadik a legmeglepőbb, amelyik előírja, hogy papok, felekezetre való tekintet nélkül, nem vehetők fel tényleges tagnak. Ha a nők és a más nemzetiségűek irányába a szervezeti szabályzat nyitást jelentett, a papok kizárása egyértelműen érthetetlen egy olyan egyesület esetében, amely nem radikális vagy szélsőbaloldali, hanem kimondottan polgári szervezet. Feltehető a kérdés, vajon mi készíthette a főként derék iparosokból álló választmányt arra, hogy ezt az előírást beiktassa a szervezeti szabályzatba? Két feltételezés fogalmazódott meg erre nézve. Az egyik az Árvay Árpádé, aki a *Zalomit utca* 6

tatását, távolmaradásra készítette a többi értelmiségit. (...)

A szervezeti élet

A hivatalos bejegyeztetést követő időszakban fokozatosan kialakult a rendszeres szervezeti élet. Évente beszámoló közgyűléseket tartottak, tájékoztatták a tagságot a végzett munkáról, a költségvetési mérlegről, a következő esztendői programról és költségvetési tervről, a vagyoni helyzetről, a tagság alakulásáról, megválasztották az új vezetőséget. A választmány szervezettel megerősítette, jól működő segélyegyletté fejlesztette a társulatot. 1923-ban létrehozták a betegségi és temetkezési segélyező osztályt, amely hozzáértően végezte a munkát. A vezetőség rendezte a társulati székház bérleti ügyeit, renováltatta a he-

vezett sem a bukaresti magyar fiatalok, sem pedig az ide tanulni jött magyar főiskolások bekapcsolódásának a társulati életbe. (...)

Bár kezdettől fogva a segélyezési és jótékonyági ügyködés került a társulati munka homlokterébe, a választmány nem feledkezett meg teljesen a szabályzatban előírt kultúrmmunkáról sem. A székházban teaestélyek, műsoros előadások, dalestek, műsoros bálók, műkedvelő színjelölések követték egymást. 1929-ben átvették a bérlőtől a dísztermet, teljesen felújították, alkalmassá tették arra, hogy rendezvények színhelye legyen. Meg is élénkült a közművelődés. A megújult díszteremben színjelöléseket mutattak be, dalesteket, irodalmi-zenés műsorokat, emléktüneteket rendeztek. A termet főképpen más egyesületek

mi ülésen kénytelen volt megállapítani: „A dicséretre érdemes tevékenység mellett nem hallgathatom el a szomorú valóságot, hogy kulturális célkitűzéseink munkálása az utóbbi években a minimumra csökkent. A régi munkások kiöregedtek, az ifjak nem találják meg azt a vezért, aki őket összefogná.” A hanyatlás, a megtorpanás nem bizonyult átmeneti jelenségnek, és az ifjak sem találtak rá az egyesülethez vezető útra. (...) A harmincas évek vége felé a szélesebb közönség csak a díszteremben működő mozi, a játszótér és vendéglői időtöltés és a duhajkodásokról elhíresült bálók közül választhatott. A kultúralt szórakozás hiánya volt az egyik oka annak, hogy a ház előtt kétes hírű cselédkorzó alakult ki. (...)

Segélyezés és jótékonykodás

Viszont érdemleges és folyamatos segélyezési és jótékonyági munka írható a társulati ténykedés javára. Működésének egész ideje alatt elhalálozás vagy betegség esetén a társulat saját pénztárából rendszeresen segélyben részesítette a rászoruló tagokat. Évente jelentős összegeket adományozott jótékonyági célokra: a szegény gyermekek felruházására, a tanulóknak tankönyvek, füzetek, írószerek, villamosbérletek vásárlására, az idősök, betegek, nincstelenség ellátására orvossággal, tüzelővel, ruházattal. Minden tanévben pénzádományt segített a magyar elemi iskolát tanfelszerelések, könyvek beszerzésében, iskolai ünnepélyek rendezésében. Érthetetlenül elzárkózott viszont a magyar főiskolások bukaresti diákonthonának támogatásától.

Kétnapos jubileumi ünnepségen emlékezett meg a társulat 1932. október 29-én és 30-án fennállásának 75. évfordulójáról. Az ünnepi közgyűlésen Szász István elnök-titkár kiemelte, hogy a világháborút követő nehéz helyzetben úttörő munkát végzett a bukaresti magyarság társulati életének felélesztésében, a trianoni békeszerződés után a közösség szervezésében, a magyar közművelődés újraindításában, a segélyezési és jótékonyági munkálkodásban. Szólt a műkedvelő mozgalom alakulásáról, ismertette sikereit, megtorpanásait és azt, hogy az az évforduló megelőző években a minimumra csökkent. A közgyűlés programot fogadott el a társulati élet felpezsdítésére, a tagság gyarapítására, és új vezetőséget választott. A következő évek azonban nem hoztak lényeges változást a társulat életében. A remélt megújulásból kevés valósult meg, az egymást váltó vezetőségek nem tudtak vagy nem is akartak a megszokottan változtatni.

Folytatása a 8. oldalon

A Bukaresti Petőfi Művelődési Társaság Zalomit utcai székháza

Fotó: archív

című dolgozatában úgy vélekedik, ez az előírás egy húsz évvel korábbi történésre utal vissza, amikor a Bukaresti Magyar Társulatban, a század elején, elvtelen viszálykodás, személyes torzskodás alakult ki a reformátusok és katolikusok között a vezetés hegemoniáért. (...) A jelek szerint az új szervezet vezetősége a papokat tette felelőssé a történelemért, s hasonló viszályok megelőzése céljából iktatta be a korlátozást. A másik feltételezés a Nagy Sándoré, a kortárs református lelkészé, aki a *regáti magyarság* című könyvében ezt írja: „... egyrészt a Társulat spiritus rectorai a fúzió után a regáti romanizáló bizonyuló papjai lettek, másrészt a katolikus papoknak a cél szempontjából különben felesleges tényleges tagságot azért kellett szabályzatban megtiltani, hogy magyar társadalmi tevékenységük ne egyházhatalommal szembe álljon. Bármi indokolta is, ma már egyértelmű, hogy hibás döntés volt, káros az új egyesület működésére, mert gyengítette a magyar szellemiséget a társulati életben, a művelődési tevékenységben, akadályozta a hagyományok foly-

lyiségeket. A vendéglőt a brassói Czell gyár tulajdonosainak adta bérbe.

Új kihívás: a betelepedők

Új kihívással szembesült a társulat a Bukarestben munkát, megélhetést kereső erdélyi magyarok tömeges betelepődése nyomán. Közülük sokan kértek felvételüket a társulatba. A választmány régi bukaresti tagjai bizalmatlanul fogadták kérésüket. Megbizhatatlannak tartották az újonnan jötteket, féltek az egyesület vagyonát „a jöttmentektől”. Nem is vették fel őket teljes jogú tagoknak, a döntésekben nem vehettek részt, nem volt szavazati joguk a közgyűléseken. Számukra létrehozták az úgynevezett „művelődési alosztályt”, csak ennek lettek a tagjai. Ez az újonnan idelepedettek közül sokakban elégedetlenséget váltott ki. Hasonlóképpen a társulat régi tagjai nem látták szívesen a frissen érkezett értelmiségieket sem, s ha fel is vették a tagságba, elzárkóztak kezdeményezéseiktől, amelyek a társulati élet nemzeti szellemének erősítésére, a művelődési hagyományok folytatására, felélesztésére irányultak. A ilyen légkör nem ked-

műkedvelői bérelték ki előadásai számára. Itt léptek fel a vendégszereplésre érkezett erdélyi színészcsoporthok, műkedvelő együttesek, énekkarok. A díszteremben mutatta be előadásait a harmincas évek elején rövid ideig működő Bukaresti Magyar Színház. Gazdagodott a kölcsönkönyvtár állománya, nőtt az olvasók száma.

Megtört lendület

A lendület azonban megtört, hanyatlás következett be. A társulati műkedvelő csoportok remélt megújulása nem vált valóra. A tagság nem gyarapodott fiatalokkal és értelmiségiekkel, akik él-tethették volna a műkedvelő munkát. A magyar szellemű kultúrmmunka így inkább el-sorvadt, minthogy megél-kiült volna. A székházba látogatók a játéktérmen, a vendéglőn kívül nem igen talál-tak hasznosabb időtöltést. Az olykor itt fellépett „mű-vészcsoporthok” csupán ol-csó, kétes értékű szórakozta-tást kínáltak. Magyar szóra, dalra, táncra mindig akadt közönség ezen a szinten is. Szász István társulati elnök-titkár, aki Tokai Gyulát kö-vette ebben a tisztségben, a társulat 75. évfordulója al-kalmából rendezett jubileum-

Keleten a helyzet sokoldalú

Norman Manea

Sokoldalúan ellentmondásos volt, és az is maradt, a romániai valóság. Még az a kevés disszidens sem volt képes közös álláspontot találni, sem 1989 előtt, sem pedig azután, egy közös és összefüggő társadalmi és politikai program kidolgozása érdekében.

Ebben az értelemben, gondolom, figyelemre méltó a román reagálás arra, hogy a berlini fal leomlásának 20. évfordulójakor és Európában a kommunizmus összeomlása évfordulójának tájkán Herta Müller prózáinak ítélték oda az irodalmi Nobel-díjat, akinek a munkásságát már jelentős németországi és nemzetközi díjak hitelesítették mind irodalmi, mindpedig erkölcsi szempontból.

Romániában született, de kezdetől fogva német nyelven ír, Berlinben lakik több mint húsz éve, identitása valahol az emigráns és az áttelepült között van. Ez az író nő sajátos eset azért is, mert könyveinek szinte kizárólagos témája a Ceausescu-rendszerbeli Románia és annak titkos rendőrsége, „a sokoldalúan fejlett szocializmus”-nak nevezett diktatúra idején, illetve azt követően.

Jelent valamit az, hogy az ideén a zsűri egy Romániá-

ban született nőt választott, aki németül írt a félelmetes ceausiszta diktatúráról és az annak tökéletesen megfelelő titkosrendőrségről.

Románia számára teljes mértékben újdonság volt Herta Müller és barátai, a német-román írók, vagyis a „kisebbségiek” és főleg a baloldali értelmiségiek ellenállása, azok jelentkezése, akik az ország politikai hagyományával egyáltalán nem szimpatizáltak.

A román sajtóban 2009 októberében megjelent számos vélemény közül bár csak néhányat idézek, az is elég ahhoz, hogy átfogó képet nyerjünk az esemény fogadtatásáról és az általános hangulatról.

Andrei Pleșu filozófus azonnal örömet fejezte ki a díj odaítélésével kapcsolatban; azt állította, hogy az ő számára az író már régóta Nobel-díjas.

Ion Bogdan Lefter bukaresti irodalomkritikus, aki Herta Müllerrel egy generációból való, úgy véli: ez az esemény arra kötelezi Romániát, hogy végül is elfogadja „azokat az igazságokat, amelyeket az utóbbi két évtizedben már mások is hangoztattak, és ezáltal nem egyszer heves vitát váltottak ki főként az értelmiségiek között, vagy pedig etnikumközi feszültséget idéztek elő

a lakosság körében”. E nézeteltérések közül több is nyilvánvalóvá tette, hogy a harcos etnocentrizmus és a nem is túlságosan álcázott nacionalista törekvések megléte ismert tény. I. B. Lefter emlékeztet arra, hogy „egy >>nem-román<< is képviselheti a románságot, valamint a közös, többnemzeti-ségű és többnyelvű kultúránkat”; és arra is felhívja a figyelmet, hogy Herta Müller

prójájában megjelenik a nemzeti kisebbségekkel szemben Romániában alkalmazott diszkrimináció. Lefter véleménye szerint „egy német származású írónővel kapcsolatos vita keretében” könnyebb lesz elfogadtatni ezeket az igazságokat, mintha a díjazott történetesen egy romániai magyar vagy egy romániai zsidó lenne, és utal arra, hogy jómagam (Norman Manea

sz. m.) többször is hangot adtam annak a reményemnek, hogy nem fogom Romániát „ilyen helyzet elé állítani”.

Sajnos, egyes olvasói vélemények, úgy tűnik, máris meghazudtolják a kritikus derűlátását.

William Totok, a díjazott író régi barátja és eszmétársa, maga is romániai származású német író, akit a kommunista hatóságok ellenálló mivolta miatt börtönbe zártak, s aki jelenleg szintén Berlinben él, még azon a héten kijelentette: Herta Müller díját „emlékműnek tekinti, amelyet az összes diktatúrák áldozatai számára emeltek, függetlenül attól, hogy milyen színű diktatúrát szenvedtek”. De William Totok azt is kihangsúlyozza, hogy Herta Müller romániai származása mindössze „életrajzi véletlen”, teljesen „földrajzi kérdés”, anélkül hogy különösebben jellemző lenne a román kultúrát és irodalmat illetően.

Sőt, ennél drasztikusabb a véleménye a legnagyobb román disszidensnek, a Párizsban élő írónak, Paul Gómának: „Herta Müller Nobel-díja semmit sem jelent Románia számára”.

Nincs is miért száműzött legyen az író a német nyelvben és a német kultúrában, inkább „Németor-

szág által visszanyert” ő, akit mindig csak a saját közösségének a szenvedési érdekeltek, nem pedig a románok is. Goma felrója az íróknak és barátainak, a Bányási Akciócsoportot alkotó („karton marxistáknak”), hogy közömbösek voltak a Romániai Emberjogok Védelméért szóló Nyilatkozattal szemben, amelyet ő kezdeményezett, meg vannak elégedve azzal, hogy a Szövetségi Németország válságdíjat fizetett értük, és hogy a „kapitalista szabadságban” tovább folytathatják „bányási újmarxista” vitézkedésüket. A román disszidens emlékeztet rá, hogy az ő német nyelven is megjelent könyveiben, „nem német lévén” is volt olyan „bátor” illetve „meg gondolatlan”, hogy az oroszok által megszállt Romániában élő németeknek a sorsáról írjon.

Ezek a vélemények feltehetőleg képet nyújtanak nemcsak a jelenlegi román valóságról, hanem jellemzők a régebbi vagy közelebbi múltbelire is, azokról a vágyakról és megrázkodtatásokról, feszültségekről és összeapásokról szólnak, amelyek az itt élőkre rányomták bélyegüket.

Fordította:
Zsehránszky István

Isztambulról, lépésről lépésre

Saját történelmi szövegmény Isztambul – talán emiatt lett az ideén, Péccsel együtt, Európa kulturális fővárosa. Ez a szövegmény jelleg szembetűnik, ha a város bármelyik szegletét tekintjük. Mindaz, ami máskülönből több, egymástól távoli településen látható, itt van egybegyűjtve ebben a csodálatos egyvelegben. Azért lehetséges ez, mert Isztambul számos civilizációnak adott otthont – nyelvek, vallások, nemzetiségek együttesének. A város történelmi központját képező félszigeten található paloták, ahol a birodalom szíve dobogott, a hely hangu-

latát tekintve, ma valódi mezevörös benyomását kelti. A Topkapi Palota nagy pompával emelkedik a látogató fölé. Halics tilsó partján, az Aranyszarv-öbölben ott áll a Galata Torony. Galata és a közelében lévő Beyoglu mindig kapcsolatban állt Nyugattal. Az itteni felekezeti építmények: templomok, zsinagógák, valamint jelentős civil épületek: követségek, az első színház, a városháza, a szállodák és a szórakozóhelyek – de az első felüljáró is itt épült! Ez az a városrész, amely antik építészet relikviái nélkül is felhívja magára a figyelmet.

Az Isztambult ért megtiszteltetés jegyében az Alduna Kutatási, Fejlesztési, Nevelési és Kulturális Központ, a Romániai Törökök Demokratikus Szövetségének Galaci Fiókjá a Konstancai Török Főkonzulátussal és a Bukaresti Török Nagykövetséggel együttműködésben 2010 folyamán Adim adim Istanbul (Isztambul, lépésről lépésre) címmel rendezvénysorozatot szervez, melynek célja, hogy a romániai közönséggel megismertesse e csodálatos város jellegzetességeit – számos kulturális, turisztikai, nevelési, irodalmi, zenei és más nevezetességét. A sorozat első rendezvényeire Galacon került sor a V. A. Urechia Könyvtárban december 4-én és december 14-én.

A december 4-i rendezvény címe Anatolia – Kapadócia, a szeretet és türelem bölcsője. A vendéglátót, a török szövetség galaci fiókjának elnöke, Gülten Abdula Nazare asszony képviselte, meghívottként jelen volt Haluk Agcsa, Törökország konstancai főkonzulja, Ali Riza Erdogan törökországi meghívott, Ibrahim Jusein, a RTDSZ parlamenti képviselője és Serghei Zaharia, a Komrati Egye-

tem rektora, Moldova Köztársaságból.

A december 14-i rendezvényt a XVIII. századi török misztikus költészet bemutatásának szentelték. Ebből az alkalomból Haluk Agcsa főkonzul meglátogatta az Urechia Könyvtár Különleges Gyűjtemények nevű részlegét, ahol többek között a *Turcica* néven tárolt régi török nyomtatványokat, közöttük több ősnymtatványt őriznek: például az Oszmán Birodalomról írt, 1481 és 1750 között megjelent negyven történelmekönyvet. A gyűjteményben szereplő kiadványok latin, francia, spanyol, olasz, német nyelven íródtak, de van közöttük számos régi török nyelven írt kézirat, korabeli metszet, valamint atlasz az egykori hatalmas birodalom tartományairól. A diplomata nagyra értékelte azt a gondosságot, ahogyan itt, Galacon e ritka értékű török könyv- és kéziratgyűjteményt őrzik, és ajándékként átadta a könyvtárnak a Korán bibliofil kiadását, amely kivételes grafikai kivitelezésben jelent meg: a szent könyv 1545-ből származó, miniatűrökkel díszített kiadásának a hasonmását.

Találkozások a Zalomit...

Folytatás a 7. oldalról

1940-ben a bécsi döntés éreztette hatását a társulat életében is. A tagság nagyon megfogyatkozott, sokan visszatelapodtak Erdélybe. Az ittmaradtak nem hagyták cserben az egyesületet, továbbra is működtek, székházban szerény rendezvényeket és találkozót szerveztek. Évente megtartották a közgyűléseket, vezetőséget választottak, munkaprogramot hagytak jóvá. Bizonyosság erre az *Universul* című napilap 1943. március 19-i számában közölt törvényszéki bejegyzés a március 7-én tartott közgyűlésen megválasztott vezető bizottságról.

A történelem forrágában eltűntek a Szent István Egyesült Magyar Társulat írott dokumentumai és értesítői. A korabeli bukaresti magyar lapokban csupán szűkszavú közlések, tudósítások jelentek meg a társulati életéről, a közművelődési rendezvényekről. Emiatt jelen dolgozat csak vázlatos képet alkothatott a társulati és népművelési munkáról.

Az 1944. augusztus 23-i fordulat után kelt híre annak, hogy az akkori házigazdónk körüli csoport és az *Universul* napilap kiadója között megbeszélések folytak arról,

hogy a székház a kiadó kezelésébe kerüljön. Ezt az ügyet sikertűl megakadályoznia Kövér Gyulának, az új elnöknek, aki közgyűlést hívott össze az eset megvitatására. Ezen az ülésen jelen volt Czíkó Nándor és Czíkó Lőrinc a Magyar Népi Szövetség képviselőitében. Határozatot hoztak a házvezető azonnali eltávolításáról és csoportja kizárásáról. Ezt követően rövid ideig még fennmaradt az egyesület, valószínű 1947-ig, felhasználva. A székházat a Czíkó testvérek veszik át a Magyar Népi Szövetség nevében, itt rendezik be a bukaresti területi szervezet székhelyét. 1950-ben a hatóságok állami tulajdonba vették a magyar házat. A könyvtárat a Sadoveanu Könyvtárhoz csatolták.

A megviselt állagú épületet 1950 és 1953 közt Petru Groza miniszterelnök utasítására kiutalt pénzből felújították és új, emeletes épületszárnyal bővítették. Ezt követően kerületi kultúrházzá változtatták, magyar jellegét elvesztette. 1970-től Petőfi Sándor Művelődési Ház néven működött. Az 1989-es fordulat után a székház a Bukaresti Petőfi Művelődési Társaság tulajdonába került, 1999 óta a bukaresti magyarság köz-művelődési központja.

A konstancai török főkonzul ajándéka